

107/108

181-1932

**A KIRÁLYHAGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET**

Nagyváradon, 1932 május 25-26. napjain tartott

**évi rendes közgyűlésének
és bírósági üléseinek**

JEGYZŐKÖNYVE

Az Egyházkerület hivatalos kiadványa.

**A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET**

**Nagyváradon, 1932 május 25—26. napjain tartott
évi rendes közgyűlésének
és bírósági üléseinek**

JEGYZŐKÖNYVE

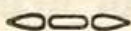
Az Egyházkerület hivatalos kiadványa.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület

Nagyváradon, 1932 május 25. és 26. napjain tartott
évi rendes közgyűlésének és bírósági üléseinek

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak :

Sulyok István püspök és **dr Thury Kálmán**
egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt :

A jegyzői karból : Csernák Béla lelkészi főjegyző,
Ardai Aladár lelkészi aljegyző.

Tanácsbírói karból : Boros Jenő, Debreczeni István,
Papp József, Szombati Szabó István, Takács Zsigmond
lelkészi, dr Ajtai Nagy Gábor, Bónis Elemér, dr Kölcsey
Ferenc, dr Kotzó Jenő világi tanácsbírák.

Egyházkerületi ügyész : dr Harcsár Géza.

Egyházkerületi tanügyi tanácsos : Kursinszky Kálmán.

Egyházkerületi pénztárnok : Kovács József.

Egyházkerületi számvevő : Vargha László.

Egyházmegyék részéről :

A bánásági egyházmegyéből : dr Szabolcska László
esperes, Bálint Miklós e. m. gondnok, Keresztes József
lelkészi, dr Szathmári Lajos világi képviselő.

A bihari egyházmegyéből : Vadai Béla esperes,
Telegdi József gondnok, Tarnóczi Lajos, Könyves János
lelkészi, dr Sarkady Sándor, Udvarhelyi Béla világi
képvisező.

Az érmelléki egyházmegyéből : Végh József espe-
res, Pappszász Lajos gondnok, Kalmár István, Szabó
Zoltán lelkészi, dr Gulácsy Sándor világi képviselő.

A nagybányai egyházmegyéből : Széll György es-
peres, Oláh Sándor, Peleskey Sándor, Sárközi Lajos

lelkészi, dr Helmeczy József és Tabajdy György világi képviselő.

A nagykárolyi egyházmegyéből: Gönczy Sándor esperes, dr Nagy Sándor gondnok, Kovács Lajos lelkészi, dr Falussy Árpád világi képviselő.

A nagyszalontai egyházmegyéből: Kassay Béla esperes, Balogh Mátyás, Nagy Zoltán lelkészi, Fráter Emil, Sarkady Dániel világi képviselő.

Középiskolák képviselőiben:

Ligeli Imre szatmári ref. főgimn. igazgató, Martininé Scheint Lujza szatmári ref. felső keresk. leányiskola igazgatója, Karácsonyiné Gálbory Erzsébet a nagyváradi ref. leánygimnázium igazgatója, Bakcsyné Korbuly Irén a szatmári ref. leánygimn. igazgatója.

Az elemi iskolák képviselőiben:

Bartha István börvelyi, Csóka Lajos asszonyvásári, Ottmayer Gyula kismajtényi és Seress László nagyszalontai tanítók.

1. szám. A XC. zsoltár eléneklése után a közgyűlés tagjainak lelkét Püspök ur következő imádsága vezette Isten elé:

Könyörülő Isten, mennyei Atyánk a Krisztusban, a te kegyelmed határtalan és szereteted soha el nem fogyatkozó. Nagy mélységekből száll fel Hozzád törhetetlen hitünk és sziklaszilárd bizodalunk nagy prófétádnak, az Isten emberének, akihez hasonló nem támadott Izraelben, sok évezredes örökszép himnusza, amelynek akkordjaiban benne sir fájó szívünknek minden siráma és benne ujjong fel a megtartó és megerősítő reménységnek minden vigasza.

Urunk és Istenünk, mindeneket átfogó tekinteted jól látja az utat, melyen a vállainkra rakott súlyos kereszt alatt lábaink tántorgó léptekkel roskadozva járnak; ismered az örvénylő mélységes vizeket, amelyeknek ezer szirteket és veszélyeket rejtő, tajtékos fekete hullámain anyaszent-

egyházadnak viharverte hajója hánykódik. Hozzád jövünk és Tégedet keresünk, mert ugyan kihez is mehetnénk Rajtad kívül máshoz, mikor az élet nagy nyomorusága mindent halálra dermedtő viharával tombol körülöttünk, bűn és hitelenség fagyasztó lehellete pusztítja mindenütt a te áldott Szentlelkednek virágait, amelyek egykor szinessé, széppé és meleggé tették az emberiség életét.

Igen, Hozzád megyünk Atyánk és Istenünk, aki kegyelmes és irgalmas vagy, aki nem örülsz a bűnös halálán, mert ajkaidról hangzik a biztató szó: hívj segítségül engemet a te nyomoruságodnak idején és én megszabadítalak tégedet. A tékozló fiu alázatos bűnvallomásával, megtépett szívének töredelmével kiáltunk és zörgetünk kegyelmességed ajtóin. Óh ne rejtőzzél el mélységes hallgatásba szavaink előtt, nyisd fel énekünk és imádságunk előtt az örökkévaló kapukat, hadd ragyogjon bele a bennünket környező ijesztő sötétségbe jóságos atyai arcod fényessége. A négy szelek felől bocsássad ki közzénk áldó Szentlelkedet, hogy a száraz, barna csontok ismét életre keljenek és álljon lábra újra választottaidnak győzelmes serege. Uj égért és uj földért esedezünk, hallgass meg minket, térj vissza hozzánk s mi is Hozzád térünk. Fiad a Jézus Krisztusért. Ámen.

2. szám. Főgondnok ur a közgyűlést a következő beszéddel nyitja meg:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Egy éve annak, hogy egyházkerületünk alkotmányának keretei között foglalkozott az egyházunkat érdeklő belső és külső helyzettel.

Már akkor is helytálló volt az a megállapításunk, hogy mindkét irányban a lejtőn való lefelé csuszás kétségbevonhatlan jelenségeivel állunk szemben.

De még mindig fennállott a remény, hogy az időlegesnek látszó válság előbb vagy utóbb, mint egy kártékony vihar elvonul fejünk felől s a felujuló életlehetőségek fel-emelik a lelkeket a kenyérgondok és nyomoruságok mélységeiből arra a magaslatra, ahol az eszme, az ige viszik a vezérszerepet.

Az azóta elmúlt egy esztendő eseményei azonban ezt a reménységet nem váltották be, ellenkezőleg kimélyítették a világválságot, amelynek gazdasági vonatkozásai most már erősen fenyegetik az erkölcsi alapokat is.

A mindenkire ránehezedő súlyos krízis az utolsó években már kritikussá tette az agrárreform tulzott és tendenciózus alkalmazása által amugy is meggyengült kisebbségi egyházi szervezetek helyzetét, míg most az államsegélyek aránytalan lecsökkentése ezen már segélynek is alig nevezhető összegeknek késedelmes és rendkívüli utánjárást igénylő kifizetése, az alamizsnaszámba ment iskolai segélyek teljes beszüntetése s az agráradósság converziójának az a különböző alapokat érintő hatása s amit legelőbb kellett volna említenem, a hiveink rohamos tönkremenése annyira pauperizálják egyházi életünket, hogy azok működési lehetősége, sőt léte az alsó és felső tagozatokban egyaránt komolyan veszélyeztetve van.

Az egyház hajója tehát ma a történelem viharos hullámainak játékszerévé vált. Minden törekvésünk és tervezésünk bizonytalanságba ütközik. Az előrelátó gondoskodás csak ritkán mutat fel valami eredményt és nem is nyújt biztonságot a károsodás ellen. Az állami és társadalmi élet rétegződésének tagadhatatlan bomlási tünetei itt ott már átcsapnak a mi területeinkre is, mert ez a vulkánikus mozgás nemcsak az anyagi jólét leromlását idézte elő, hanem megbontotta a szellemi élet harmóniáját is, mintha bizony a szellemi élet az anyagi életnek csak afféle függvénye lenne, amelynek sorsát egyedül az anyagi élet irányítja. Pedig abban a viszonylatban, amely az emberi élet szellemi és anyagi oldala között fennáll, a tulsúly mindenkor a szellemi részt illeti meg, amely szabályozni és kiegyensúlyozni tudja az anyagi érdekek százféle összeütközését.

A világ súlyos helyzete épen abból származott, hogy a materialista felfogás elnyomta a lélek működését. Az emberi önzés, a vaksággal megvert hatalmi gőg kihagyta számításából az erkölcsi erőket s így elzárta a lelkek kiegészítő munkájának utjait s megakadályozta ezzel a népek anyagi boldogulásának a lehetőségét is.

Ez a törvény ragadja most magával nemcsak az egyes embereket, hanem szivja a mélységbe a szellemi élet intézményeit is. És mégis fel kell vetnünk e nehéz napokban

azt a kérdést, feladjuk-e a küzdelmet ezen katasztrófális bajokkal szemben és bevárjuk-e ölbetett kezekkel a pusztulást, amely okvetlenül bekövetkezik, ha nem állunk ki a gátra, hogy védekezzünk az áradat ellen.

Mi, akik nem a páncélozott földalatti pincékben felhalmozott aranyak tonnáival, hanem a keresztyén lélek igazi értékeivel mérjük a népek boldogságát s akik a valóságos érzést nem a jólét fényűző kedvtelésének tekintjük, amely a jólét összeomlásával, mint a pára eltűnik, hanem oly szilárd alapnak, amely üdit a jólétben, de megsegít a szorultságban is, nem nyugodhatunk meg abban, hogy az anyagi nyomoruság egyuttal lelki nyomoruságot is jelentsen a mai kor nemzedéke számára.

Épen azért nem szabad a szellemi élet vezetőinek, köztük Önöknek is, református magyar testvéreim lecsüggesztett fővel és elernyedő karokkal állni a kormányrud mellett akkor, amikor a kishitűség romboló kórja a hitelenség és az anarkia felé sodorja tömegeinket. Nekünk biznunk kell az isteni gondviselés erejében, amely nagyobb viharokon is keresztülvezette és megtartotta egyházunkat, mert őseink megihletett lelkét nem győzte le az anyagi lét nyomorusága.

De ha dolgozni akarunk, mert dolgoznunk kell is, azt a mai helyzet komolyságához mért akarattal és eszközökkel cselekedjük, mert a viharos zónákon nem elég a normális idők becsületes, jóakaratu munkateljesítménye. Most csak a legszigorubb önfegyelmzés, a fanatikus hűség, nagy munkabírási és a legfokozottabb kötelességérzet segíthet ki bennünket a kritikus helyzetből.

Ezekkel a lelki fegyverekkel járjunk a mi hűveink előtt s mutassunk nekik példát a kitartásra és neveljük őket a bizakodó hitre, az anyagi és erkölcsi feltámadás biztos bekövetkezésére, mert nem szabad engednünk, hogy a reményvesztettség legyen urrá a lelkek felett s az elfáultság és nemtörődömség a lelki összeomláshoz vezesse az egyedeket s ezáltal az egyházi és nemzeti létünk fundamentumait sodorja ki a válság áradata.

Uraim! A bizalom bizalmat, a hit hitet szül. A bátor kitartás pedig lelket önt a reményt vesztett csüggedőkbe is. Ez a mai harc a lelkek ellenálló képességének próbaköve, amit a profán világ úgy szokott kifejezni, hogy az

idegek dolga. Mi azonban nem a fizikai lét erejére, hanem a lélek hatalmára alapítjuk védekezésünket, amely bizalmat önt belénk a jövő iránt még akkor is, ha a jelennek földi gondjai véres nyomokat szántanak hátainkon.

Ezzel az érzéssel kezdjük meg hát a mi mai tanácskozásunkat s ha azt befejeztük, jobb jövőbe vetett rendíthetlen hitet vigyünk innen magunkkal városainkba, falvainkba, az irással szólva, elmenvén tanítsuk erre a mi testvéreiket, hogy a megerősített bizalom átmentse nagy értékeinket ebből a jelenből egy jobb jövőbe.

Mielőtt szavaimat befejezném, egy pillantást kell, hogy vessek a mi veszteséglistánkra, az egy év óta kifáradt és kidőlt harcosaink sorára. Nem látjuk itt ma már nagy tisztelendő Havas Gyula esperes urnak kedves alakját, akit a korral járó gyengeség kényszerített a magasabb igazgatási munkától való visszavonulásra. A vele eltöltött munkás évekre azonban mindig szívesen gondolunk vissza s kerületünk bizonyára szerető emlékébe fogja zárni az ő értékes tevékenységét.

De fájó sebet ütött lelkünkön Zöld Mihály esperes, Bottyán Pál, Mándi Szabó Miklós, Szaplóczay Bertalan, Kalas István és Oroszlán István lelkészeknek jobb hazába költözése is, mert e testvéreink mindegyike kiváló hűséggel harcolta meg a maga harcát s amikor közülök ki fiatalabb, ki öregebb korban kiejtette kezéből az ő fegyverét, a bibliát, annak odaadó szolgálata révén elnyerték bizonyára az örök üdvösséget s itt e földön pedig az utódok hálás megemlékezését.

3. szám. Főjegyző jelenti, hogy közgyűlésünk megtartásához a rendőrség hozzájárult. (6629—1932. szám.)

Közgyűlésünk Őfelsége a Királyhoz a következő táviratot intézi: Királyhágómelléki Református Egyházkerület közgyűlése honpolgári hódolatát ajánlja Őfelségének tudva, hogy a keresztyén szellemnek a hívők lelkében való kialakításában kifejtett munkássága mint a menekülés egyellen eszköze napjaink válságból meg fogja nyerni legfelsőbb támogatását. *Sulyok* püspök, *dr Thúry* főgondnok.

4. szám. Főjegyző jelenti, hogy a közgyűlés alkotó tagjai közül távollmaradásukat kimentették: Szabó Zoltán nagyszalontai e. m. gondnok, dr Böszörményi Emil nagybányai e. m. gondnok és dr Soós István egyházker. világi főjegyző, akik belegségök miatt nem jelenhettek meg.

Tudomásul szolgál.

5. szám. Főjegyző az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjainak névsorát felolvassván, jelenti, hogy közgyűlésünkön 50 szavazati joggal bíró tag jelent meg.

A közgyűlés megjelent tagjainak névsorát lásd a jegyzőkönyv elején.

6. szám. A bányászati egyházkerület 1931 szeptember 22-én tartott közgyűléséből bejelenti, hogy esperessé dr Szabolcska László temesvári lelkész, gondnokká Bálint Miklós resicai vasgyári főigazgató megválasztott.

Közgyűlésünk a jelentést örömmel veszi tudomásul és dr Szabolcska László bányászati esperest és Bálint Miklós bányászati e. m. gondnokot alkotó tagjai sorába iktatja.

7. szám. A nagyvárosi egyházkerület 1931 november 26-án tartott rendkívüli közgyűléséből jelenti, hogy esperessé Gönczy Sándor nagyvárosi lelkész megválasztott.

Közgyűlésünk a nagyvárosi egyházkerület bejelentését örömmel veszi tudomásul és Gönczy Sándor nagyvárosi esperest alkotó tagjai sorába iktatja.

8. szám. A szavazalbontó-bizottság bejelenti 1931 október 14-én felvett jegyzőkönyvét, mely szerint az egyházkerületi világi főjegyzőségre beadott 209 érvényes szavazalból dr Soós István 205, dr Mártha Ferenc 2, dr Farkas Antal 1, dr Hadházy Kálmán 1 szavazatot nyervén, dr Soós István abszolút szótöbbséggel megválasztott.

Közgyűlésünk a szavazatbontó-bizottság jelentését örömmel veszi tudomásul s a betegsége folytán távol maradt világi főjegyzőnek felgyógyulásához Istentől segedelmet, munkájára áldást kér.

Dr Soós István főjegyzővé választásával megüresedett egyházkerületi világi aljegyzőségre a szavazást a közgyűlés elrendeli. A szavazatok beadásának határidejéül 1932 szeptember 1-ét kitűzi s a szavazatok felbontására a közgyűlés Nagyváradon lakó tagjait bizza meg.

Erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni rendeli.

9. szám. A Szavazatbontó-Bizottság Nagyváradon 1931 október 14-én tartott üléséből jelenti, hogy az egyházkerületi tanítói képviselőségre Oltmayer Gyula 197, Tóth Zsigmond 2, Czeglédy Sándor 1, Kósa Károly 1, Kádár Károly 1, Szőke József 1, Demeter János 1, Karikás Sándor 1 szavazatot nyervén, az egyházkerületi tanítói képviselőségre általános többséggel Oltmayer Gyula megválasztatott.

Közgyűlésünk a választás eredményét tudomásul veszi, Oltmayer Gyula tanítóképviselőt alkotó tagjai sorában szívesen fogadja s megállapítja, hogy képviselői megbízatása az 1932—1933. évekre szól.

10. szám. A Szavazatbontó-Bizottság 1931 október 14-i üléséből jelenti, hogy zsinati világi rendes tagságra Ajtay Nagy Gábor 131, Bónis Elemér 72,
zsinati világi póttagságra: dr Gulácsy Sándor 208,
dr Farkas Antal 1,
zsinati tanítói rendes tagságra: Bartha István 202,
Tóth Zsigmond 2, Kádár Károly 2, Csóka Lajos 1 szavazatot nyervén,
zsinati világi rendes tagnak: dr Ajtay Nagy Gábor,
zsinati világi póttagnak: dr Gulácsy Sándor,
zsinati rendes tanítói tagnak: Bartha István szó-
többséggel megválasztatott.

Közgyűlésünk igazolja, hogy *zsinati világi rendes tagságra*: dr Ajtay Nagy Gábor, egyházkerületi világi tanácsbíró ur,

zsinati világi póttagságra: dr Gulácsy Sándor ur, az érmelléki egyházmegye egyházkerületi képviselője,

zsinati rendes tanítói tagságra: Bartha István ur, egyházkerületi tanítóképviselő választott meg s elrendeli, hogy részökre a 16—1927. sz. határozat 3. és 4. pontja értelmében a megbízólevél kiadassék s választásról zsinat elnöksége értesíttessék.

A megüresedett zsinati világi póttagságra és zsinati tanítói póttagságra a választást elrendeli, s a szavazatok beküldésének határnapjául 1932 szeptember elsejét tüzi ki, a szavazatok felbontásával a közgyűlésnek Nagyváradon lakó tagjait bizza meg, erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

II. szám. A Szavazatbontó-Bizottság 1931 október 14-iki üléséből jelenti, hogy szavazatot nem küldött az érmelléki egyházmegyéből: Hegyközszentimre és Piskolt, a nagybányai egyházmegyéből: Pettyén. Érvénytelen volt Nagyszalontának a zsinati rendes tagságra leadott szavazata, miután két egyénre is szavazott.

Jelenti a bizottság, hogy a szavazólapokat magában foglaló borítékokon a pecsét elhelyezése szabálytalan.

Közgyűlésünk a nem szavazott, vagy érvénytelen szavazatot küldött egyházak névsorát további eljárás végett az illetékes esperesi hivataloknak megküldi.

Utasítja a lelkészi hivatalokat, hogy a szavazatot magába záró borítéknak mindig a hátulsó lapján helyezték el a pecsétet, legyenek ezek akár spanyolviasz, akár egyszerű bélyegző lenyomatok.

12. szám. Zöld Mihály végvári lelkész, bánsági esperes 1931 július 6-án, keresztyéni türelemmel hordott szenvedései után, hazalért mennyei Atyjához.

Közgyűlésünk őszinte részvéttel értesül Zöld Mihály esperes haláláról és a vallásos tankönyv irodalom terén eredményesen munkálkodó szolgának emlékét jegyzőkönyvében kegyelelesen megőrökíti.

Zöld Mihály esperes halálával megüresedett zsinati rendes lelkészi tagságra a szavazást elrendeli, s a szavazatok beadásának határnapjául 1932 szeptember elsejét kitűzi. A szavazatok felbontásával a közgyűlés Nagyváradon lakó tagjait megbizza. Erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

13. szám. Havas Gyula nagykárolyi e. m. esperese, korával járó gyöngeségére tekintettel, esperesi tisztségéről és zsinati rendes tagságáról lemondott.

Közgyűlésünk sajnálattal értesül Havas Gyula lemondásáról és anyaszentegyházunk építésében mindenkor hűségesen fáradozó szolgának érdemeit jegyzőkönyvébe iktatja.

Havas Gyula lemondásával megüresedett zsinati rendes lelkészi tagságra a szavazást elrendeli, s a szavazatok beadásának határnapjául 1932 szeptember 1-ét kitűzi. A szavazatok felbontásával a közgyűlés Nagyváradon lakó tagjait megbizza. Erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

14. szám. Révész Kálmán miskolci lelkész, a magyarországi tiszáninneri egyházkerület nagyerdemű püspöke, 1931 december 3-án elhalálozott.

Közgyűlésünk Révész Kálmán püspök, a jeles egyházkormányzó és kiváló történettudós elhunytá alkalmából a tiszáninneri egyházkerületnek őszinte részvételét nyilvánítja.

15. szám. Közgyűlésünk 14—1931. sz. határozatával megbizta az elnökséget, hogy dr Baltazár Dezső jubiláris ünnepségén egyházkerületünket képviselje. Miután az elnökség akadályozva volt a megjelenésben, egyházkerületünk jókívánságainak tolmácsolásával Végh József érmelléki esperest bizta meg, aki erről jelentését beterjeszli.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi.

16. szám. Farkas István miskolci lelkész, a magyarországi lizáninnyi egyházkerület püspökévé választván egyházkerületi közgyűlésünk őt megválasztása alkalmából örömmel üdvözli és munkájára Isten áldását kéri.

17. szám. A magyarországi református egyház egyetemes Konventje 130—1932. sz. határozatával nyilvántartás végett közli, hogy Koroknay István Gábor lelkészi oklevele az E. T. I. tc. 141. §-ának 3. bekezdése értelmében megsemmisített.

Közgyűlésünk a Konvent értesítését tudomásul veszi és azt az esperesi hivatalokkal nyilvántartás végett közli.

18. szám. A kultuszminisztérium folyó évi március 14-én 5884-521—1932. sz. leiratában Barcsa Sándor érmihályfalvai segédlelkészt kongrua szempontjából nem ismerte el, illetve ezt az elismerést ahoz a feltételhez köthette, hogy Barcsa Sándor Budapesten szerzett érettségi bizonyítványát itt Romániában egyenjogosítsa.

Ugyancsak a kultuszminisztérium 30796-3247—1932. sz. leiratában Bokor Sándor végvári segédlelkészt, miután az érettségi bizonyítványát Magyarországon szerzte meg, csak alacsonyabb képesítésű káplánként ismerte el.

Püspök ur a kultuszminisztériumot megkereste, hogy fenti rendelkezéseit revízió alá venni sziveskedjék, miután nevezett ifjak, akik a kolozsvári theologiai fakultáson végezték theologiai tanulmányaikat, amely főiskola őket és a többi magyar érettségivel rendelkező

ifjakat tiltó rendelet hiányában felvette, nem okai annak, hogy a theológiára magyar éreltségivel is felvétettek.

A bukaresti ref. esperesi hivatal 281—1932. sz. a. azt az értesítést küldi, hogy ezután azok a lelkészek, akik 1921 után magyar éreltségivel mentek a theológiára, alkalmaztatást nem nyerhetnek, mert theologiai végzettségök a minisztériumban uralkodó felfogás szerint semmis.

Közügyülésünk a kultuszminisztérium rendelkezését sajnálattal veszi tudomásul és felkéri Püspök urat, hogy a két segédlelkész államsegélyének engedélyezéséért a minisztériumban a tárgyalásokat tovább is folytatni sziveskedjék, tekintettel arra, hogy mikor éreltségi bizonyítványukkal a theologiai fakultásra beiratkoztak, a kultuszminisztérium még nem adta ki tiltó rendeletét.

19. szám. A krassófüzesi lévita-lelkész részére Püspök ur államsegélyt kérelmezett a kultuszminiszter urtól, aki azonban az államsegély kiutalását megtagadta s indokolásul nemcsak a költségvetési előirányzat hiányát hozta fel, hanem nevezett aa. lévita minőségét is. Püspök ur újabb feliratára a kultuszminiszter azzal válaszolt, hogy bizonyos tárgyalások folynak azirányban, hogy a lévita lelkészi állások az állami költségvetésből töröltessenek. Az erdélyi egyházkerület igazgatótanácsa Püspök ur átiratára 1543—1932. sz. a. azt válaszolja, hogy az erdélyi Püspök urnak tényleg említették a minisztériumban, hogy új lévítákat ne nevezzen ki, mert azokat nem akceptálják és a készülő inkadrálásnál ezek a lévíták mind ki fognak maradni. Erdély egyelőre nem is nevez ki újabb lévítákat.

Közügyülésünk Püspök ur jelentéséből sajnálattal értesül arról, hogy Jancsó Vilmos krassófüzesi lévita-lelkész részére a kultuszminiszter államsegélyt nem utalványoz. Fölkéri Püspök urat, hogy a minisztériummal folytatandó további tárgyalások során minden lehető tét tegyen meg arranézve, hogy a krassófüzesi

lévita-lelkész az államségélyt megnyerhesse, többi lévita-lelkészeink államségélye pedig továbbra is biztosítottassék.

Felhivja az espereseket, hogy a jövőben újabb lévita-lelkészek alkalmazásához engedélyt ne adjanak.

20. szám. Püspök ur jelentése az 1931. évről nyomtatásbán a közgyűlés minden alkotó tagjának megküldetvén, felolvasottnak tekintelik (Lásd a jegyzőkönyv I. sz. mellékletét).

Közgyűlésünk Püspök ur jelentését, amelyben egyházkerületünk szellemi és anyagi ügyeit a legfőbb őrálló körültekintő gondosságával vizsgálja és amelyben a bölcs lélek biztonsággal mutatja meg azokat az utakat és módokat, amelyek egy jobb jövő felé vezetnek, köszönettel fogadja és egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja. A jelentés kapcsán a következőket határozza:

1. Sajnálattal veszi tudomásul, hogy a templomlátogatók száma a nagy ünnepeken és vasárnap délelőttökön apadt; ennek következtében a lekipásztorokat és presbytereket kötelességük hűséges teljesítésére buzdítja s elvárja tőlük, hogy mindent megtegyenek avégett, hogy hiveink az Istenházát a régi buzgósággal keressék fel.

2. Ismétellen szigoruan rendeli, hogy a Heidelbergi Káté vasárnap délutánokon kivétel nélkül minden gyülekezetben állandóan magyaráztlássék s a következő egyházlátogatás alkalmával egyenes válasz adassék arranézeve, hogy ahol nem volt kátémagyarázat, miért nem volt? és kátémagyarázat helyett micsoda szolgálatot végzett a lelkész?;

felhivja az espereseket, hogy vegyék nyilvántartásba azokat a gyülekezeteket, ahol hétköznapi istentiszteleteket nem tartanak és minden eszköz felhasználásával, esetleg fegyelmi

eljárás alkalmazásával, is hassanak oda, hogy a lelkipásztorok a hétköznapi istentiszteleteket megtartsák ;

az esperesek a kátémagyarázat és a hétköznapi istentiszteletek érdekében tett eljárásuk eredményéről a püspöki hivatalnak 1933 május 1-ig külön jelentést tegyenek.

3. A kilérések nagy száma és a szekták ostroma következtében felhívja közgyűlésünk nemcsak a lelkipásztorokat, hanem a presbytereket és a nőszövetségek tagjait is, hogy a más felekezetek és szekták támadásai ellen egyházunk védelmében bátran harcoljanak ; közgyűlésünknek e felhívását az esperesi hivatalok a presbytériumokkal és nőszövetségekkel közöljék ;

rendeli továbbá, hogy ha valamelyik gyülekezetben szekták jelentkeznének, a lelkész erről az illetékes esperesi hivatalt azonnal értesítse ; az esperes pedig a veszélyeztetett egyházközségbe evangélizáló lelkészeket küldjön ki, akik a szekták munkájának ellensúlyozására gyülekezeti napot tartsanak.

4. Utasítja a presbytériumokat, hogy minden kényelmellenséget félretéve, népünk és egyházunk érdekében erélyesen közreműködjenek, hogy a vadházasságban élők törvényes házasságot kössenek.

5. Örömmel értesül közgyűlésünk arról, hogy még a mai leromlott viszonyok közt is többen voltak egyházkerületünk területén, akik 10,000 leinél nagyobb önkéntes áldozatokat hoztak ; az áldozatkészségnek e szép példáira hivatkozva inti közgyűlésünk az egyházközségeket, hogy a belhivatalnokok javadalmát kiszolgáltassák, papjaikat, tanítóikat eladósodni, nyomorogni ne hagyják, hanem minden gyülekezet Istennek egyháza legyen, amelyben mindenk ékesen és szép renddel mennek végbe az Isten dicsőségére.

6. Elrendeli, hogy kerületünk református

lelkei a f. évi december hó 31-ig bezárólag úgy az anyaegyházakban, mint valamennyi filiában, a szórványokban és lakott helyeken külön-külön, pontosan és lelkiismeretesen összeírassanak s az összeírás eredményét a presbiteriumok január 15-ig az esperesi hivataloknak, az esperesi hivatalok pedig január 31-ig a püspöki hivatalnak bejelenteni kötelesek.

7. Megdöbbenéssel értesül közgyűlésünk arról, hogy bár a minisztérium a múlt év végén kiadta a rendelkezést egyházkerületünk elismertetését kimondó egyszakaszos törvényjavaslat megszövegezésére, mégis ez az ügy ismételtén félretételt. Ennek következtében közgyűlésünk az Elnökség vezetése alatt egy bizottságot küld ki, amely egyházkerületünk államjogi helyzetének tisztázása végett minden tőle telhetőt megtegyen, egyházkerületünk panaszával esetleg a királyi trón elé járuljon; a bizottságba az egyházkerületi elnökségen kívül Csernák Béla, dr. Soos István főjegyzőket, Végh József esperest és Telegdi József em. gondnokot küldi ki.

8. Elismeréssel adózik a püspöki hivatal tisztviselői karának, amely szükös fizetése mellett a jobb idők reményétlen hűséggel látja el hivatali teendőit.

9. Megbizza az esperesi kart, hogy a látogatási jegyzőkönyveket a Püspök ur jelentésében kifejezett kívánságoknak megfelelően dolgozza át.

21. szám. Olvasatott Püspök ur jelentése elemi iskoláink állapotáról.

Főlttszeteletü és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Működő elemi iskoláink száma 1930—31-ben 134 volt, eggyel több, mint az előző évben. Összes elemi iskolás ref. tanköteleseink száma 23,281 volt. Ezekből ref. magyar iskolába járt 14,514, azaz 1250 gyermekkel több, mint az

előző évben [94 % gyarapodás] Ezeken kívül 573 más vallásu gyermek járt ref. elemi iskolába s 76 ref. gyermek a két nem magyar tannyelvű ref. iskolába. Állami vagy felekezeti magyar tannyelvű elemi iskolába járt 4660, az előző évnél 292-vel több; gyarapodást mutat a román tannyelvű elemi iskolai ref. növ. száma és 4000 lélek a tavalyihoz képest 308 cal több.

A 15.163 ref. elemi iskolás növendék tanításával 241 tanítónk foglalkozott, 187 férfi, 104 nőtanító. Ezek közül 234 nek volt oklevele, 7 en oklevél nélkül, de törvényes alapon működtek. A tanítás a szabályzat szerinti időben mindenütt megkezdődött s a szabályzat szerinti idő előtt nem végződött. Átlagos jó tanulmányi eredmény mellett a bukási százalék sehol sem emelkedett a normális percent fölé, az iskolalátogatás is szabályszerű, a fegyelmi állapot jó volt s az iskolai belmissziói munka élénkülést mutatott.

Elemi iskoláink működését zavaró momentum az utóbbi egyházkerületi közgyűlés óta nem történt.

Több iskolánk a temesvári főigazgatóság területén megkapta a végleges működési engedélyt, azonban a személyzeti leszállítások következtében újabban alig egy néhány iskolánál történt meg az autorizációs kérvények helyszini felülvizsgálata.

A kolozsvári főigazgatóság területén lévő iskoláinktól az autorizációs kérvényeket átdolgozva újból felterjesztettük. Hogy ezek elintézésére mikor fog sor kerülni, az említett okból előre nem láthatjuk.

Feltűnő volt az 1931—32. iskolai évben az állami ellenőrzés teljes ellanyhulása iskoláinkkal szemben. A beérkezett jelentések szerint mindössze 12 helyen járt állami ellenőrző közeg. Az esperes urak útján vizsgálat tárgyává tettük, hogy nem iskolai hatóságaink mulasztása-e az, hogy látogatási jegyzőkönyveiket nem küldik be, azonban a beérkezett jelentések mind negativok.

Annál szükségesebb felhívunk iskolaszéki elnökeink és az egyházmegyei iskolalátogatók figyelmét arra, hogy iskoláink működését éber figyelemmel kísérik s mindent kövessenek el arra nézve, hogy azokban a tanítás nivója az eddigi alá ne süllyedjen.

Tanítóink román nyelvi vizsgája tárgyában ez iskolai év folyamán váratlan nehézség merült fel. T. i. a M. O. T.

intézkedéseire való hivatkozással eddig a minisztérium elismerte a román nyelvi vizsga igazolásául azt, hogy az ill. tanító 1920. óta szerezte diplomáját valamely romániai tanítóképzőben.

Ezzel a gyakorlattal szemben a folyó iskolai évben előterjesztett autorizációs kérvényeinkben a miniszter nem ismerte el a román nyelvi vizsga igazolásául az 1926. előtt kelt diplomákat, azzal az indokolással, hogy az 1925. decemberben kihirdetett M. O. T. nem bírhat visszaható erővel.

Mint hogy azonban a lörvény záró intézkedései a diplomán kívüli román nyelvi vizsga számára épen ezt a visszaható erőt ismerik el 1923 ig visszamenőleg, ezen az alapon újabb felterjesztéssel fordultunk a minisztériumhoz, hogy ezt a visszaható erőt ismerje el az 1923—25. években kelt diplomákra is. Ezen felterjesztésünkre válasz még nem érkezett.

Súlyos kérdéssé fejlődött ez év folyamán a felekezeti iskolák községi segélyének ügye is. A közokt. és vallásügyi minisztérium szervezeti törvénye 1930-ban kötelezőleg előírta, hogy a községek 14 % os járulékából a felekezeti iskolákat is arányosan kell részesíteni. Azóta több miniszteri rendelet szobályozta a kérdést, azonban valamennyi más módon s így iskoláink jelentékeny része a segélyhez nem tudott hozzájutni. A legutóbbi intézkedés szerint a községi iskolaszékek lesznek hivatva ezen segély szétosztására, amelyeket ebből a célból ki kell egészíteni a felekezeti iskolák igazgatóival. Ezen rendelet megjelenése után bekértük a statisztikai adatokat arra nézve, hogy hol kapják az iskolák a községi segélyt és milyen mértékben s hol tagadják azt meg és milyen indokolással. Ezen statisztika feldolgozása után konkretizált panaszainkat a minisztérium elé fogjuk terjeszteni s tekintettel a minisztérium ismételt, kategorikus és megindokolt intézkedésére a felekezeti iskola segélyezése érdekében, reméljük a kedvező megoldást.

Fölmerült konkrét esetek kapcsán előterjesztést tettünk a minisztériumnak az iskolai szünidők rendezésének kérdésében aképen, hogy változatlanul megtartva az állami iskolai szabályzatokban előírt nemzeti ünnepeket, valamint a nyári és karácsonyi szünidőt, a husvétii szünidőt reformá-

tus iskoláink a gregorian naptár szerint fogják megtartani, a többi pusztán egyházi jellegű ünnepek közül azonban csak azokat, amelyek református egyházunknak is ünnepei. Ezen előterjesztésünkre a minisztérium jóváhagyó válasza még nem érkezett meg, ezért a hozzánk tanácsért forduló iskoláknak azt az utasítást adtuk, hogy ahol a politikai hatóság egyes ünnepnapok megtartását általános vasárnap munkaszünettel elrendeli s ezt tévesen iskoláinkra is értelmezi, ne szegüljenek ellen. Tulajdonképpen két ilyen napról van szó az iskolai év folyamán: György napja ápr. 23. és a julián naptár szerinti husvét másodnapja. [1667—1932.]

Az elemi iskolai oktatási törvény módosítása következtében megváltozott a tanítói képesítő vizsgák rendje is. Első sorban a törvény eltiltja az eddig engedélyezett segéd [ajutor, alsó-foku középiskolát végzett] tanítók alkalmazását, a liceumot végzett vagy oklevél nélküli tanítóképzőt végzett egyének alkalmazhatók ugyan, de csak kivételesen, helyettesekül s az előbbieknél nincs joguk képesítő vizsgálatra állni [a minisztérium magyarító rendelete szerint a szerzett jogok épségben tartásával] s elrendeli, hogy a tanítóképzősök nem saját intézetüknél, hanem országrészenként alakítandó bizottság előtt tesznek képesítő vizsgálatot [hogy ezt a rendelkezést hogyan fogják végrehajtani felekezeti képzőknél, arra vonatkozólag még nincs értesítésünk] végül eltörli a véglegesítő vizsgát, azonban a miniszteri magyarító rendelet az egyházi hatóságok elbírálására bizza hogy saját hatáskörükben fenn kívánják-e tartani ezt a vizsgálatot. Javaslatom ezen vizsgálat elejtése, mivel bevezetése is csak a M. O. T. azon intézkedésének hatása alatt történt, hogy tanítóink képesítésének azonosnak kell lennie az állami tanszemélyzetével s bár elméleti elképzelés szerint az ilyen véglegesítő vizsgák igen hasznosak lehetnének a tanítói továbbképzés szempontjából, a gyakorlat arról győzött meg bennünket, hogy a haszon nincs arányban a vele járó költséggel és zaklatással.

Egyházkerületi közgyűlésünk a konfirmációi előkészítés céljából elrendelte a Debreczeni-féle VII. o. vallástani kézikönyv használatát. Meggyőződünk róla, hogy egyházkerületünk rendelkezését helyenkint nem hajtják végre, különböző indokok alapján, amelyekkel ezen alkalommal vitába bocsátkozni fölöslegesnek látom, azonban szükség-

gessé vált a 203—1930. sz. határozat megismétlése megfelelő szankció alkalmazásával. Ugyancsak szükségesnek látszik a hitoktatás intenzívebbé tétele céljából annak elrendelése, hogy minden tanterem számára beszerezendő egy teljes biblia, amely a gyermekek kezeügyében tartandó, hogy annak berendezését megismerjék s egy hangjegyes énekeskönyv ugyanazon céllal. Ez a rendelkezés a középiskolákra is kiterjesztendő.

Sok jogosult kifogásra az állami ellenőrző közegek részéről, elkerülhető késedelemre az ügyvitelben és hiába való levelezésre adott okot az a körülmény, hogy az egyházközségek nem jelentik be pontosan az előírások szerint a tanszemélyzetben beálló változásokat s nem kérik meg idejében a tanítók számára az autorizációt. Ebben a tekintetben különbséget kell tennünk a kolozsvári és a temesvári inspektorátus területén levő iskolák közt. Az előzőknél az 1932 szeptemberi állapot szerint a tanítók autorizációs kérvénye az iskola autorizációs kérvényével együtt fel van terjesztve, nyilvántartásba véve és a nyilvántartási számok az egyházközségekkel olyan formában közölve, hogy az az állami ellenőrző közegek előtt teljes igazolásul szolgálhat. Itt tehát csak azoknak a tanítóknak kell autorizációért folyamodniuk, akik állásukat változtatják. A temesvári inspektorátus területén, ahol ilyen nyilvántartást felfektetni nem lehetett, az összes még autorizációval nem bíró tanítók kötelezendők az autorizáció megszerzésére, legkésőbb a következő iskolai év elején, fennmaradván természetesen az állásukat változtató tanítók azon kötelelessége, hogy a törvényes intézkedéseknek megfelelően járjanak el az tanügyi hatóságokkal szemben.

Felmerült ez év folyamán az állami iskolába járó ref. tanulók vasárnapi iskolájára vonatkozólag az az eset, hogy az állami iskolai tanító megtiltotta a ref. gyermekeknek a vasárnapi iskola látogatását. Ebben az ügyben a minisztériumhoz intézet felterjesztésünk, amelyben a vasárnapi iskola jelentőségét, fejlődését és a belmissziói munkásságban kötelező voltát részletesen kifejtettük, több ízben visszajött s a minisztérium mindég újabb felvilágosításokat kért. A végleges válasz még mindég hiányzik.

Számos panasz érkezett be hozzánk a ref. iskolák tanítóitól arra nézve, hogy a fenntartók fizetésüket nem

szolgáltatják ki rendesen s az egyházkerület közbelépését kérik, akár abban a formában, hogy a fenntartókat a fizetés rendes kiszolgáltatására utasítsa, akár segély formájában. Ez utóbbi kéréseket kénytelenek voltunk a limine visszautasítani, mert az egyházkerületi alapok a járulékok hiányos befizetése következtében még vállalt kötelezettségeiknek sem tudnak eleget tenni, a többi panaszokat elintézés véget az illetékes esperes urakhoz tettük le, azonban itt is hangsúlyoznunk kell, hogy az általános gazdasági romlás nem lehet indok arra, hogy a fenntartó egyházközségek a tanítók számára a minimális megélhetést ne biztosítsák.

Sikeresen jártunk közbe a minisztériumnál a magyar-remetei magyar szekció ügyében, ahol a szerződés ellenére nem ref. tanítót neveztek ki az elmúlt iskolai év elején. A minisztérium ígéretet tett arra nézve, hogy a jövő iskolai év elejétől kezdve oda ref. vallásu tanítót delegál, aki alkalmas lesz a kántori teendők ellátására is.

Az iskolai év elején a minisztérium rendelkezést bocsátott ki arra nézve, hogy az összes iskolákban, tehát az elemi iskolákban is, a tanítás szeptember 1-én megkezdendő, a régebbi 15-e helyett. Ezt a változást, bár a rendelkezés elég későn érkezett, minden baj nélkül sikerült lebonyolítani s a szokásos éveleji jelentkezésekkel is csak kevés helyen történt sérelem. A magyarkéit a minisztérium orvosolta is, azonban a nyüvedit nem. Nyüveden az orvoslásnak minden sürgetésünk ellenére az a körülmény vágta el az utját, hogy az ottani állami iskola a ref. iskolától törvényellenesen elvett gyermekekkel érte el azt a létszámot, hogy tovább fenntartható legyen. Ezenkívül volt még 13 vegyes házasságból származó névelemzet tanuló, akiknek ügyét nem sikerült dülőre vinnünk, mert ebben a kérdésben a minisztérium mindenfelől való sürgetés ellenére sem hajlandó már 8-ik éve nyilatkozni.

Ugyanitt kell megemlítenem, hogy a minisztérium rendeletileg a tanítás befejezését május 31-re tűzte ki s az iskolai év befejező munkálatainak határidejéül június 12-t.

Kérvényeink közül, amelyeket új tantermek megnyitása végett adtunk be, a nagyvárad 2 tanterem és a diószegi 1 tanterem megnyitására kaptuk meg az engedélyt a diószeginél pedig közbenjárásunkra a csendőrségtől elfoglalt,

ezen tanterem céljaira rendelt helyiség fölszabadult. A többi még függőben lévő kéréseket sürgetéseinkkel állandóan napirenden tartjuk.

Az elemi iskolai törvény módosítása folytán a vallás oktatásra vonatkozó intézkedések aként módosultak, hogy az állami iskolákban a lelkész minden osztályban vagy osztálycsoportban ingyenesen köteles ellátni heti két órában a hitoktatást, ha azonban a lelkész erre nem képes, az állami tanító vagy más az egyházi hatóságoktól kijelölt egyén is elláthatja, ez utóbbi a minisztérium jóváhagyásával. A vallásoktatás ellenőrzésében részt biztosít az illetékes egyházi hatóságnak. A kötelességüket mulasztó hitoktatókkal szemben biztosítja az egyházi hatóságok fegyelmi jogát.

Végül még meg említem, hogy a Nagyszalontai Arany Emlék Egyesület az elmúlt év végén 200 példány „Arany János élete és munkássága” című munkát bocsátott rendelkezésünkre s ezeket $\frac{2}{3}$ -ad részben elemi iskoláink közt osztottunk ki jutalomkönyvek gyanánt. Ez évben ugyanigy 50 darab jutalomkönyvet kaptunk.

a) Egyházkerületi Közgyűlésünk Püspök ur jelentését elemi iskoláink állapotáról tudomásul veszi.

b) Felhívja az esperes urakat, hogy az egyházmegyei látogatások alkalmával, az iskolaszéki elnök urakat, minél gyakoribb látogatásaik alkalmával úgy az egyházi törvény, mint a magánoktatási törvény szempontjai szerint adminisztrációs, pedagógiai és gazdasági szempontból a legszigorubb ellenőrzést gyakorolják, s a hiányosságokat idején kiküszöbölve kövessenek el mindent arra nézve, hogy iskoláink a törvényt szabta követelményeket minden tekintetben kielégítsék.

c) Felkéri a Püspök urat, hogy ismétellen az egyházkerületi közgyűlés nevében is sürgesse meg azon felterjesztés kedvező elintézését, hogy minisztérium ismerje el az 1923—1925. években kelt diplomákat a román nyelvi vizsgákat letételének igazolásául.

Felhívja a kebelbeli tanszemélyzet minden

tagját, hogy a törvény követelményeinek a román nyelvi vizsgálat és a román nyelvtudás szempontjából igyekezzenek eleget tenni, nem csak saját és az iskolák érdekében, hanem abból a belátásból, hogy ez, mint magyar népünkkel legközvetlenebbül érintkező szellemi vezetőknek kisebbségi helyzetünkből folyó kötelességük.

d) Felkéri Püspök urat, hogy a minisztériummal a községi segélyek ügyét s az azok elnyerése körül követendő eljárást tisztázva, adjon ki utasítást az egyházközségeknek ezen segélyek elnyerése céljából.

e) Fölkéri a Püspök urat, hogy az iskolai szünetek kérdését a minisztériumnál az egyházkerület nevében szükség esetén újból sürgesse meg.

f) Egyházkerületi közgyűlésünk a tanítói véglegesítési vizsgálatokat a fennhatósága alatt álló iskolákban megszünteti, fenntartva azt, hogy a viszonyok jobbra fordulásával kötelező szünidei kurzusokon fog gondoskodni a tanítók továbbképzéséről.

g) Megújítja teljes egészében a konfirmációi előkészítésre vonatkozó 203—1930. sz. határozatát azzal a kiegészítéssel, hogy akikről bebizonyul az előirt Debreczeni-féle Hit és erkölcstan mellőzése, illetve mással helyettesítése a konfirmációi előkészítés folyamán, fegyelmi vizsgálat alá vonandók.

h) Elrendeli, hogy minden tanteremben egy teljes biblia és egy királyhágómelléki hangjegyes énekeskönyv a növendékeknek hozzáférhető módon kéznél tartandó, továbbá a püspök és főgondnok urak arcképe kifüggesztendő. Az esperes urakat felhívja, hogy ezen rendelkezés végrehajtását az egyházmegyei látogatásoknál ellenőrizték, s ezt a fölvelt jegyzőkönyvben külön megemlítsék, s a rendelet teljes végrehajtását legkésőbb 1932—33.

iskolai év végén a püspöki hivatalnak jelentésük.

i) Felkéri a Püspök urat, hogy a jelentésében foglalt tények figyelembe vételével 1932—33. tanév megkezdése előtt új részletes utasítást adjon ki a tanítók aulorizációs kérvényének benyújtására vonatkozólag.

j) Kijelenti, hogy ragaszkodik egyházunk azon jogához, hogy a bármely iskolába járó ref. ifjúságot vasárnapi iskolai oktatásban részesíthesse, s felkéri a Püspök urat, hogy ezen az alapon a kérdést — szükség esetén újabb sürgető felterjesztés alapján — a minisztériummal rendezze.

k) Sajnálattal állapítja meg, hogy a gazdasági viszonyok romlását sok helyütt túlzott mértékben kihasználva, a fenntartók tanítójuk minimális megélhetésének biztosítását is elmulasztják. Felhívja ennek következtében az egyházközségek figyelmét arra, hogy a tanítói díjlevél teljes értékét minden körülmények között kiszolgáltatni tartoznak. Ahol a háboru utáni években a tanítói fizetéseket az egyházi törvény I. tc. 15. §. 1. bekezdés és e) pontban előirt módon rendezték, ez a fizetés csak az ugyanolt előirt felsőbb hatósági jóváhagyással szállítható le.

Bár az államsegélyhez való jogunkat hangoztatni meg nem szünik, azonban a tényleges állapottal számolva megállapítja, hogy jelenleg iskoláink államsegélyt nem élvezvén, a tanítói fizetésekre nézve teljes mértékben érvényes a VI. tc. 34. §. 1. pont a) és b) intézkedései, amely összegekig tehát a tanítói díjlevél szerinti fizetése föltétlenül kiegészítendő.

Az idézett pontban említett koronaérték átszámítási kulcsát egyházkerületünk az 1932. költségvetési évre $1 K = 24$ leiben állapítja meg, ezzel a 127—7—1926. sz. határozatban megszabott egyházkerületi minimumot a mai

nyomasztó gazdasági viszonyoknak megfelelően leszállítja.

Ugyancsak az idézett törvény értelmében ebbe a fizetésbe az államsegély csak akkor számítható be, ha az így megszabott fizetés az államsegéllyel együtt tulmenne a hasonló kategóriákba tartozó állami tanítók fizetésén. A természetbeni járandóságok értékelésének kulcsát minden évben az egyházmegyei közgyűlés állapítja meg.

l) Figyelmezteti a ref. iskolák iskolaszéki elnökeit, tanítóit, hogy a beiratások a felekezeti elemi iskola helyiségében tartandó meg.

m) Felkéri a Püspök urat, hogy az állami elemi iskolai hitoktatás kérdését az iskolai év megkezdése előtt az új törvénynek megfelelően rendezze.

n) Egyházkerületi közgyűlésünk köszönetét fejezi ki a Nagyszalontai Arany Emlék Egyesületnek azon nagylelkű adományért, hogy jótanulóink jutalmazására 1930—31. tanév végén 200, 1931—32. tanév végén 50 drb Arany János élete és munkássága című munkát bocsátott rendelkezésünkre 15,000 Lei értékben.

Felkéri Püspök urat, hogy hivatala útján az adományozónak részletes elszámolást küldessen be az ajándékkönyvek kioszlásáról, s felhatalmazza a pénztári hivatalt, hogy akik a kiadott jutalomkönyvekről még el nem számoltak, azoknak a könyvek ellenértékét a 60 Lei terhére írja.

22. szám. Olvasatolt Püspök ur jelentése középiskoláink állapotáról.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Középiskoláinkban az új iskolai esztendő azzal a jelentős reformmal kezdődött, hogy az azelőtti 3 osztályos gimnáziumot a törvénymódosítás 4 osztályossá szervezte át. Későbbi intézkedés jelentékeny teret biztosított a közép-

iskolákban a kézimunka tanításnak. Iskoláink az új intézkedésekhez fennakadás nélkül tudtak alkalmazkodni, csak a nagyváradai leánygimnázium nem nyitotta meg a IV. osztályt növendékhiány miatt,

Örvendetes eseményként jelenthetem, hogy a nagyváradai leánygimnázium az 1931–32. évre, a szatmári leánygimnázium provizórikusan, de határidő nélkül megkapta a nyilvánossági jogot. Ezen iskoláink nyilvánossági jogának végleges megszerzésére megtettük a lépéseket, ugyszintén többi középiskoláink számára is folyamodtunk a nyilvánossági jogért.

A szatmári fiugimnázium liceális jellegének visszaszerzése céljából is megtettünk minden lehető lépést. Az V. osztály tényleg működik is, az ügy jelenleg elintézés végett a minisztériumba van felterjesztve.

A két nyilvánossági jog nélkül működő iskola számára a vizsgakedvezményeket ez évben is megszereztük, úgy, hogy a nemzeti tárgyak kivételével a növendékek saját tanáraik előtt vizsgáztak.

Az előző iskolai év végleges eredménye, a javító vizsgálatok lezárása után a következőképen alakult a négy iskolában összesítve: a beiratkozott 294 növendék közül kimaradt 21, osztályozva 273 átment júniusban 165, szeptemberben [javító és pótó vizsgálaton] 70, összesen átment 235, megbukott 38, ami az osztályozott tanulók 14% ának felel meg. Legkedvezőbb volt az eredmény Nagyváradon [5%] legkedvezőtlenebb a szatmári fiuliceumban [21%].

A folyó iskolai év elején beiratkozott 339 növendék, ami az előző évhez képest nem egészen 20% növekedést mutat. Az évvégi osztályozás még nem lévén lezárva, csak általánosságban jegyzem meg, hogy az eredmény az időközi osztályozások alapján gyengébbnek mutatkozik, mint az előző iskolai évben.

E helyen is fel kell hívnom igazgatótanácsaink figyelmét arra, hogy most végzett tanárjelöltjeink elhelyezéséről a lehetőség szerint gondoskodjanak.

A nagyváradai leánygimnáziumot tanügyi előadónk kíséretében személyesen látogattam meg folyó évi április hó 14. és 15. napján, a szatmári középiskolákat megbízásomból tanügyi előadónk folyó évi április 25–26–27. ik napján vizsgálta meg. A minden fontosabb mozzanatra kiterjesz-

kedő látogatások eredménye teljesen megnyugtatót arra nézve, hogy ezen iskolák fenntartására erőnkön felül hozott áldozat a lelkiismeretes és eredményes iskolai munká szempontjából indokolt, bár az intézetek látogatottsága nem áll arányban hozott áldozatainkkal. Mivel azonban az alsó tagozatok első osztályában a növendéklétszám örvendetesen növekedett, s ezzel az általános létszám is a tavalyihoz képest növekedést mutat, reméljük, hogy a jövőben ebben a tekintetben is nagyobb eredményeket érünk el. Szomorú és elkedvetlenítő a létszámcsökkenés a felső kereskedelmi iskolában, holott az az egész környék egyellen női kereskedelmi leányiskolája. Miután azonban a háborús születések apálya éppen most érte el tetőpontját ebben az iskolában, ezen szomorú helyzet konzekvenciáink levonását egyelőre fel kell függesztenünk.

Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök ur jelentését középiskoláink állapotáról tudomásul veszi.

23. szám. Olvasatott Püspök ur jelentése internátusaink állapotáról.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

A nagyvárad leánygimnázium internátusában a folyó iskolai évben 32 gyermek talált kényelmes, higiénikus elhelyezést és kellemes otthont.

A szatmári fiuliceum internátusában a növendékek száma 19 volt.

Az egyházkerületi látogatások alkalmával a nagyvárad leánygimnázium internátusával szemben teljes megelégedésemnek adtam kifejezést, a szatmári internátusra nézve pedig a multhoz képest számottevő javulást állapítottam meg.

Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök ur jelentését azzal a kéréssel veszi tudomásul, hogy a jövőben ezzel a jelentéssel kapcsolatban a nagyvárad árvaház állapotáról is terjesszen elő jelentést.

24. szám. A Pénzügyi-Bizottság felterjeszti az 1931. évi december hó 4-iki ülésének jegyzőkönyvét határozathozatal céljából, melynek véleményes javaslatait közgyűlésünk egész terjedelmében magáévá teszi, s határozza, hogy

1. a nagybányai egyházmegye közgyűlésének 24—1831. számú határozata alapján felterjesztett memorandumnak azon részével, mely a hivatalos lap redukált számban való megjelenésére vonatkozik, valamint a jegyzőkönyvek kiadásának mellőzését óhajtja, — nem foglalkozik, mert e tekintetben az egyházkerületi közgyűlés 32. és 33. számú határozatával az 1931. évi május 27-én tartott közgyűlésében már döntött. Az 1931. évi költségvetés hasonlóképen elfogadtatott a 32—1931. sz. egyházker. határozattal. A napidijak helyett készk'adások felszámítását szintén tárgytalannak tekinti, mert az eddigi gyakorlat szerint is csak a készkiadások térítették meg kivétel nélkül mindenkinek. Függetlenül a zsinattartással kapcsolatos bizottsági üléseken résztvevők költségeitől, ahol a tényteleges napidij megtérítésének is helye van.

2. A gyűlések tartása, illetve azok számának csökkentése — amennyiben az mindenkor az elintézendő ügyek számától és sürgősségétől függ — az Ügyrend értelmében jövőben is az elnökség belátására bizza.

3. Egyházkerületi közgyűlésünk a Pénzügyi-Bizottság véleményes javaslata alapján a maga részéről is fenntartani kívánja a jelenlegi tisztviselői státust, mert az egyházkerület átlandóan növekvő ügyvitele feltétlenül szükségessé teszi az eddigi státus érintetlenül hagyását, annyival is inkább, mert részben Jorga miniszterelnök ur oly értelmű kijelentést tett, amely szerint az egyházkerület központi közigazgatási államsegélyének az 1932-ik évre való kiutalásáról valamilyen formában gondos-

kodni fog, másrészt az egyházkerület tisztviselői kara hasonlóan a 33—1931. sz. egyházkerületi költségvetésben az államsegély folytán redukált és a tisztviselői fizetések fedezetéül még az 1927. évre beállított 263,280 lei fizetésért jogigényeinek fenntartása mellett hajlandó kötelességét pontosan és lelkiismeretesen elvégezni. Egyházkerületi közgyűlésünk a tisztviselői kar ezen nyilatkozatát megnyugtatólag tudomásul veszi.

4. Ami a memorandumnak a tiszteletdíjakra vonatkozó részét illeti, egyházkerületi közgyűlésünk megnyugtatólag veszi tudomásul, hogy azok 25—50%-os redukcióval állítatnak be már az 1932-ik évi költségvetési előirányzatba.

5. Közgyűlésünk tudomásul veszi Pénzügyi-Bizottság azon javaslatát, melyszerint a közép és elemi iskolai növendékektől a beiratás alkalmával eddig szedett 10, illetve 5 leies díjakat már az 1932—1933-ik iskolai évtől kezdve megszünteti, de fenntartja az ezt megelőző évekről fennálló hátralékok befizetésére az érdekelt egyházközségeket haladéktalanul felszólítja.

6. Ami a Kolozsvári Református Theologia Igazgatóságának azon kérelmét illeti, miszerint egyházkerületünk a folyó iskolai évben is járuljon hozzá a theologia dologi kiadásainak részbeni fedezéséhez a múlt iskolai évekhez hasonlóan — közgyűlésünk a kérelmezett 100,000 leinek megfelelő részletekben való folyósításához hozzájárul, de annak fedezetéről az 1932-ik évre vonatkozó költségvetés keretén belül kíván gondoskodni.

7. Bors egyházközség részére a Baldácsyalap terhére folyósított 4000 lei rendkívüli segély kiutalását egyházkerületi közgyűlésünk tudomásul veszi, tekintettel arra a rendkívüli csapásra, amit az egyházközség jégverés által szenvedett.

8. Kisszántó egyházközség részére szintén

a Baldácsy-alap terhére folyósított 1500 lei rendkívüli segély kiutalását szintén tudomásul veszi ugyancsak az előbbi indok alapján.

9. Kispeleske, Klopodia, Ujszentes, Szapárfalva, Fugyi, Mezőtelegd, Szalárd, Csengerbagos, Dabolc, Halmi, Szatmárhegy, Vetés, Belényessonkolyos, Erdőhegy és Nagyzerind egyházközségektől különböző járulékok, valamint taxák ügyében beérkezett kérvényekre vonatkozó pénzügyi-bizottsági javaslatokat az 1931 december 4-én felvett jegyzőkönyvben foglalt feltételek alapján egyházkerületi közgyűlésünk tudomásul veszi és azokat határozati erőre emeli.

10. A Kálvin könyvnyomdának azon kérését, mely szerint részvénytársasággá alakulásához a Pénzügyi-Bizottság erkölcsi támogatását kéri, különösen az egyházközségek és egyháztagokkal szemben — közgyűlésünk tudomásul veszi azzal, hogy ez ügyben a Kálvin-nyomda önálló beadványa ugys a tárgysorozat rendjén tárgyalatni fog.

25. szám. Felolvastatott az egyházkerületi számvevő által beterjesztett 1931. évi közigazgatási pénztár zárszámadása és jelentése. (Lásd II. mellékletet.)

1. Egyházkerületi közgyűlésünk a közigazgatási pénztárnak 1931. évi zárszámadását a Pénzügyi-Bizottság jelentése alapján tudomásul veszi, jóváhagyja és az egyházkerületi pénztárnoknak a felmentést a szokásos óvásokkal megadja.

2. Egyházkerületi közgyűlésünk tudomásul veszi, hogy a Károli Gáspár alaptőke az 1931. év folyamán a Károli Gáspár Irodalmi Társasággal elszámoltatott olyképen, hogy a közigazgatási pénztár által előlegezett 38,755 lei a 32—1931. sz. egyházkerületi határozat értelmében a közigazgatási pénztár javára bevételeztetett, illetve levonatott. A számadás meg-

ejtése után adományok címen befolyt és az Irodalmi Társaság javára mutatkozó 3125 Leit pedig az Irodalmi Társaság rendelkezésére bocsátja.

3. Hozzájárul egyházkerületi közgyűlésünk ahoz, hogy a hivatalos lap számláján mutatkozó 19,352 lei feleslegből a szokásos irói liszteletdíjak, a szerkesztőség tagjai, illetve a lap szellemi munkásai között 10,000 lei szétosztassék.

4. Egyházkerületi közgyűlésünk a Pénzügyi-Bizottság előterjesztései alapján komoly mérlegelés tárgyává tette több egyházközség részéről beérkezett azon kérelmeket, amelyek különböző taxák és járulékok mérséklését kérik. Tekintettel arra a szomorú és nehéz gazdasági helyzetre, mely egyházközségeinket és egyházi intézményeinket általánosságban és kiméretlenül sújtja, egyházkerületi közgyűlésünk elhatározza, hogy az eddigi 2 leies kullurtaxát 1 leire és az eddigi 1 leies tanulmányi segélyt 50 banira mérsékli, már az 1932-ik évre elrendeli, hogy az egyházkerületi pénztár ezen redukciókat nyilvántartásán vezesse keresztül.

5. Minthogy a zsinattartás költségeinek fedezetére jelenleg 326,706 lei áll rendelkezésre, de ezen összeg az év folyamán valószínűleg felhasználtatik, egyházkerületi közgyűlésünk elhatározza, hogy a zsinattartás költségeinek fedezésére az 1933-ik évre lélekszámonként 1 leies zsinattartási költség előirassék, illetve kivettessék.

6. Egyházkerületi közgyűlésünk a Pénzügyi-Bizottság előterjesztései alapján nagy megdöbbenéssel állapította meg, hogy egyházközségeink a múlt évről mintegy 207,148 lei összeget kilevő közigazgatási járulékkal tartoznak. Szükségesnek tartja az egyházközségek figyelmét nyomatékosan felhívni arra, hogy már régen esedékessé vált közigazgatási járulékaikat lehetőleg soron kívül szolgáltatassák be,

mert ennek további késedelmes befizetése egyenesen veszélyezteti a püspöki hivatal ügyvitelét.

7. Pénzügyi-Bizottság előterjesztéséből ugyancsak szomorúan állapítja meg egyházkerületi közgyűlésünk azt, hogy az állampénztár, illetve a kultuszminisztérium az elmúlt év folyamán egyáltalán nem járult hozzá semmiféle címen a központi hivatal ügyviteléhez. Közgyűlésünk e kérdés felett nem térhet napirendre és így annak szorgalmazását minden rendelkezésre álló eszközzel elhatározza.

8. Egyházkerületi közgyűlésünk tudomásul veszi, hogy az 1931. évről áthozott 393,113 lei közigazgatási pénztár egyenlegből zárlatkor 392,710 lei összeget kitevő 6⁰/₀-os kölcsön állt fenn a lelkészi karnál. Azon több oldalról beérkezett kivánságnak, miszerint ezen rendkívüli segély törlesztésére és kamat fizetése, tekintettel a rendkívüli nehéz helyzetre, függesztessék fel — a Pénzügyi Bizottság előterjesztése alapján egyházkerületi közgyűlésünk sem tud eleget tenni, mert e kivánság teljesítése egyenesen veszélyeztetné a közigazgatás működését, különösen akkor, amidőn egyházközségeink ugyanis több mint 200,000 leit kitevő hátralékos közigazgatási járulékkal tartoznak.

9. Az egyházkerületi pénztárnok által be-terjesztett és a Pénzügyi-Bizottság által jóváhagyott Árvaházi Képes Naptár 1932. évi kiadványának számadását 161,887 lei bevételi és 127,885 lei kiadási főösszegekkel, 34,002 lei tiszta maradvánnyal, egyházkerületi közgyűlésünk azzal veszi tudomásul, hogy ezen tiszta maradványból a naptár szerkesztéséért 2000 lei kiutaltassék, míg az így fennmaradt 32,002 leiből 75⁰/₀ haszonrészesedés fejében 24,002 lei a Lorántffy Zsuzsánna Jótékony Egyesületnek Nagyvárad utaltassék ki, 25⁰/₀ haszonrészesedés fejében pedig 8000 lei az egyházkerület iratterjesztési tőkéjéhez csatoltassék.

26. szám. Tárgyaltatott az egyházkerületi pénztárnok számadási jelentése a Baldácsy-alap osztalékáról, illetve annak szétosztásáról.

Egyházkerületi közgyűlésünk a Pénzügyi Bizottság javaslata alapján az egyházkerületi pénztárnok jelentését a Baldácsy-alap osztalékáról, illetve annak szétosztásáról a múlt évet illetőleg tudomásul veszi, de egyben meglepetéssel értesül a Tiszántuli Egyházkerület számvevőjének azon hivatalos jelentéséről, miszerint a Báró Baldácsy-alap 1931. évi jövedelméből a megállapított 18·28 részesedésből mindössze csak 731 P 20 fillér jutott egyházkerületünknek, mivel az alapnak az elmúlt évről nagyobb összegű haszonbér-hátralék követelése áll fenn, de arra számítani kevésbé lehet. Minthogy a beérkezett osztalék figyelembevételével mindössze csak mintegy 14,000 Lei kerülhet a folyó évben szétosztásra, közgyűlésünk kénytelen az eddig folyósított segélyek 50 százalékos redukcióját elhatározni és a segély szétosztására vonatkozó utasítást a pénztári hivatalnak ily értelemben megadni. Egyben egyházkerületi közgyűlésünk elhatározza, hogy felkéri a Tiszántuli Egyházkerület Elnökségét arra, ha netalán az elmúlt évről a haszonrészesedésből valamilyen összeg egyházkerületünknek még jutna, úgy azt bocsássa rendelkezésünkre.

27. szám. Tárgyaltatott az egyházkerületi számvevő által előterjesztett és a Pénzügyi Bizottság által véleményezett egyházkerületi közigazgatási pénztár 1932. évi költségvetési előirányzata.

Egyházkerületi közgyűlésünk a számvevő által előterjesztett és a Pénzügyi Bizottság által elfogadásra ajánlott 1932-ik évre vonatkozó közigazgatási pénztár költségvetését 740,500 lei bevételi főösszeggel és 733,980 lei kiadási főösszeggel, 6,520 lei előre látható felesleggel elfogadja annyival is inkább, mert annak

egyres lételei a legnagyobb körültekintéssel lettek beiktatva, szem előtt tartván egyházkerületünk súlyos anyagi helyzetét.

28. szám. Tárgyaltatott a Pénzügyi Bizottság jelentése az egyházkerületi járulékok, kulturadó, kulturtaxa stb. mérséklése vagy törlése tárgyában beérkezett kérvényekről.

1. Nagybodófalva, Valkány és Kispereg egyházközségek azon kérelmét, miszerint az eddig részben tévesen nyilvántartott, részben pedig lélekszám csökkenés folytán előállott változás helyesbítették és a járulékok ennek megfelelően kiigazítottassanak, közgyűlésünknek csak abban az esetben áll módjában teljesíteni és a kiigazításokat keresztülvezetni, ha említett egyházközségek a püspöki jelentés kapcsán elrendelt népszámlálást megejtik és annak eredményét az esperesi hivatal útján megerősítve a püspöki hivatalhoz felterjesztik.

2. A biharfélegyházai, margittai, bályoki, árpádi, erdőgyaraki, szentleányfalvai, nagyszalontai, szinteji, magyarremetei, érmihályfalvai, vetési, biharvajdai és szaniszlói egyházközségek kulturtaxa és tanulmányi segélyek csökkentése tárgyában beérkezett kérvényeit egyházkerületi közgyűlésünk elutasítja, tekintettel arra, hogy úgy a kulturtaxa, mint a tanulmányi segély csökkentése tárgyában előbbi helyen már határozatot hozott.

Ez általános határozat alól kiemeli egyházkerületi közgyűlésünk a nagyszalontai egyházközség azon kérelmét, miszerint a járulékok az egyházközség lélekszám arányában történendő kivétele megszüntettségük. Ezen kérelmet nem tartja elfogadhatónak és visszautasítja, mert az egyházközség járulékfizetési készségét az utóbbi években egyáltalán nem juttatta kifejezésre, sőt közgyűlésünk megdöbbenéssel veszi tudomásul azt a tényt, hogy

Nagyszalonta különböző járulékok címén több, mint egy negyedmillió lejjel tartozik a kerületi pénztárnak. Egyben utasítja kerületi közgyűlésünk a kerületi pénztári hivatalt arra, hogy a nagyszalontai egyházközségtől az esedékes járulékok beszédését a lehető legerélyesebben szorgalmazza és nemfizetés esetén annak következményeire az egyházközséget figyelmeztesse, úgy az esperesi hivatal útján, mint közvetlen is.

3. Erdőd fiókegyház közigazgatási járulék és zsinattartási költségeit a felhozott indokok alapján egyházkerületi közgyűlésünk az 1932. évre 50 százalékkal mérsékli.

4. Váradless kérelmét egyházkerületi közgyűlésünk elutasítja, mivel azt teljesíthetőnek nem találja.

5. Valkány kérelmét, miszerint az árvizcsapás következtében az egyházközség tagjait igen nagy anyagi károsodás érte, közgyűlésünk mentesíti az 1932-ik évre előírt közigazgatási, kulturtaxa, tanulmányi segély és zsinattartási költség befizetési kötelezettsége alól.

6. Nagybocksó egyházközség összes járulékait az 1932-ik évre, a felhozott indokok alapján törli;

7. Kispereg kérelmét elutasítja, mivel azt a felhozott indokok alapján teljesíthetőnek nem találja.

8. Kágya egyházközség kérelmét közgyűlésünk oly értelemben teljesíti a felhozott indokok alapján, hogy esedékessé vált járulékaiknak befizetésére 1932 december 31-ig haladékot ad.

29. szám. Tárgyaltatott a nagyváradi Kálvin nyomda tulajdonosai Béres Károly, Béres Sándor és Román Károly nagyváradi lakosok által 1932. évi május hó 14-én kelt beadványa, miszerint nevezett tulajdonosok felajánlják nyomdájukat teljes berendezéssel, összes aktívakkal és passzívakkal az egyházkerületnek.

Egyházkerületi közgyűlésünk utasítja a Pénzügyi Bizottság elnökségét s az egyházkerületi ügyészt arra, hogy Béres Károly és társai által bemutatott vagyonleltár mai értékét állapítsák meg s a hitelezőkkel tárgyaljanak s amennyiben eljárásuk eredménye azt fogja igazolni, hogy a nyomdavállalat átvételére alakítandó részvénytársaság részvényeibe fektetett tőke reális befektetés: felhatalmazza a Pénzügyi Bizottságot, hogy a részvénytársaság megalakításában 600,000 lei részvénytőke 34 százalékat meg nem haladó részvényérdekeltség vállalásával vegyen részt, az üzletet bonyolítsa le, eljárása eredményéről tegyen jelentést. A részvénytőkébe helyezendő összeg fedezetéül az iratterjesztési és sajtó-alapot határozza meg egyházkerületi közgyűlésünk.

30. szám. A Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó Bizottsága az egyházkerületi közgyűlés 33—1931. sz. határozata alapján a nagybányai egyhm. 24—1931. sz. határozatában foglalt indítványokra nézve felterjeszti véleményes javaslatait, amelyeket közgyűlésünk egész terjedelmökben magáévá tevén határozza, hogy

1. a lelkészek államsegélyéből nyugdíj-járulék címén 10 % minden körülmények között levonandó;

közgyűlésünk méltányolja ugyan azokat az indokokat, amelyek alapján a nagybányai em. javasolja, hogy a tagok csak annyi hozzájárulással terheltessenek meg, amennyit a változott viszonyok között is megbírnak, tekintettel azonban arra, hogy a 10 % levonását a Vallás- és Közoktatásügyi minisztérium rendelte el s a minisztérium bármikor ellenőrizheti, hogy ezt a rendelkezést végrehajtottuk-e, ennek következtében a 10 % nem csökkenthető.

2. Az Alapszabály 3. § ában megszabott 12 % tagsági díjat tovább is fenntartja, sőt ezt az 1932. esztendőre 13 %-ban állapítja meg; —

így kellett közgyűlésünknek határoznia, mert a nyugdíjellátmány nélkül maradt özvegyek és árvák segélyezésére a lelkeszi kar kongruájából jogerős kerületi határozat alapján fizetett 1923—1928. éveken át 3⁰/₀; igaz, hogy ez a járulék 1929 óta 2⁰/₉-ra csökkent, de ez a 2⁰/₀ nem fedezte azt az összeget, amelyet a Nyugdíjintézet pénztára az ellátmány nélkül maradt özvegyek és árvák segélyezésére fordított; ennek a 2⁰/₀-nak 3⁰/₀-ra visszaállítását az indokolja, hogy a nyugdíjintézeti pénztár az előbb említett özvegyek és árvák segélyével tovább nem terhelhető; és ha közgyűlésünk ezt a járulékot törölné: egyidejűleg törölnie kellene a Nyugdíjintézet kötelekein kívül álló özvegyek és árvák segélyét is. Miután pedig ezt lehetetlennek tartja, mert lehetetlen ezeket az özvegyeket és árvákat, még a lelkeszi kar túlterhelése árán is segély nélkül hagyni, ennek következtében az Alapszabály 3. §-ában megszabott 12⁰/₀ tagsági díjat 13⁰/₀-ra kellett emelni.

3. Ami a nagybányai em. felterjesztésének azt a pontját illeti, hogy az arra szorult egyházközségeknek a presbitérium szabályszerű határozata és az összes presbiterek által aláírt váltó, vagy kötelezvény ellenében nyújtassék kölcsön nagyobb utánjárás nélkül, telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirat kiállításának kötelezettsége mellett, a bekebelezés azonban csak veszély esetében fogantassék — errenézve egyházkerületi közgyűlésünk már 36—1931. sz. határozatának 3. pontjában intézkedett, amikor a Végrehajtó Bizottságnak azt az eljárását, mely szerint az egyházközségeknek már a múltban is így adott kölcsönt s egyetlen gyülekezetünk kölcsönét sem tábláztatta be, jóváhagyta és a felhatalmazást ily irányban továbbra is megadta.

4. Intézkedett közgyűlésünk a 36—1931. sz. határozatának 4. pontjában oly irányban is,

hogy a Végrehajtó Bizottság a Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet vagyonának egy bizonyos részét megfelelő jövedelmű ingatlan (pld. ház) vételére fordítsa; a V. B. jelentette is, hogy az elnökség ezirányban kísérleteket tett s ha kedvező alkalom kínálkozik, a V. B. gondoskodni fog a tőkének ilyen elhelyezéséről.

5. Elvben elfogadja azt a javaslatot, ami a vagyon egy részének a perifériákon (a szövetkezetekben) elhelyezését illeti, azonban a kihelyezéseket a jelen gazdasági viszonyok között nem tartja időszerűnek, hanem a döntést függőben tartani kívánja.

6. Az Alapszabályok 30. §-át a következőképen módosítja:

„A Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet anyagi és szellemi ügyeit az egyházkerület a Végrehajtó Bizottság által vezetteti, melyet a közgyűlés 5 évre szóló megbizással aképpen alakít meg, hogy a nyugdíjintézetbe tartozó mindegyik lisztviselői tagozat képviseltetést nyer és pedig a lelkészek 2, tanárok és tanítók 1—1, az egyházkerület 1 taggal. A Végrehajtó Bizottságnak hivatalból tagjai: a püspök, a főgondnok és az egyházkerületi ügyész, akik szavazati joggal bírnak. Ezenkívül minden egyházmegye 1—1 szavazati joggal felruházott lelkészi tagot küldhet, akinek a Végrehajtó Bizottság ülésén megjelenésével felmerült kiadásait az illető egyházmegye fedezi. A Végrehajtó Bizottságnak tanácskozási joggal tagjai: az egyházkerületi pénztáros és számvevő. A bizottságnak hivatalból elnöke az egyházkerület püspöke.“

31. szám. A Végrehajtó Bizottság jelenti, hogy Kursinszky Kálmán tanügyi tanácsos bizottsági tagságáról lemondott.

Közgyűlésünk a lemondást nem fogadja el, hanem a Nyugdíjintézet tanári tagjainak képviselével tovább is Kursinszky Kálmánt bizza meg.

32. szám. A Végrehajtó Bizottság előterjeszti a Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet 1931. évi, az egyházkerületi számvevő által is átvizsgált zárszámadását. (Lásd III. sz. mellékletet.)

Közgyűlésünk a Végrehajtó Bizottság javaslatára

1. a Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet 1931. évi számadását ludomásul veszi, jóváhagyja és Kovács József egyházker. pénztárosnak a felmentést a szokásos óvások mellett megadja.

2. Sajnálattal értesül arról, hogy a lelkészi kongrua csökkenése és késedelmes kiutalása következtében a Nyugdíjintézet 1931. évi bevétele sok százezer lejjel alatta maradt az előirányzott összegnek; de megnyugvással értesül arról, hogy a bevételek elmaradása ellenére is a nyugdíjasok és gyámoltottak 1931. évi járulékaikat pontosan és csonkítatlan összegben megkapják.

3. Utasítja a fenntartói járulékokkal hátralékos egyházközségeket, valamint a tagdíjikkal hátralékos jogosított tagokat, hogy hátralékaikat haladéktalanul befizessék, az esperesek a késedelmes egyházközségekkel szemben a törvény szigorával járjanak el; a Végrehajtó Bizottság pedig a késedelmes, vagy nemfizető jogosított tagokkal szemben az Alapszabály 5. §-át alkalmazza, hogy a mulasztások következtében intézetünket veszteség ne érje.

4. Figyelmezteti azokat a jogosított tagokat, akik belépési járulékaikat 3 év alatt egyenlíthetik ki, hogy a belépési járulék 1—1 harmadát esztendőnként tulajdon jól felfogott érdekükből fizessék be. Ezzel kapcsolatban az

Alapszabályok 24. §-át a következőképen módosítja:

„Minden kötelezett és jogosított tag köteles a belépési járulékot a belépés napjától számított 3 éven belül befizetni. Az első évben a belépési járulék kamatmentes, a 2. évben a belépési járuléknak $\frac{2}{3}$ -a, a 3. évben pedig $\frac{1}{3}$ -a kamatmentes.“

5. Sajnálattal értesül a perselypénzek összegének lezártáról és felhívja a lelkészeket, hogy saját jól felfogott érdekükben a perselyadományok emelésén lelkiismeretesen buzgólkodjanak, az espereseket pedig megbizva, hogy egyházlátogatások alkalmával a perselypénzre figyelemmel legyenek.

6. A konverzió-törvényre tekintettel megbizva az ügyészt, hogy a kintlevőségek kimutatásának elkészítésével a törvényszerű bejelentést megtegye, avégett a pénztáros a kihelezések jegyzékét bocsássa az ügyész rendelkezésére.

33. szám. A Végrehajtó Bizottság jelenti, hogy 4 lelkész és egy tanító kéri nyugdíjaztatását. A lelkészek kérése kellőképen indokolt, folyamodókat az illetékes egyházmegyei nyugdíj bizottságok nyugdíjazásra ajánlják. Kérelmek felett azonban a Végrehajtó Bizottság az általános egyházi érdekekre tekintettel nem döntött, hanem javaslatot terjeszt az egyházkerületi közgyűlés elé, hogy a Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet Alapszabályainak 6. §-a a helyzetnek megfelelően kiegészíttessék.

Közgyűlésünk a Végrehajtó Bizottság javaslatára a Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet Alapszabályainak 6. §-át a következőkkel egészíti ki:

„... oly esetben, mikor bármely okból a nyugdíjazást a Végrehajtó Bizottság nem mondta ki, noha a nyugdíjra igényt tartó munkaképtelensége megállapított, a Végrehajtó

Bizottság elrendelheti, hogy az esperes a nyugdíjazását kérő lelkész mellé helyettes lelkészt állítson, akinek egyéb javadalma pótlásához a nyugdíj-pénztárból havi 1000 lei utalványozható.

34. szám. A Végrehajtó Bizottság előterjeszti a Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet 1932. évi költségvetését, amelyben az évi járulékokat 13 % -ban kéri megállapítani s a nyugdíjasok és özvegyek illetményét és a temetkezési segélyt 30 % -kal csökkenteni javasolja 1932 január első napjától kezdődőleg.

Közgyűlésünk a Végrehajtó Bizottság előterjesztései alapján a Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet 1932. évi költségelőirányzatát a következőképen állapítja meg:

**A Nyugdíj és Árva Gyámintézet
költségvetés tervezete az 1932-ik évre.**

Áthozott tőke egyenleg 1931 évről: 6 543,304

Bevételek :

1. Kintlevőségek :	
a) Kötelezett tagok tagdíjhátraléka [718,600]	718,600
b) Jogositott " " [110,918]	55,000
c) Fenntartói járulék --- --- --- [8500]	8500
d) Belépési járulék --- --- --- [136,506]	68,000
	974,524 850,100
2. Rendes folyó bevételek :	
a) Kamatok betét után 6% 4,334,104 Lei tőke mellett --- --- --- --- ---	260,000
b) Előleg kölcsön után 6% 1 876 200 Lei tőke mellett --- --- --- --- ---	112,000
c) Jelzálogkölcsön után 4% 333,000 Lei tőke mellett --- --- --- --- ---	13 000
d) Késedelmi kamatok --- --- --- --- ---	1000
3. Fenntartói járulék 199 kötelezett tag után á 500 Lei --- --- --- --- ---	99,500
	Átvitel: 1 335,600

	<u>Át hozat: 1.335,600</u>
Fenntartói járulék 20—3 jogosított tag után	
á 500—250 Lei	10,750
4. Tagdíjak kötelezett tagok után havi 355 000	
Lei államsegély után 13 %	554,200
Tagdíjak jogosított tagok után	51,200
4 a) Nyugdíj visszatérítések 38×5886 lei [az	
eddig 8393 lei csökkentetett 30 % a]	223 388
5. Perselypénzekből	5000
	<u>Remélhető összebevétel: 2.180,038</u>

Kiadások :

1. Nyugdíjak [az eddigi 60.000 és 30.000 lei helyett]:	
a) 6 lelkész részére á 42.000 lei	252,000
b) 4 uj „ „ á 42.000 lei	168,000
c) 23 özvegy „ á 21.000 lei	483,000
d) 7 uj „ „ á 21.000 lei	147,000
e) 10 árvasegély á 1000 lei	10,000
f) 6 uj „ „ á 1000 lei	6000
2. Segélyek [az eddigi 12.000, 4200	
és 4000 lei helyett]:	
a) 2 lelkész részére á 8400 lei	16,800
b) 31 özvegy „ á 8400 lei	260,400
c) 3 kegydíjas „ á 4000 lei	12,000
d) 1 „ „ á 1000 lei	1000
e) 1 „ „ á 4000 lei	4000
3. Temetkezési segélyek 5×5000 lei	
[8000 helyett]	25,000
4. Nyomatvány költsége	10,000
5 Tőke kamatadó	15,000
6. Közigazgatási pénztárnak tőke-	
kezelésért	50,000
	<u>Összes kiadás: 1.460,200 1.460,200</u>
	Remélhető tőke emelkedés: Lei 719,838

35. szám. A Közalapi Bizottság előterjeszti az egyházmegyei közalapi bizottságok által megvizsgált, az egyházkerületi számvevő által felülvizsgált 1931. évi közalapi számadásokat, amelyeket az egyházkerületi pénztár kiegészített az egyházmegyei pénztárak kikerü-

lésével, közvetlenül az egyházkerületi pénztárba befizetett összegek kimutatásával. A számadás szerint

a közalapi pénztár 1931. évi bevétele:

Tőke-állag 1930 december 31-én	---	---	---	186,551
Befizetés járulék címen	---	---	58,450	
Befizetés késedelmi kamat címen	---	---	147	
Reformációi perselypénz címen	---	---	5192	
Betét kamat címen	---	---	10,175	73,864

Bevételi főösszeg: Lei 260,515

Kiadatott 1930. évről elmaradt

missziói segély címen:

Tenkeszéplak	---	2000		
Nagytarnának	---	4000		
Révnek	---	1000	7000	
1931. évi segély címen:				
Valkánynak	---	12,000		
Karánsebesnek	---	10,000		
Bégamonostornak		8000		
Nagylaknak	---	5000		
Váradlessnek	---	4000		
Derna-Tatarosnak		2000		
Nagybányai missziói				
körnek	---	8000		
Nagytarnának	---	4000		
Magyarcsékének		6000		
Szintének	---	3000		
Borosjenőnek	---	6000		
Gyantának	---	2000	76,000	83,000

Tőke állag 1931 december hó 31 én : Lei 177,515

Közgyűlésünk a közalapi bizottság javaslata alapján

1. a közalapi pénztár 1931. évi számadását jóváhagyja, a felmentést a szokásos óvások mellett megadja.

2. Elrendeli, hogy Dunaszentilonának 6000, Rév 1000, Nagybecskónak 3000 lei ki nem fizetett segélye az 1931. évre kiszolgáltassék.

3. Felhívja az egyházmegyei közalapi bizottságokat, hogy a közalap kezeléséről (a Konvent által 1885. évi 39. sz. és 1908. évi

18-ik szám alatt) kiadott utasítások szerint járjanak el s a bizottsági tagok a számadásokat írják alá; a számadásokat nagyobb gonddal végezzék.

4. Utasítja ismételten az egyházközségeket, hogy a közalapi járulékokat, adományokat, a reformáció perselypénzt mindenkor az egyházmegyei közalapi pénzkezelőknek küldjék be, amennyiben valamelyik egyházközség az ismételt utasítás ellenére is a kerületi pénztárba küldené be a közalapot illető összeget, a postán érkező pénzt a kerületi pénztár kivételesen elfogadhatja, azonban a befizetésről az illetékes egyházmegye közalapi pénztárát értesíteni tartozik, hogy az így teljesített befizetések is nyilvántartassanak a közalap egyházmegyei számadásában.

5. Miután a közalapi járulékokkal nagyon sok egyházközség hátralékban maradt (így a Bánságban 22 egyházközség közül 6, Biharban 30 közül 15, Érmelléken hátralék nincs, Nagybányai egyházmegyében 50 közül 37 anya és 5 leányegyház, a Nagykárolyi egyházmegyében 17 közül 15, Nagyszalontai egyházmegyében 29 közül 3) úgy, hogy bár nem minden segély utaltatott ki a múlt évről, mégis a járulékok, perselypénzek, tőkekamatok a szükségletet nem fedezték s hozzá kellett nyulni a tőkéhez is, amelyből: 9036 használtatott fel: ennek következtében utasítja az egyházmegyéket, hogy a közalapi járulékok beszedését szigorúan végrehajtsák, megállapítja a közgyűlés, hogy az általános rossz gazdasági helyzet nem menti a mulasztásokat, amennyiben a számadásból láthatóan nagyon szegény egyházak eleget tettek kötelezettségüknek, nagyobb egyházközségek ellenben hátralékban maradtak.

6. Ismételten utasítja az egyházközségeket, hogy a közalap javára szolgáló perselypénzeket emeljék (perselypénzt nem küldött a Bánsági egyházmegye 22 egyháza közül 3,

Biharban 30 közül 26, Érmelléken a perselypénzt nem küldöttek száma nem állapítható meg, Nagybányai egyházmegyében 50 közül 37 anya és 7 leányegyház, Nagykárolyi egyházmegyében 17 közül 13, a Nagyszalontai egyházmegyéből minden egyház küldött).

7. A tévedések kikerülése végett a perselypénzek és adományok elszámolásánál a számadási iv 10. rovatának felirata így helyesbitendő: „Befizetett reformációi perselypénzek“, a 11-ik rovat pedig: „Befizetett adományok.“

36. szám A Közalapi Bizottság bemutatja az 1932. évi közalapi járulékok kivetését.

Egyházmegye	Hátralék	Túlfizet.	Késed. %	Folyó évi	Összeg
Bánsági	2053	747	104	7677	9087
Bihari	11 787	—	589	18 410	30,786
Érmelléki	—	—	—	15 736	15,736
Nagybányai	21 276	8	1084	16 308	38 660
Nagykárolyi	8589	—	456	6172	15 217
Nagyszalontai	1123	—	57	17,862	19,042
Összesen :	44,828	755	2290	82 165	128 528

Közgyűlésünk a kimutatást tudomásul veszi és a közalapi járulékok befizetésének határidejét minden év szeptember havának első napjában határozza meg.

37. szám. A Közalapi Bizottság felterjeszti a közalapi pénztár 1932. évi költségelőirányzatát:

Bevétel:

1. Egyházmegyék járuléka	---	128 528	
2. Közalapi tőke kamat	---	9000	
3. Perselypénzek	---	5000	142,520

Szükséglet:

Tőke hiányra [visszpótlás]	---	9036	
Elmaradt segélyek	---	10,000	
Tőkésítésre	---	30,492	49 528
			Átvitel: 49 528 142 520

Áthozat: 49,528 142,520

Segélyek:

Valkány	---	---	---	---	12,000		
Karánsebes	---	---	---	---	10,000		
Bégamonostor	---	---	---	---	8000		
Dunaszentilona	---	---	---	---	6000		
Nagylak	---	---	---	---	5000		
Váradless	---	---	---	---	4000		
Derna Tataros	---	---	---	---	5000		
Rév	---	---	---	---	1000		
Nagybányai missziói kör	---	---	---	---	8000		
Nagybocskó	---	---	---	---	3000		
Nagytarna	---	---	---	---	4000		
Magyarcséke	---	---	---	---	6000		
Szinte	---	---	---	---	3000		
Borosjenő	---	---	---	---	6000		
Tenkeszélak Kisház	---	---	---	---	12,000	93,000	142 528

Közgyűlésünk a közalap 1932. évi költségvetését elfogadja és az első és második negyedévi missziói segélyek kifizetéséhez a közalapi tőkéből visszatérítés kötelezettsége mellett előleget engedélyez, a többi negyedévekre azonban a segélyek csak azokban az egyházmegyékben fizethető ki, amelyek a közalapi járulékokat beszolgáltatták.

Csomaköz, Érábrány és Tóti kérésében külön számok alatt határoz.

38. szám. A közalap költségvetésével kapcsolatban a nagykarolyi e. m. 19—1932. sz. határozatában kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy Csomaköz a közalapról segélyezett egyházak közzé az 1932. évre is vétessék fel legalább ugyanazzal az összeggel, amelyet eddig is élvezett. Kérését azzal indokolja, hogy Csomaköznek, mint lelkészi állásnak fenntartása eminens érdek, mert ellenkező esetben a maroknyi reformátusság rövid idő alatt megsemmisül a más felekezetűek tengerében.

Egyházkerületünk Csomaköz helyzetével az 1930. évi június havi közgyűlésétől fogva

több ízben foglalkozott s az egyházmegyének ajánlotta, hogy Csomaköz társ-egyházként Beréhez csatoltassék, amennyiben a Csomaközrel teljesen összeépült Berének templomát és lelkészét a csomaközi hivek egyrésze most is közelebb kapja, mint Csomaközön és a csomaközi gyermekek egyrésze ma is a berei felekezeti iskolába jár; ajánlotta pedig ezt közgyűlésünk azért is, mert ha Csomaköz társ-egyházként Beréhez csatoltatik, a két református egyházközség hiveinek száma összesen sem éri el a 700-at. Felhívta közgyűlésünk 157—1930. sz. határozatában arra is a nagykirályi egyházmegyét, hogy a csomaközi egyházközség évi költségvetésének becsatolásával állapítsa meg mennyi a csomaközi egyház évi szükséglete s abból mit képes fedezni az egyházközség; a csomaközi lelkész fizetéséből mit biztosítanak az egyházközségben és mit a szórványokban lakó egyháztagok? Noha az egyházmegye ezeknek máig nem tett eleget: közgyűlésünk Csomaköznek az 1932. évre 6000 lei segélyt szavaz meg, ha az elnökség ez összegre fedezetet talál.

39. szám. Az érmelléki egyházmegye 29—1932. sz. határozatával Érábrány és Tóti részére évenként 3000—3000 lei missziói segélyt kér.

Közgyűlésünk a kérelmet az 1932. esztendőre már nem teljesítheti, azonban felhívja a közalapi bizottságot, hogy az érmelléki egyházmegye előterjesztését a közalap 1933. évi költségvetésének megállapításakor tegye megfontolás tárgyává.

40. szám. A bánásági, bihari, nagyszalontai egyházmegyék felterjesztik 1931. évi missziói jelentésüket.

Közgyűlésünk a jelentéseket a többi egyházmegye jelentésével együtt a következő közgyűlésen fogja tárgyalni.

41. szám. A bányásági egyházmegye 76—1931. sz. határozatával jelenti, hogy jövőben hivatalos neve *Bányási* helyett *Bányásági* lesz.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi.

42. szám. A bányásági egyházmegye 1931. szeptember 22-én Temesvárott Szondy Géza kisperegi lelkész és Szabó Tibor kisperegi segédlelkész között fölmerült vitás fizetési ügyben határozatot hozván, a határozatot Szondy Géza megfélebbezte.

Közgyűlésünk Szondy Géza felebbezésének helyet ad és az iratokat azzal adja vissza a bányásági egyházmegye esperesi hivatalának, hogy ez ügyben határozatot hozni az egyházmegye közigazgatási bírósága jogosult.

43. szám. A bányásági egyházmegye 47—1931. sz. határozatával Ujkisoda-Fratelia fiókegyház anyaegyházzá alakulását meleg ajánlással terjeszti fel. Okmányokkal igazolja, hogy Cintes Kelemen 2 szoba és mellékhelyiségből álló lakást bocsájt az ujkisodai (Fratelia) anyaegyház rendelkezésére mindaddig, míg az egyházközség anyagi helyzete meg nem engedi azt, hogy maga gondoskodjék lelkészének lakásáról.

Közgyűlésünk Ujkisoda-Fratelia fiókegyház anyásításához hozzájárul és az új anyaegyházközség szavazatát egyben állapítja meg, utasítja a bányásági egyházmegye közgyűlését, hogy az új anyaegyház lelkészi állásának díjlevele kiállításáról haladéktalanul gondoskodjék.

44. szám. A bányásági egyházmegye felterjeszti Torday János Karánsebes-orsovai levita-lelkész kérelmét, hogy részére 18,000 lei kiutalásából hiányzó 3000 lei folyósítsassék.

Közgyűlésünk a kérelmet teljesíti s az elnökséget megbizsa, hogy a hiányzó összeg fedezetét keresse meg.

Együttal fölkeri az egyházkerületi elnök-

séget arra is, hogy évről-évre keresse meg annak módját, hogy a karánsebesi lelkészi állás javadalma az egyházkerület rendelkezésére álló forrásokból 154—1931 sz. határozata értelmében 40,000 leire kiegészíttessék.

45. szám. A bánsági egyházmegye 44—1931. sz. határozatával kéri, hogy Dunaszentilona cseh nemzeti-ségű egyházközség részére egy csehül tudó lelkipásztor alkalmaztassék.

Közgyűlésünk tudomásul veszi, hogy Dunaszentilonán a lelkigondozást egy csehszlovákiai diakónus végzi.

46. szám. A bihari egyházmegye 38—1932. sz. határozatával a Derna-Tatarosi missziói körzet munkatervét beterjeszti.

Tudomásul szolgál.

47. szám. A nagyszalontai egyházmegye 35—1932. sz. határozatával a béli fiókegyházhoz csatolja Begy, Bélkirálymező, Bélkismaros, Bélnagymaros, Béلكalocsa, Béلكároly, Béलगoz, Bántolmács, Havaspoklos, Olcsa, Ökrös, Pusztaszuszád, Sajó és Csontaháza községeket.

Tudomásul szolgál.

48. szám. A nagyszalontai esperesi hivatal felterjeszti a kisházai missziói munkabeosztási tervét.

Tudomásul szolgál.

49. szám. A Tiszántuli egyházkerület a Baldácsy alapítvány jutalékából 731 Pengőt bocsátott egyházkerületünk rendelkezésére, miután az alapítványból esedékes osztályrészét még a Tiszántuli egyházkerület sem kapta meg.

A Baldácsy-alapból segílyt kérnek: Nagylak, Szapáryfalva, Hegyközszáldobágy, Váradless, Szárazberek, Kakszentmárton, Kisperleske, Kőszegremete, Turterebes,

Ombód, Sándorhomok, Tamásváralja, Selén, Borosjenő,
Pankota.

Közgyűlésünk sajnálattal értesül arról, hogy a Baldácsy alapítvány évi járuléka csak részben fizettetett ki. Ennek következtében a segélyezésre felvett 4 lelkész özvegy járulékát az eddigi 6000—6000 lei helyett 3000—3000 lei-ben kénytelen megállapítani, e szerint segélyben részesül: özv. Váry Jánosné, özv. Szücs Józsefné, özv. Papolczy Zoltánné, özv. Balogh Imréné.

A segélyért folyamodó egyházak kérésének ez idő szerint nem tehet eleget s újabb segélyeket csak abban az esetben nyújthat, ha a Baldácsy alapítvány elmaradt járulékát megkaphatja.

50. szám. Az érmelléki egyházmegye 27—1932. sz. határozatával a stóla újabb szabályozását kéri.

Közgyűlésünk tekintettel arra, hogy az egységes liturgia érinteni fogja a stóla kérdését is, megbizsa az esperesi kart, hogy idevonatkozó javaslatát a legközelebbi egyházkerületi közgyűlés elé terjessze. Együttal megbizsa a esperesi kart azzal is, tegye megfontolás tárgyává a stólamegváltás kérdését is.

51. szám. Az Erdélyi Református Egyházkerület Theologiai Fakultásának Igazgatósága ismételten megkeresi egyházkerületünket, hogy gondoskodjék arról, hogy legalább a Királyhágómelléki hallgatók számának megfelelő számú királyhágómelléki legáció álljon a theologiai ifjuság rendelkezésére, továbbá, hogy a legációk körüli visszaélések, specifikálások megszüntetessenek, az egyes gyülekezetek ne fogadjanak idegen legátusokat és kerülő utakon se hívjanak ki nem-theologus ifjakat és hogy ne térjenek ki semmiféle ürüggyel a legátusfogadás kötelezettsége elől. Abban az esetben, ha a theologus ifjuságnak nem állana rendelkezésére megfelelő számú királyhágómelléki legáció, kénytelen

lenne a Theologia a királyhágómelléki ifjakat az erdélyi legációkba meneteltől eltiltani.

Közgyűlésünk sajnálattal állapítja meg, hogy 78—1931. sz. határozatának nemcsak, hogy foganatja nem lett, de a legációk körül a visszaélések száma megnövekedett. Ennek következtében kimondja, hogy

1. ahol a legáció, illetve specifikálás körül visszaélés történik, ott a Püspök ur a fegyelmi vizsgálatot rendelje el, annak kiderítése végett, hogy kicsoda vétkes abban, hogy az illető egyházközség a felsőbb egyházhatóság rendelkezésének ellene szegült;

2. amennyiben egyházkerületünk mindazon segélyforrásai, amelyből a theológusok támogatást nyertek, kiapadtak, sőt a gyülekezetek a lélekszám után kivetett 1 lejes neveltetési járulékot sem fizetik be, úgy, hogy tanuló ifjúságunk egyedüli segélyforrása a legáció maradt; a 78—1931. sz. határozatában foglaltakat továbbra is fenntartja s a presbytériumoknak lelkekre köti, hogy a felsőbb egyházi hatóságok rendelkezésének eleget tegyenek, a legációkat fenntartsák; népesebb gyülekezeteink legátust járassanak, mert ha az egyházközségek, a presbytériumok, a lelkészek nemtörődömsége következtében nem lesz elegendő királyhágómelléki legáció és a mi fiaink az erdélyi legációból kizáratnak, akkor az a veszély fenyegeti anyaszentegyházunkat, hogy ifjaink nem jönnek e mostoha elbánásban részesített pályára.

52. szám. Dr Hadházy Kálmán egyházkerületi világi tanácsbíró tisztségéről lemond.

Közgyűlésünk a lemondást tudomásul veszi és a megüresedett világi tanácsbírói tisztségre és a zsinati világi póttagságra a szavazást elrendeli, a szavazatok beadásának határnapját 1932 szeptember 1-ben állapítja meg s a sza-

vázatok felbontásával a közgyűlés Nagyváradon lakó tagjait megbizsa s erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

53. szám. Az Egyetemes Egyházi Főbiróságba egyházkerületünk részéről a 28—1931. sz. határozattal kiküldött tagok megbízatása 1932 június 30-án lejárván, ennek következtében közgyűlésünk az Egyetemes Egyházi Főbiróságba megválasztja

az elnökségen (Püspökön és Főgondnokon) kívül, akiket akadályoztatásuk esetén a hivatalára legidősebb esperes és egyházmegyei gondnok helyettesít, rendes tagokul: Végh József esperest és dr Nagy Sándor egyhm. gondnokot,

póttagokul: Kassay Béla, Vadai Béla espereseket, Pappszász Lajos és Telegdi József em. gondnokokat.

A megválasztott tagok megbízatása, ha a Zsinat másként nem intézkedik, 1933 június 30-ig tart;

erről az Erdélyi Ref. Egyházkerületi Közgyűlés jegyzőkönyvi kivonaton értesítettik.

54. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk az 1932—1937. évekre az egyes bizottságokat a következőképen alakítja meg:

Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó Bizottsága: Sulyok István püspök, dr Thúry Kálmán főgondnok, Végh József esperes, Csernák Béla főjegyző, dr Soos István főjegyző, dr Harcsár Géza ügyész, Kursinszky Kálmán tanügyi előadó, Csathó Jenőné tanítónő, továbbá Kovács József pénztáros, Vargha László ellenőr és az egyházmegyék küldöttei;

Közalapi Bizottság: Sulyok István püspök elnök, Vadai Béla, Kassay Béla esperesek, Pappszász Lajos, dr Nagy Sándor em. gondnokok, Csernák Béla főjegyző, Kovács József pénztáros, Vargha László ellenőr.

Pénzügyi Bizottság: Sulyok István püspök, dr Thúry Kálmán főgondnok, Kassay Béla, Vaday Béla esperesek, dr Harcsár Géza ügyész, Csernák Béla, dr Soos István főjegyzők, Kovács József pénztáros, Vargha László ellenőr.

Belmissziói Bizottság: Csernák Béla elnök, Debreczeni István előadó, Boros Jenő, Papp József egyházkerületi tanácsbírók, dr Nagy Sándor, Pappszász Lajos egyházmegyei gondnokok és az egyházmegyék előadói.

Irattejesztési Bizottság: Csernák Béla elnök, Debreczeni István előadó, Papp József egyházkerületi tanácsbíró, Arday Aladár egyházkerületi aljegyző, Peleskey Sándor egyházmegyei képviselő, Kursinszky Kálmán tanügyi előadó.

Szociális Bizottság: Sulyok István püspök, dr Thúry Kálmán főgondnok, Csernák Béla egyházkerületi főjegyző, Pappszász Lajos em. gondnok, Debreczeni István, Papp József egyházkerületi tanácsbírók.

55. szám. A bánági egyházmegye közgyűlése 20—1932. sz. határozatával megerősítette a karánsebesi anyaegyház s orsovai fiókegyházközségek között közigazgatási viszonyukat s ebből származó jogaikat és kötelelességeiket szabályozó egyezséget s a vonatkozó iratok kapcsán beterjeszti, egyben jelenti, hogy az orsovai leányegyházközség s az orsovai evangélikus egyházközség között a vagyoni kérdések megoldása békés uton az evangélikus egyházközség magatartása miatt eddig nem sikerült, miért is utolsó kísérletképen, hogy a per elkerültessék, az egyházmegye esperesét és Szeles Gyula világi tanácsbíró urat küldi ki avégből, hogy báró Ambrózy Andor urral, az evangélikus egyházkerület főgondnokával tárgyaljon a vagyoni kérdések rendezése ügyében.

Egyházkerületi közgyűlés a bánági egyházmegyei közgyűlés 20—1932. sz. határozatát s ennek kapcsán bemutatott a karánsebesi

anyaegyházközség s az orsovai leányegyházközség között közigazgatási jogviszonyukat s ebből folyó jogaikat és kötelességeiket szabályozó egyezséget hivatalból felülvizsgálván, mivel ugy a határozat, mint az egyezés a törvény betartásával jött létre, — jóváhagyja, az egyezséget jóváhagyási záradékkal ellátni s annak egyes példányait az egyházközségek, egyházmegye s egyházkerület irattárában elhelyezni rendeli.

Sajnálattal veszi tudomásul egyházkerületi közgyűlés, hogy az orsovai leányegyházközség és az orsovai evangélikus egyházközség között a vagyon megosztása tárgyában az egyezés az evangélikus egyházközség magatartása miatt nem jött létre, helyeslőleg veszi tudomásul, hogy az egyházmegyei közgyűlés még egy utolsó kísérletet kíván tenni a kérdés rendezésére s evégből kiküldte az egyházmegye elnökségét.

56. szám. Jelentés a Tankönyvkiadó Bizottság működéséről és a Tankönyvraktár állapotáról.

Tankönyvkiadó Bizottságunk 1931 július 7-én gondoskodott iskoláink tankönyvekkel leendő ellátásáról az 1931—32. tanév folyamán. Kimondotta a Bizottság, hogy bár érkeznek be panaszok az egyes vallástani kézikönyvek ellen, de ezek a panaszok nem egyhangúak, sőt részben ellentmondók is s egy esztendei próbaidő után valamely tankönyvről véglegesen ítéletet sem lehet mondani. Az e célból 59-b—1931. sz. egyházker. határozattal kiküldött tankönyvfelülbíráló-bizottság sem talált a kézikönyvekben olyan hibát, amely azok kicserélését sürgősen szükségessé tenné.

Pedagógiai okok indokolatlanná teszik a tankönyvek gyakori változtatását, még akkor is, ha ezek a tankönyvek gyengébbek volnának. Gazdasági okok pedig egyenesen tiltják a szülők ilyen állandó megterhelését. Ezért a könyveket approbációjuk lejártáig, 1934—35. tanév végéig jelenlegi formájukban meghagyta.

Az I—II. és III. osztályos vallástani kézikönyv

szükségessé válván, ezek kinyomtatását a Bizottság a nagybányai Minerva cégre bizta, mint legolcsóbb ajánlattevőre.

Ugyancsak kiadatta a Bizottság a Debreczeni István által az elnökég megbízásából irt imádságlapot — az új kiadásban függelékül, a régi kiadáshoz pedig külön melléklet gyanánt.

A raktárvizsgálati jegyzőkönyvek úgy a vallástani kézikönyvek raktárában, mint a zsolttárraktárban pontos nyilvántartásról és kifogástalan ügykezelésről tanuskodnak.

Raktárvizsgálatot 1931 november 17-én, 1931 december 9-én és 1932 április 30-án tartott tanügyi előadónk s az ezekről szóló jegyzőkönyveket eredetiben bemutatja.

Egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli a vallástani kézikönyv és u. u. zsolttárszámla egyesítését a tankönyvraktár-számla címen belkörü (raktárkönyvszerinti) külön nyilvántartás meghagyásával. Az egyesítés után a két számlán mutatkozó közös egyenleg a vallástani kézikönyvek szükségessé váló új kiadásának finanszírozására tartalékolandó, ezután az egyházkerületi járulékok és egyéb esedékes terhek fizetendők ki s a további bevételek teljes összegükben a zsolttárszámlától átvett tartozás törlesztésére fordítandók.

A hangjegyes énekeskönyvek árát a készlet és teherkimutatásban mutatkozó 17,092 lei egyenleg terhére 1932 június 1-i hatállyal 20 lejjel leszállítja, kivéve a bőrkötéses biblia-nyomó papirosuak árát. Az árleszállítás aként történik, hogy az ezután kiadandó rendes zsolttárok bruttó 100 lejjel számlázandók, a most bizományban kintlevő zsolttárok, amennyiben még el nem fogytak, ezen határidőig bevonandók, ill. fenti áron és időponttal új bizományba adandók. Az ezen határidőig el nem számolt zsolttárok a bizományosnak 120 lei értékben terhére irandók s ez összeg tőlük az államségélyből való levonás útján is behajtandó.

Felhatalmazza az elnökséget, hogy a IV. és V. o. vallástani kézikönyvekből, előzőből 5000, utóbbiból 2500 példányból álló új kiadást készíttessen a legolcsóbb ajánlattevővel az 1932—33. iskolai év megnyitásáig. Ugyancsak felhatalmazza az elnökséget, hogy szükség esetén, akár tanév közben is, a VII. o. vallástani kézikönyvből új kiadást készíttessen s utasítja a tankönyvraktár kezelőit, hogy ezen kézikönyvet, konfirmációs káté jellegét tekintve, kifogyni a legrövidebb időre se engedjék.

A fennálló hátralékok a tankönyv számlán is azonnal behajtandók.

57. szám. Jelentés a Segélyosztó Bizottság működéséről.

Segélyosztó Bizottságunk 1931 szeptember 1-én és december 4, valamint 1932 május 24-én tartott ülésében gondoskodott iskoláink, tanár- és tanítójelöltjeink, theologusaink segélyezéséről, amelyek a kulturtaxa, kulturadó, tanulmányi segélyalap és az iskolai államszegély terhére történnek.

Előterjeszti az egyházmegyei határozattal felterjesztett kérvényeket és három rendbeli elvi határozatát.

Egyházker. közgyűlésünk kimondja, hogy

a) a kulturtaxa és tanulmányi segélyalapoknál fennálló hátralékok következtében az egyházkerületi pénztár a Segélyosztó Bizottságtól megállapított segélyek folyósításáért felelősséget nem vállal. Tehát a Segélyosztó Bizottság a segélyeket az alapok mértékéig megállapíthatja ugyan, de az egyházkerületi pénztár az elvileg megállapított segélyeket csak a fenti alapokra ténylegesen befolyt összegek erejéig az elnökség intézkedései szerint fogja folyósítani ill. az egyházkerület a segélyek fenntartását vagy fenn nem tartását ezen alapok fenntartásától, vagy fenn nem tartásától teszi függővé.

b) Új (az előző években nem segélyezett)

theologusokat, tanító- és tanítónőjelölteket az 1932—33. tanévben segélyezni nem fog, a tanárjelöltek segélyezését pedig, mint célra nem vezetőt végleg megszünteti, kivéve a már segélyezett tanárjelölteket, tanulmányi éveik leteltéig.

c) A 194-b—1930. sz. egyházkerületi határozattal megállapított egyházkerületi segélyeket leszállítja már ebben az 1931—32. iskolai évben a kulturtaxa-alap állományához mérten 30—40°/_o-kal, az elnökségre bízva a leszállítás pontos mértékének megállapítását.

d) A bánsági egyhm. közgyűlés 30—1932. sz. felterjesztése alapján az 1931—32. tanévre a resicai lelkész számára a boksánbányai valóságoktatás ellátásáért 2000 lei segélyt állapít meg a kulturtaxa-alap terhére azzal a feltétellel, hogy kötelessége minden héten szerdán délután 4—6 óráig a boksánbányai áll. el. iskolába járó ref. gyermekeknek vallástani- és énekórát tartani.

e) A bánsági egyházmegye 67—1931. sz. határozatával felterjesztett kérvényt Szigetfalu c-lisztás segélyének felemelése iránt elutasítja, megjegyezve, hogy a fenti elvi határozatban megállapított leszállítással a segélyt tovább folyósítja.

f) A nagybányai egyhm. 102—1932. sz. határozatával felterjesztett kérvényt Kőszegremete egyházközségnek a c-lisztába leendő felvétele tárgyában, fedezet híján elutasítja.

g. A nagykárolyi egyhm. 22—1932. sz. közgyűlési határozatával felterjesztett kérvényt Kaplony egyházközség c-lisztás segélyének felemelése tárgyában az e) pont alatti megjegyzéssel elutasítja.

h) A nagykárolyi egyhm. 32—1932. sz. határozatával felterjesztett kérvényt Géres ek. c-lisztába való felvétele tárgyában fedezet híján elutasítja.

i) A lippai egyházközség kérése alapján

az egyházközségeket Püspök ur utján felhívja adakozásra az árvizkárosult egyházközség segélyezése céljából.

58. szám. A vallástani pótképesítő bizottság jelenti, hogy a vallástani pótképesítő vizsgálatot letették 1931 június 15-én a következő okleveles tanítónők:

Faragó Ilona 9·67,

Külüs Margit 10 általános eredménnyel.

Továbbá Sarkadi Ilona okleveles tanítónő, aki a vallástani pótképesítő vizsgálatot 1930 június 30-án letévén, 1931 július 16-án énekvezéri vizsgára jelentkezett s azt 8-as eredménnyel letette.

Egyházkerületi közgyűlésünk 1931 június 15-i vallástani pótképesítő vizsgálatok, valamint az 1931 július 16-án tartott énekvezéri vizsgálat eredményét jóváhagyó tudomásul veszi.

59. szám. Az egyházkerületi közgyűlési tanár- és tanítóképviselők megbizásának határideje 1932 december 31-én lejár.

Egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli 4 tanár- és 4 tanítóképviselő megválasztását az 1933 január 1—1937 december 31-ig terjedő ciklusra, a választás elrendelésével a püspököt, a szavazatok felbontásával a szavazatbontó bizottság Nagyváradon lakó tagjait bizza meg aként, hogy a megválasztottak az őszi közgyűlésen igazolhatók legyenek, ennek elmaradása esetén az újonnan megválasztottak neve 1933 január 1-e előtt megállapítható legyen. Az őszi közgyűlés elmaradása esetén az így megválasztott közgyűlési képviselők az egyházkerületi közgyűlésen leendő igazolásukig ideiglenesen hivatalból tagjai lesznek a tanügyi bizottságnak.

60. szám. Az egyházkerületi tanügyi bizottság választott tagjainak mandátuma 1932 december 31-én lejár.

Egyházkerületi közgyűlésünk az 1933 jan. 1—1937 dec. 31-ig terjedő ciklusra megválasztja:

a) a középiskolai tagozatba saját kebeléből dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok, Végh József esperes és Takács Zsigmond tanácsbíró urakat.

b) Az elemi iskolai tagozatba, a szabályrendelet szerint tekintet nélkül arra, hogy az illetők tagjai-e az egyházkerületi közgyűlésnek: 1. Tanítókat: Bartha István, Ottmayer Gyula, Papp Margit, Seress László. 2. Lelkészeket: Havas Gyula, Debreczeni István, Végh József és Papp József. 3. Világiakat: dr Nagy Sándor, Pappszász Lajos, Telegdi József, Vargha László.

61. szám. A Tankönyvkiadó Bizottság megbízatása 1932 december 31-én lejár.

Egyházkerületi közgyűlésünk a Tankönyvkiadó Bizottság tagjaiul 1933 január 1—1937 december 31-ig terjedő időre megválasztja dr Thúry Kálmán egyhker. főgondnok, Csernák Béla egyhker. főjegyző, Kilin Sándor tanító urakat.

Elnök a Püspök ur, hivatalból tagok az egyhker. ügyész, tanügyi előadó és pénztáros.

62. szám. A Segélyosztó Bizottság megbízatása 1932 december 31-én lejár.

Egyházkerületi közgyűlésünk a Segélyosztó Bizottság tagjaiul megválasztja 1933 január 1—1937 december 31-ig terjedő hatállyal: Dr Thúry Kálmán ek. főgondnok, Csernák Béla ek. főjegyző, Kassay Béla esperes urakat.

Elnök a Püspök ur, az egyházkerületi ügyész, tanügyi előadó és pénztáros ennek a bizottságnak hivatalból tagjai.

63. szám. A vallástani pótképesítő bizottság megbízása 1932 december 31-én lejár.

Egyházkerületi közgyűlésünk a nagyváradai vallástani pótképesítő bizottság tagjaiul megválasztja: Csernák Béla főjegyző urat mint elnököt, Kiss Károly lelkész urat, mint a vallástan és vallástanítás módszertanának, Juhász Károly énekvezér urat, mint az egyházi ének és az egyházi énektanítás módszertanának kérésével megbízott bizottsági tagokat.

Szatmár székhellyel egy második vallástani pótképesítő bizottságot alakít s ennek elnökéül Boros Jenő lelkész urat, vizsgáztató tagjaiul Debreczeni István lelkész urat (vallástan és a vallástanítás módszertana) Csecskedy Károly énekvezér urat (egyházi ének s az egyházi énektanítás módszertana) választja meg.

64. szám. A bánági egyházmegye 49—1931. sz. a. felterjesztett tanügyi jelentésével kapcsolatosan kéri az egyházkerületet, tegyen lépéseket a vásárosi, béga-monostori, karánsebesi állami iskolák magyar szekciójának újból való megnyitása érdekében.

Egyházkerületi közgyűlésünk felkéri Püspök urat, hogy a szükséges adatoknak az esperesi hivatal útján leendő beszerzése után a célszerűnek mutató lépéseket tegye.

65. szám. Egyházkerületünk első vallástani kézikönyveinek kiadása alkalmával a kiadóval szemben kötelezettséget vállalt arra nézve, hogy azok elfogyásáig másfajta kézikönyveket forgalomba nem hoz, illetve használatra el nem rendel. Ez a kikötés nem lehetett akadály arra nézve, hogy vallástani kézikönyveink elkészültével azokat kötelező használatra el ne rendeljük, mert különben az új egységes tanterv bevezetése lehetetlen lett volna, annál kevésbé, mert az új vallástani kézikönyvek forgalomba hozatalakor csupán a Nánay-féle kézikönyvből volt raktáron néhány példány, amely a szükségletet nem fedezte volna, az pedig lehetetlen lett volna, hogy egyes elemi iskolákban a régi Nánay, a többiekben az új Tőkés-féle egyháztörténelmet vegyünk

használatba. Az így támadt nehézséget azzal próbáltuk áthidalni, hogy a Nánay-féle kézikönyveket a középiskolák III. osztályában próbáltuk elhasználtatni, azonban ezt a rendszert tovább folytatni nem lehet, mert egyrészt a tankönyv engedélyezési határideje lejárt, másrészt általános a panasz, hogy ezek a könyvek nem felelnek meg a középiskolák III. osztályának. Szükségessé vált tehát ezeknek a könyveknek a kiadótól való megváltása, s a forgalomból kivonása. A kiadó ajánlatot tett a raktáron levő 138 darabnak a bolti ár 50 %-áért leendő átengedésére. Az így keletkező 1932 Lei követelést jutalékszámmlája javára kéri elszámoltatni.

Egyházkerületi közgyűlésünk Béres Károly tulajdonában levő 138 db. Nánay-féle vallástani kézikönyvet megváltja a 14 Lei összesen 1932 Lei árban, a vallástani kézikönyvek számlája terhére, a megváltási összeget azonban készpénzben ki nem fizeti, hanem Béres Károly jutaléktartozása fejében elszámoltatja. Utasítja a tankönyvraktárat, hogy ezeket a könyveket díjtalanul adja át az iratterjesztésnek missziói körökben és szórványokban leendő ingyenes szétosztás céljából.

66. szám. Béres Károly 1929—30. tanév elején ajánlatot tett, hogy a kizárólag saját rezsijében kiadott Nagy Vilmos-féle Magyar nyelvkönyvek kötelező használatra elrendelése esetén évi 4000 Lei jutalékot fizet be az egyházkerületi pénztárba. A tankönyvkiadó-bizottság ajánlatát elfogadta, Béres Károly a jutalékot 1929—30. és 1930—31. tanévre hiánytalanul befizette. Miután azonban a fogyás 1930—31. tanévben a várakozásnak nem felelt meg, az előző egyházkerületi közgyűlésen már előterjesztett okokból, kérte ennek az azóta már befizetett jutaléknak törlését. Az 59 d—1931 egyházkerületi közgyűlési határozat érdemben nem döntött, hanem statisztikai adatok felvételét rendelte el, amelyből megállapítható, hogy Béres Károly jelentése az 1930—31 i fogásra nézve helyes, (Béres 513, statisztika 487 db)

s ezen az alapon a méltányosnak látszó jutalék 1930—31-re 2500 Lei körül volna.

Egyházkerületi közgyűlésünk Béres Károly által már befizetett, a Nagy Vilmos-féle Magyar nyelvkönyvekért járó 4000 Lei jutalék pausaléból 1516 Leit átírni rendel Béres Károly még fennálló jutaléktartozása javára.

67. szám. Tanügyi előadó jelentést tesz a Béres Károly bizományi raktárában tartott vizsgálatról.

Egyházkerületi közgyűlésünk a 3392 Lei jutalékhátralékot és 56 Lei jutalékot Nánay-féle kézikönyvek után, összesen 3448 Leit előző két határozatában elrendelt tranzakcióval (1932 és 1516, együtt 3448 Lei) kiegyenlítettnek veszi.

Utasítja az Iratterjesztést, hogy a 900 drb kisbetűs énekeskönyv után levont 6300 Lei jutalékot a jutalékszámlának fogyás arányában térítse meg.

Felszólítja Béres Károlyt, hogy 1400 Leit kitevő, a kisbetűs zsoltár raktári fogyása után előállott jutaléktartozását haladéktalanul rendezze.

68. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk egyházkerületünk iskoláinak profán (nem vallástani) kézikönyvekkel leendő ellátása céljából

felhatalmazza az elnökséget, hogy akár a jelenlegi kézikönyvek kiadójával kötendő megállapodás, akár más kiadóval folytatandó tárgyalások, akár pályázat vagy megbízás útján saját kiadványainkkal gondoskodják elemi iskoláinknak profán kézikönyvekkel leendő ellátására.

69. szám. Tárgyaltatott az egyházkerületi számvevő jelentése a szatmári ref. fiuliceum, szatmári ref. leánygimnázium, szatmári ref. felső ker. leányiskola 1929—30. évi, a nagyváradi leánygimnázium 1930—31. évi zárszámadásairól, a máramarosszigeti liceum 1927., 1928.,

1929. és 1930. évi zárszámadásairól és vagyonleltáráról, valamint a számadáshoz fűzött számvevői javaslatok.

Egyházkerületi közgyűlésünk

a) a 4 első zárszámadására vonatkozó jelentést tudomásul veszi, s az ill. igazgatótanácsoknak kiadja.

b) A máramarosszigeti ref. liceum 1927., 1928., 1929. és 1930. évi zárszámadás felülvizsgálására vonatkozó számvevői jelentés számszerű helyességét tudomásul veszi, a javaslatokat elfogadja s annak végrehajtására az elnökséget felhatalmazza, s végül a jelentést irattárba helyezi.

70. szám. A miniszter a borossebesi elemi iskola újból való megnyitásáért a 64—1931. sz. egyházker. közgy. határozat alapján beadott kérvényünket 34,847—1932. sz. a. elutasította.

Egyházkerületi közgyűlésünk felkéri a Püspök urat, hogy tegyen újból lépéseket a borossebesi iskola megnyitása érdekében.

71. szám. Tágyaltatott a nagyszalontai tanítók felebbezése fizetésügyben, a nagyszalontai egyházmegye 25—1932. sz. határozata ellen (1795—1932).

A nagyszalontai ref. egyház presbitériuma 45—1931 jul. 8 iki határozatában kimondotta, hogy a belhivatalnokok, köztük a tanítók díjlevelét újra kiállítja, s fizetéseiket általában az eddigi fizetések 59%-ában állapítja meg, a VI. tc. 34 §. alapján, s majd később kérte az em. közgyűléstől ezen intézkedés jóváhagyását. Egyidejűleg a 47. sz. határozatával az u n. ideiglenes tanítóktól nyilatkozatot vett, hogy a határozatnak magukat, annak jogerőre emelkedéséig alávetik. A tanítók ezen intézkedés ellen felebbezéssel éltek az em. közgyűléshez s egyben panaszlevéllel fordultak az illetékes espereshez, a 4 ideiglenes tanító pedig szóbelileg tett panaszt, hogy a nyilatkozatot tőlük elbocsátással való fenyegetéssel csikarták ki. Az esperes 1371—1931. sz. a.

értesítette a presbitériumot, hogy az említett két határozat végrehajtásától tartózkodják, mert azok a felebbezés következtében nem jogerősök. A presbitérium erre 49. és 50. sz. határozat jóváhagyását kéri. Az egyházmegyei közgyűlés 17—70/1931. sz. határozatával az ügyben érdemlegesen nem döntött, hanem az ügyet a presbitériumnak és felebbező tantestületnek, azzal adta vissza, hogy békés, méltányos, mindkét félt kielégítő megegyezésre igyekezzenek jutni az e. m. tavaszi közgyűlésig. A presbitérium 62—1931. sz. határozatában fenntartja 45—1931. sz. fizetésleszállító határozatát, azzal a hozzáadással, hogy hangsúlyozva a leszállítás egy évi hatályát, a viszonyok javulásával a fizetések javítását igéri. A tanítók a határozatot az egyházmegyei közgyűléshez megfelebbezték. Megállapítható úgy a határozatból, mint a felebbezésből, hogy a tanítók 15%, az ideiglenesek 10% áldozati adót ajánlottak fel. Ugyancsak megfelebbezték a tanítók a presbitérium 1932 márc. 9-iki határozatát, hogy t. i. bár a tanítói fizetés csökkentését a 45 és 47—1931 presbitéri határozat csak egy évre [1931 szept. 1—1932 aug. 31 ig] mondta ki, 1932 évi költségvetésükbe mégis az egész 1932. évre, tehát az előző határozat terminusán túlmenően, a leszállított tanítói fizetéseket állították be, továbbá, hogy az egyházi adót 15%-kal leszállították. Az egyházmegyei közgyűlés 25—1932. sz. határozatával a tanítók felebbezését elutasította, a fizetésleszállítást 1931 szept. 1.—1932 aug. 31. időre jóváhagyta azzal, hogy az ideiglenes tanítók fizetése nem lehet kevesebb, 2000 Lei és lakbérnél. A tanítók ezen határozatnak fizetési ügyükre vonatkozó részét megfelebbezték az e. k. közgyűléshez. Az em. közgyűlési határozat kelte 1932 márc. 31., a felebbezés kelte 1932 ápr. 15. — s így, bár a határozat kézbesítési idejét igazoló vétiv mellékelve nincs, sem a tanítók felebbezésében a vétel napjára hivatkozás nincs, a postanapok figyelembe vételével a felebbezés a törvényes határidőben adatott be.

Jogaik igazolásául a tanítók mellékelik 1910. évben kelt, szabályszerűen jóváhagyott díjleveleiket a presbitérium 3—1926. évi fizetésrendező jegyzőkönyvét az esperes ur hivatalból kérte be, ugyancsak mellékelve annak a 71—1929. sz. ek. határozat alapján 1929. évben felvett felértékelési jegyzőkönyvek.

Az ügy egyes részleteit szétválasztva, a következők állapíthatók meg :

1. A tanítóknak jelenleg is érvényben levő díjlevele 1910-ben kelt, koronaértékben van megállapítva, ennek ellenértéke $1 L = 2 K$ számítandó át s ez képezi a tanítóknak az egyházi törvény értelmében és díjlevelök alapján érinthetetlen alapfizetését.

2. Az 1926. évi 3. sz. presbiteri határozat buzavalu-tában szól, s a buza értékét csak 1926-ra szabja meg 1000 Leibben, tehát ha még a felsőbb hatóságok jóváhagyásával el volna is látva, a jelenlegi buzaáraknál magasabb köte-lezettséget a fenntartó részére meg nem állapítana.

3. A tanítók leszállítás előtti fizetése a 45—1931. sz. presb. hat. részét képező kimutatás szerint nagyobb volt, mint az 1926. évi megállapítás. Milyen címen, s kinek a jóváhagyásával, az iratokból nem tűnik ki.

4. A mellékelt felértékelési jegyzőkönyveknek szerző-désszerű erejük nincs, mert az csupán az egyházker. hatá-rozatok értelmében készült, a tanítói segély megállapításá-ban segédeszközül szolgáló informatív statisztikai felvétellel.

5. A tanítói fizetések a városi tanítók számára a 127—7/1926. sz. egyházker. határozatban megállapított egyházker. minimumot a leszállítás előtt túlhaladták, vagy elérték, a leszállítás után nem.

6. Az ideiglenes tanítók járandóságát az esperes álla-pítja meg. Nem tehető jelen iratok alapján vizsgálat tár-gyává, hogy törvényesen, vagy törvénytelenül alkalmazott e az egyházközség ideiglenes tanítókat, mert ez az esperes jogkörébe tartozik.

7. Máté Lajos tanító, akinek államérvényes diplomája nincs, rendes tanítónak nem tekinthető.

Egyházkerületi közgyűlésünk elutasítja Máté Lajos felebbezését, mert nem rendes tanító.

Helyt ad Szentessy Elek, Mikó Pál, Seress László, Medgyessy Gyula, Szabóné Borbély Anna, Szatmári Istvánné, Tordai Ferenc tanítók felebbezésének az egyházmegyei közgyűlés 25—1932. sz. határozatát rájuk nézve meg-változtatva kötelezi a presbitériumot, hogy fize-

tésüket legalább az abban az időpontban érvényes egyházkerületi minimum, azaz lakáson kívül 46,092 Lei értékben szolgáltatassa ki.

Helyt ad Kornya Juliánna, Kircsy Erzsébet, Mikó Lenke, Kiss Lajos helyettes tanítók felebbezésének s megváltoztatva a 25—1932. sz. em. közgy. határozatának fizetésükre vonatkozó részét, utasítja az esperes urat, hogy a helyettes tanítók fizetését a határozatban foglalt kulcsnál méltányosabb alapon saját hatáskörében, az E. T. VI. 32. §. analógiája alapján állapítsa meg.

Elutasítja a tanítók felebbezését fizetésüknek az egész 1932. számadási évre redukált összegben a költségvetésbe történt felvétele ellen azzal a megjegyzéssel, hogy a költségvetésbe 1932 szept.—dec.-re felveendő fizetések összege a jelen határozat 1., 2., 3. bekezdése alapján az 1931—32. tanévre megállapított összegeknél kisebb nem lehet.

Felebbezés tárgyává nem tételt s tényleg meg sem történt ugyan, de határozatilag rá kell mutatni arra, hogy 45—1931. sz. presbiteri határozat azon kijelentése, hogy a tanítói díjleveleket újra megállapítja, törvényellenes és semmis.

Végül egyházker. közgyűlésünk figyelmezteti a nagyszalontai egyház presbitériumát, hogy a fizetések megállapításánál következetesen figyelmen kívül hagyva az E. T. I. tc. 15. e) pontja által követelt, de a VI. tc. 34. §-ban is előirt főhatósági jóváhagyás ill. megerősítés kérését, erre a peres ügyre alkalmat adott. De figyelmezteti a tanítókat is, akik a tárgyalások folyamán merev magatartásukkal s a fizetésredukcióképen felajánlott csekély (10—15 % os) áldozati adóval egyházközségük váltságos anyagi helyzetére való tekintet hiányát árulták el.

72. szám. A nagyszalontai egyházmegye felterjeszti 18—1931. számú jóváhagyó határozatával a tanítói Gyámintézet alapszabályait egyházkerületi jóváhagyás végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk kiadja az alapszabályokat az egyházker. ügyész urnak véleményezés végett.

Felszólítja azokat az egyházmegyéket, amelyek hasonló intézményeket létesítettek, hogy azok alapszabályait jóváhagyás végett terjesszék fel.

73. szám. Érmelléki egyházmegye felterjeszti egyházkerületi jóváhagyás végett a 64—1930. sz. egyházmegyei határozattal jóváhagyott Ref. elemi és középiskolai takarékpénztárak alapszabályát.

Egyházkerületi közgyűlésünk az alapszabályokat jóváhagyja, anélkül azonban, hogy ilyen iskolai takarékpénztárak alakítását kötelezővé tenné, mint segédeszközt az u. n. takarékosági nap eredményesebbé tételéhez.

74. szám. A nagybányai egyházmegye 30—1931. sz. határozatának 4. pontjában jóváhagyta a Máramaroszigeti liceum igazgatótanácsának azon intézkedését, hogy 1931—32. tanévre egy helyettes tanárt választ és azt a Szatmári fiu-liceumhoz delegálja.

Egyházkerületi közgyűlésünk a nagybányai egyházmegye 30—1931. sz. határozatának 4. pontját jóváhagyja.

75. szám. A nagykárolyi egyházmegye tanítóegyesületének az ill. esperes 742—1931. sz. jelentésével felterjesztett kérelmét, valamint a nagyszalontai ref. tantestületnek a 22—1921. e. m. közgy. határozattal felterjesztett javaslatát a tanítói és kántori fizetések rendezése tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlésünk a válságos gazdasági helyzetre való tekintettel érdemleges

tárgyalás alá nem veheti, fenntartván azt, hogy a kérdést, mihelyt annak ideje elérkezik, rendezni fogja.

76. szám. A Szatmárnémeti-i Református Főgimnázium Igazgatótanácsa számot vetvén azzal a fenyegető helyzettel, amelybe ez az újra fejlődő tanintézet most, 400 éves fennállásának a küszöbén, anyagi erőforrásainak eladása miatt jutott, javaslatot terjeszt elő az intézet anyagi támogatására nézve.

Egyházkerületi közgyűlésünk a javaslatot magáévá léve a legmelegebben figyelmébe ajánlva és erkölcsi köteletségévé teszi

1. a Királyhágómelléki Egyházkerület egyházközségeinek, hogy a karácsonyi, husvétii és pünkösztii ünnepek másodnapján intézzenek adakozási felhívást a hívekhez a szatmárnémeti-i ref. főgimnázium szegény tanulóinak segélyezésére s az így begyűlő perselypénzt és adományokat a megfelelő hivatalos eljárás útján juttassák el az iskolai pénztárhoz ;

2. templomon kívüli gyűjtéssel, esetleg nőszövetségi ünnepségek rendezésével kövessenek el minden lehetőt arra nézve, hogy az ifjuság tovább tanulása már a jövő tanév elejére biztosíttassék ;

3. az így begyűlő pénzösszeg, esetleg természetbeni adományok első helyen a Királyhágómelléki Egyházkerület területén működő vagy nyugdíjas lelkészek és tanítók fiainak segélyezésére fordítandók, akik a szatmárnémeti-i ref. főgimnáziumban folytatják tanulmányaikat.

77. szám. Egyházkerületünk nőszövetsége beletjeszti 1931 szeptember 3-án megtartott alakuló gyűlésének jegyzőkönyvét, mely szerint a tisztikar a következőképen alakult: diszelnök: Sulyok Istvánné, elnök: Csernák Béláné, alelnökök: Jörgné Draskóczy Ilma, Vadai Béláné, Pappszász Lajosné, Uray Jenőné, Kacsó Károlyné, Kassay Béláné, titkárok: Balajthy Jenőné,

Vargha Lászlóné, pénztárnok: Papp Margit, ellenőrök: Kalmár Istvánné, Szaplanczay Bertalanné. Választmányi tagok: minden egyházmegyéből két-két tag.

Kerületünk közgyűlése örömmel veszi tudomásul a nőszövetségi tagozatokat egybefoglaló kerületi nőszövetség megalakulását és munkásságára Isten megsegítő és áldó kegyelmét kéri.

78. szám. Az esperesi kar és az egyházmegyék felterjesztik javaslataikat az egységes liturgia tárgyában. Az esperesi kar értekezletének és az egyházmegyei közgyűléseknek javaslatai alapján közgyűlésünk a következő javaslatot terjeszti a zsinat elé:

A romániai reformátusok zsinata fogadja el lényegében és főbb vonásaiban a magyarországi reformátusok zsinata által elfogadott istentiszteleti szertartást, hogy a lelki egység ezáltal külsőleg is kifejezésre jusson és az istentiszteleti szertartás minden magyar református egyházban egységes legyen.

A részletekben a következő változásokat javasolja:

A 3. §-hoz pótlólag vételessék fel, hogy „nagyobb gyülekezetekben, ahol az eddig is szokásban volt, mikor nincs segédlelkész, urvacsoraosztás alkalmával a kehely adására a püspök a gyülekezet valamelyik idősebb liztes tanítóját felhatalmazhatja.“

A 8. §-hoz fűzött utasításokban a 9-ik lapon felülről 5-ik sorban „lársalkodni“ zárjelbe teendő és „elmélkedni“ emelendő ki a zárjelből. A 8. § a hirdetésekről szólván (10. lap felülről 10. sor) felemlíti a bűnbánati vasárnapot is, a 9. §-hoz fűzött utasításba is felveendő (12. lap, 9-ik sor).

A 9. §-nál fenntartandó a mostani szokás, hogy a kátémagyarázatnál a káté szövege előre felolvasandó. A katechizáló, vagy vásár-

nap délutáni istentisztelet rendjébe a textus előtti ének a 3. és 4. pont közé felvéteessék.

A 13. §-nál utasításba adandó, hogy a presbyterek felesketéséről elmaradt presbyter felesketése csak a presbyteri gyűlés előtt történjék.

A 23. §-nál az utasításba felveendő, hogy ha a beteg urvacsorázásánál nincs mindenkinek külön pohara, a közös poharat utóljára a beteg használja. Az urvacsoraosztásra vonatkozó §§-hoz ajánljuk, hogy a Révész Bálint „Egyházszerartási beszédek” c. könyvében közzétett ősi bűnbánó imádság is felveendő, mert népünk ezt az imádságot már csaknem könyv nélkül tudja. Ugyancsak ajánljuk, hogy maradjon meg az ottani 3 kérdés a hiszem és vallom felelettel és hagyassék el a 4-ik az igérem és fogadom felelettel. Az a megállapítás, hogy a presbytérium jóváhagyásával más alkalommal is tartható urvacsoraosztás — elhagyandó.

A 28. §-nál házasságkötés megáldásánál kívánatos, hogy ott, ahol eddig is szokásban volt, főként tulinépes gyülekezetekben, városokban engedtessek meg, hogy az eskü a beszéd és imádság után jöjjön és utána az áldás következzen. Az eskü szövegéből a „vele megelégszem, vele szentül élek” elhagyandó.

A kereszteleési szerartással kapcsolatban véteessék fel az utasításba, hogy keresztszülő csak keresztyén lehet.

A konfirmálás tekintetében engedtessek meg, hogy rendkivüli esetben legalább két presbyter jelenlétében bármikor lehessen konfirmálni, de csak urvacsoraosztás előtt.

A temetési szerartásból az a rész, hogy a temetés istentisztelettel kezdődjen olyanformán, hogy a halottas háztól a jelenlevők a templomba vonulnak — a halott nélkül — s azután visszamennek a halottért, elhagyandó.

Az új, készítendő Ágendás könyvbe felveendők az erdélyi 1929-i Ágendás könyv 150—158-ik lapon közölt imádságai.

79. szám. Az esperesi kar felterjeszti a Református Férfiak Szövetségének szabályzatát.

Közgyűlésünk a felterjesztett szabályzatot az egyházmegyéék idevonatkozó felterjesztésének figyelembevételével elfogadja azzal a változtatással, hogy az elnökség minden tagozatban két tagból álljon és egyik tagja a lelkész, illetőleg az esperes, püspök, a másik pedig a gyűlés által választott tag legyen. Egyszersmind kötelezi közgyűlésünk a presbytériumokat és lelkipásztorokat, hogy a Református Férfiak Szövetségét mielőbb alakítsák meg és a megalakulásról tegyenek jelentést az esperesi hivatalnak. Felhívja az egyházmegyéék elnökségét, hogy a gyülekezeti tagozatok megalakítása után gondoskodjanak az egyházmegyei tagozatok megalakításáról, melynek megtörténte után kerületünk is megalakíthassa a maga tagozatát.

80. szám. A belmissziói előadó betérjeszti a vasárnapi iskolák és ifjusági bibliakörök kimutatását. Eszerint a vasárnapi iskola

a bánsági	em.-ben	19	egyh.-ban	29	csoportban	986	növ.
a bihari	"	30	"	69	"	2493	"
az érmelléki	"	31	"	42	"	1856	"
a nagybányai	"	45	"	51	"	2421	"
a nagykárolyi	"	17	"	24	"	1064	"
a n.-szalontai	"	28	"	56	"	2310	"

Összesen 170 egyh.-ban 281 csop. 11,130 növ. működik.

Az ifjúsági bibliakör:

a bánsági	em. 12 egyh.-ban	5 fiu,	6 leány,	6 vegyes	= 17 kör	425 tag
a bihari	" 23	" 10	" 17	" 9	" = 36	" 727 "
az érmelléki	" 21	" 1	" 7	" 13	" = 21	" 651 "
nagybányai	" 31	" 4	" 12	" 16	" = 32	" 1224 "
nagykárolyi	" 14	" 2	" 13	" 1	" = 16	" 587 "
n.-szalontai	" 27	" 6	" 7	" 19	" = 32	" 1151 "

Összesen 128 e.-ban 28 f., 62 l., 64 vegyes = 154 kör 1465 taggal működik.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul véve a vasárnapi iskolákra vonatkozólag felhívja a lelkipásztorokat, hogy azokat a lehetőség szerint maguk vezessék, arra törekedve, hogy a gyermekeket ezáltal minél jobban hozzájuk szoktassák, magukat és rajtuk keresztül az egyházat megszerettessék, mert az egyházat elsősorban a lelkipásztorban látják és mert a gyermekkorban felébredt és kifejlődött ragaszkodás és szeretet a legmaradandóbb. Ahol több csoport van, ott a bibliakör tagjai közül képezzenek ki lelkileg alkalmas leányokat az egyes csoportok vezetőjéül.

2. A vasárnapi iskolába gyűjtsék össze a még iskolába nem járó 5—7 éves gyermekeket. Ezek a legbuzgóbb látogatói, ebben a korban lehet legközelebb vinni a szívekhez Jézust és a velük való foglalkozás a leghatalmasabb eszköz a hivek körében a v. i. megszerettetésére.

3. A látogatás fokozására vezessék be az iratterjesztés által kiadott ellenőrző lapokat.

4. Szoktassák rá a gyermekeket az adakozásra, hogy azáltal már a gyermekkorban ráneveljék egyházunk leendő tagjait az áldozatkészségre. Az adakozás egyik célja feltétlenül az árvák segélyezése legyen és az erre begyűlt adományokat minden esetben a nagyváradi árvaház részére küldjék el.

5. Minden év május 2-ik vasárnapján rendezzenek anyák napja ünnepélyt, melynek be-

vételéből segélyezzék a legtöbb gyermekes szegény református édesanyát a presybterium javaslata alapján.

6. Tekintettel arra, hogy kerületünkben eddig is már több, mint 100 laikus vezető működik és hogy még többre van szükség, közgyűlésünk felhívja a belmissziói bizottságot és előadóját, hogy alkalmas időben rendezzen vezetőképző tanfolyamot és felhatalmazza Püspök urat, hogy a költségekre a ker. belmissziói alapból segínyt folyósítson. Egyszermind felhívja az egyházközségeket, hogy e tanfolyamon résztvevőket tőlük telhetőleg támogassák.

7. A berettyószéplaki lelkészt az esperesi hivatal útján fegyelmi felelősség mellett kötelezi, hogy a vasárnapi iskolát kezdje meg annál is inkább, mert ott erősen misszionáló baptista gyülekezet van, mely ellen a lélekkel végzett belmissziói munka a legjobb védelem.

A bibliakörökre vonatkozólag felhívja közgyűlésünk a lelkipásztorokat, hogy a négyes programot teljes egészében vezessék be és aszerint működjenek. A lelki nevelés mellett fordítsanak gondot különösen az értelmi nevelésre és a szolgálat gyakorlására. Utmutatóul használják „Az Ur csodásan működik“ c. vezérfonalat.

2. A fiukat és leányokat külön körökbe csoportosítsák, kivéve, ahol a csekély létszám miatt ez lehetetlen.

3. Vezessék be a szomszédos gyülekezetek bibliaköreivel egymás kölcsönös meglátogatását, mely egyfelől élénkítő hatással van mindegyik kör életére, másfelől elősegíti a gyülekezeti testvériség ápolását.

4. A bibliakörök, valamint a vasárnapi iskola által rendezett ünnepélyek bevételei az ő tulajdonaik maradjanak, hogy abból saját szükségüket fedezhessék és a bibliakörök tag-

jait konferenciákon való részvétel céljából segítyezzék.

5. Felhivja az egyházmegyék lelkészi körreit, hogy a körri missziói napokat rendszeresen tartsák meg és ezekkel kapcsolatban az egyházmegyei, illetve kerületi belmissziói előadók működését a munka sikere érdekében vegyék igénybe.

6. Végül felhivja és kötelezi mindazokat az egyházmegyéket, vagy egyházakat, melyek nagyobb körre kiterjedő, vagy egyházmegyei konferenciákat rendeznek, hogy erről az egyházmegyei belmissziói előadó útján az egyházkerületi belmissziói előadót előre értesítsék és utána hozzá jelentést tegyenek.

81. szám. Közgyűlésünk a belmissziói bizottság javaslata alapján

elhatározza, hogy az ifjusági utazó titkári állást megszervezi. Javadalmazására a kerületi iratterjesztési alapból évi 40,000 leit szavaz meg. Állandó lakása Nagyváradon legyen és ezért megkeresi a nagyváradi egyházat, hogy adjon részére lakást fűtéssel és világítással, fizetéséhez is járuljon hozzá, amiért ellenszolgáltatásul intenzív részt vesz a nagyváradi ifjusági munkák vezetésében. A szolgálati szabályzat elkészítésére felkéri és megbizsa a püspök urat, egyházkerületi főjegyzőt és belmissziói előadót. Az állás betöltésére felhatalmazza a Püspök urat azzal, hogy amennyiben esetleg lehetséges lesz, női titkár beállítására is feljogosítja.

82. szám. A bihari egyházmegye felterjesztésében javasolja, hogy a konfirmálás korhatára — mivel az iskolát végzett növendékek konfirmálása sok nehézségbe ütközik — a régi gyakorlat szerint 12 évben állapíttassék meg.

Kerületünk közgyűlése fenntartja eddigi álláspontját, mivel megváltoztatására nem lát elég indokot és így a konfirmálás korhatárát továbbra is a 14-ik évben állapítja meg.

83. szám. A bihari egyházmegye felterjesztést tesz, hogy a két kerület által közösen rendezendő nagyhetek, konferenciák előadásai és beszédei összegyűjtve adassanak ki és küldessenek meg a parochiális könyvtárak számára, a már eddig megtartott konferenciák kiadott előadásait pedig szerezzék meg az erdélyi egyházkerulettől a kerületi iralterjesztés részére.

Közgyűlésünk a felterjesztés értelmében felkéri a Püspök urat, hogy a nagyhét rendező-bizottságának figyelmét hívja fel a konferencián elhangzott beszédek és előadások kiadására és azok beszerzését a parochiális könyvtárak terhére elrendeli. Az eddigi kiadványok beszerzését és árusítását az iralterjesztés figyelmébe ajánlja.

84. szám. A bihari egyházmegye felterjesztésében javasolja, hogy a férfiszövetségek munkaprogramjának kidolgozásánál vétessék figyelembe a zilahi egyházban megszervezett u. n. szomszédságok felvigyázóinak munkaterve is, mely az egyházra váró szociális feladatok végzésére nézve igen praktikus utmutatást ad.

Közgyűlésünk a férfiszövetségek munkaprogramjainak megállapításánál a zilahi egyház szomszédságok felvigyázóinak munkatervére felhívja az egyházmegyék és egyházak figyelmét.

85. szám. A bihari egyházmegye tekintettel arra, hogy a vasárnapi iskola, bibliakörök és nőszövetségek működéséről külön jelentő ivenk jelentek meg, felír az egyházkerületi közgyűléshez, hogy az egyházlátogatási jegyzőkönyvből a 8., 10. és 11-ik kérdő pontok kihagyásával úgy rendelkezzenek, hogy a belmissziói munka

mindhárom ágának jelentő iveri aképpen nyomattassanak ki, hogy ezek az egyházlátogatási jegyzőkönyvekkel együtt az esperesi látogatásig szétküldhetők legyenek s a már kitöltött iverk alapján a belmissziói ügyek a helyszínen bevizsgálhatók legyenek.

Közgyűlésünk a javaslatot elfogadja és végrehajtás végett kiadja az új egyházlátogatási jegyzőkönyvet készítő esperesi karnak, melyet e célból kiegészít a kerületi belmissziói előadóval.

86. szám. A nagyszalontai egyházmegye kéri az egyházkerületi közgyűléstől annak kimondását, hogy a jövőben egyházkerületünk papságára nézve kötelező legyen legalább a kerületünkben tartandó nagyheteken való részvétel, az eselleges elmaradásnak okaival együtt az illetékes esperesi hivatalnál előre leendő bejelentési kötelezettsége mellett.

Közgyűlésünk e kérést nem teljesítheti, mivel nem áll módjában a reá szorulókat anyagilag támogatni, hogy a nagyheteken megjelenjenek. Ellenben teljesen méltányolva az egyházmegye nemes szándékát és tudatában annak, hogy a nagyheteken való részvétel úgy az egyesek, mint az egész egyház szempontjából nagy fontosságú, felhívja az egyházközségeket, hogy tőlük telhető minél nagyobb áldozattal segítsék elő lelkipásztoruknak a kerületünkben tartandó nagyheteken megjelenését.

87. szám. A nagyszalontai egyházmegye arra kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy az illetékes minisztérium megkeresésével eszközölje ki a református ünnepekre eső vásároknak az ünnepet megelőző vagy következő napra való áttételét.

Közgyűlésünk felterjesztést intéz a kultuszminisztériumhoz és általa az illetékes minisztériumokhoz, egyfelől a vásároknak a református többségű községekben és városokban a

református ünnepekről léendő áttétele végett, másfelől pedig avégett, hogy ünnepeinken, mint nagypénteken, továbbá a román husvét-tal és az e szerint ingazodó többi ünnepeken gyakran össze nem eső ünnepnapokon egyházi funkcionáriusainkat sem bírósághoz, sem semmiféle állami hatósághoz ne idézzék.

88. szám. Az iratterjesztési bizottság jelentést tesz a múlt évi kiadványairól, kiadási terveiről és pénztára állapotáról.

Közgyűlésünk a jelentést helyeslőleg veszi tudomásul és felhívja, hogy kiadási programjába vegye fel a beteglátogatásnál, különösen kórházi beteglátogatásnál felettébb szükséges traktatus kiadását és erről mielőbb gondoskodják.

89. szám. A nagyszalontai egyházmegye felterjesztést tesz, hogy az iratterjesztési gócpontok tekintetében az egyházmegye felelőssége mellőztessék, mivel egyfelől könnyebb és gyorsabb közvellenül a püspöki hivatalból, illetve a kerületi iratterjesztéssel való elszámolás és az egyházmegye felelőssége felesleges is, mivel lelkészekről és segédlelkészekről van szó, kik az államsegély által az egyházmegye megkérdezése nélkül is könnyen számadásra vonhatók. Egyben kéri, hogy a nem revidiált szövegű bibliákat a kerületi iratterjesztés vonja ki a forgalomból.

Közgyűlésünk a javaslat alapján az egyházmegyék felelősségét megszünteli s a ker. iratterjesztést utasítja a nem revidiált bibliák forgalomból való kivételére.

90. szám. Az Erdélyi egyházkerület püspöke és igazgatótanácsa megkeresték egyházkerületünk püspökét, a külmissziói munka propagálása irányában. Közölték, hogy megbizást adtak Babos Sándor s. lelkésznek, mint utazó-lelkésznek a külmisszió ismeretelésére, valamint Horváth Jenő aninószai lelkésznek a Külmisszió

Barátainak felkutatására és nyilvántartására. Az Erdélyi Püspök kérte, hogy adassék meg a lehetőség Babos Sándornak egyházkerületünkben leendő megjelenésre, amikor is az általa gyűjtött összeget és perselypénzt, melyből fizetése és utiköltsége fedeztetik, ő számolná el az Erdélyi egyházkerület pénztáránál már megnyitott külmissziói számlára. A Külmisszió Barátai nevű mozgalomra pedig hívja fel kerületünk az ügy iránt érdeklődőket csatlakozás céljából vagy saját lelkészei közül bizzon meg valakit hasonló akció vezetésére. Püspök urunk ez átiratok kapcsán felhívást tett közé hivatalos lapunkban így a külmisszió, mint az azt propagáló utazó lelkész érdekében, ki már több gyülekezetünkben látogatást is tett, de az ügy nagyfontosságára tekintettel közgyűlésünk elé utalja.

Közgyűlésünk mélyen átérzi a külmisszió fontosságát és nagy jelentőségét s e munka megindítását egyházunk becsületügyének tartja. Ezért püspökünk intézkedését helyesléssel veszi tudomásul és kijelenti, hogy a nagy cél érdekében hajlandó a maga szerény anyagi körülményei között minden lehetőt megtenni. De abban a felfogásban van, hogy e munka megszervezése a két egyházkerület kölcsönös megállapodása alapján történjék, sőt amennyiben ez egyetemes egyházi ügy a zsinattól kéri és várja a külmisszió végleges rendezését s azért a zsinathoz felterjeszteni határozza.

91. szám. Az egyházmegyék felterjesztik a lelkiügyekkel foglalkozó presbiteri gyűlések jegyzőkönyveit.

A beterjesztett jegyzőkönyvekből sajnálatosul állapítja meg közgyűlésünk, hogy a lelkiügyekkel foglalkozó gyűlés célját sokan félreértik vagy e tekintetben még ma is tájékozatlanok. A legtöbb helyen alig áll egyébből, mint a lelkésznek a belmissziói munkákról előadott beszámolójából, annak meghallgatásából. Más helyen a lelkész előadásából, beszédéből vagy egyes értekezések, cikkek felolvasásából, néhol

predikációszerű fejtegetésből, sőt kifejezetten bibliamagyarázatából. Sok esetben csak egyetlen egy szám az egész jegyzőkönyv vagy a beterjesztett jegyzőkönyvi kivonat egy vegyes tárgyú presbitéri gyűlésnek egy két pontja. Ahol helyesen fogják is fel a gyűlés rendeltetését, igen gyakran ott is csak keresik a módokat a hitélet elevenítésére, de nagyon ritkán tárják fel, hogy milyen módon kíséreltek vagy egyáltalán kíséreltek-e meg valamit tenni a cél érdekében.

Közgyűlésünk a tapasztalatok alapján nyomatékosan felhívja a presbitériumokat, hogy a lelkiügyekkel foglalkozó gyűlésen kizárólag csak ilyen természetű ügyeket tárgyaljanak. Továbbá, hogy a lelkek előkészítéséhez kétségtelenül szükséges lelkipásztori bevezető munkákról tartott beszámolás mellett a presbitérium teljes nyíltsággal foglalkozzék a gyülekezet vallás-erkölcsi életében csaknem mindenütt található bajokkal, fogyatkozásokkal, mulasztásokkal, mint amilyenek a vasárnap megszentelése, az istentisztelet látogatása, urvacsoravétel, áldozatkészség és az ezekben tapasztalható hiány és fogyatkozás, továbbá a konfirmálás, netalán a keresztesítés, esketés, temetés elhanyagolása, reverzális veszedelem, vadházasság, egyházkelés, szombatnapi esküvő és lakodalom, más felekezetek vagy szekták támadása, fellépése vagy térhódítása, hiveinknek, esetleg azokban való részvétele más vallások szertartásainak vagy hitünknek ellenkező szokások megtartása, valamint a belmissziói munkák akadályai, még meglevő hiányai, hivek látogatása a presbiterek bevonásával férfiak szövetsége, szociális ügyek és feladatok stb. mindezekre a szeretet egyetértésében komolyan keresse és igyekezzék megtalálni az orvoslás módját s egyes konkrét esetekre mindjárt gondoskodják is a végrehajtásról. Ezután is évente legalább két ilyen gyűlést tartsanak és az

utóbbin mindig számoljanak be az előzőn hozott határozatok és intézkedések foganatosításáról.

92. szám. A nagybányai egyházmegye felterjesztésében azzal a kérelemmel fordul az egyházkerületi közgyűléshez, hogy mivel a Romániai Országos Református Lelkészek Egyesületének mielőbbi megalakítását kívánja és pedig úgy, hogy az új Egyházi Törvényben intézményesen szerveztessék meg minden lelkészre kötelező tagsággal és teljes autonómiával, addig is, míg az új törvény életbe lép, az egyházkerület gondoskodjék mielőbbi megalakításáról.

Közgyűlésünk a Romániai Országos Református Lelkészek Egyesületének a fenti értelemben leendő megalakítását a maga részéről is szükségesnek tartja, de egyfelől a kívánatos egység létrejöhetése, másfelől az új egyházi törvények életbeléphetésének remélt közelsége miatt a maga részéről külön kerületi lelkészegyesület megalakítását nem látja cél és időszerűnek, hanem a javaslatot a zsinat elé terjeszti.

93. szám. A nagybányai egyházmegye az egyházfegyelem visszaállítására vonatkozó felterjesztésében arra kéri egyházkerületi közgyűlésünket, hogy addig is, míg az új Egyházi Törvénynek erre vonatkozó törvénycikke elkészülhetne és életbe léphetne, keresse meg a zsinatot, hogy novelláris úton vezettesse be az anyaszentegyházunk jövőjét biztosító egyházi fegyelmet.

Közgyűlésünk a javaslatot pártolólágg terjeszti fel a zsinat elnökségéhez.

94. szám. Olvassatik a nagybányai egyházmegye 65—1931. számú határozatban foglalt javaslata a szatmári egyházmegyéhez tartozott, de jelenben a nagybányai egyházmegye által kormányzott 9 egyházközség végleges beosztása tárgyában.

Egyházkerületünk közgyűlése, tekintettel az érdekelt egyházközségek presbitériumainak egyöntetű nyilatkozataira, amely szerint a nagy-károlyi egyházmegyével való egyesülést egyáltalában nem akarják, tekintettel továbbá arra, hogy a szatmári egyházközségek úgy földrajzilag, mint gazdaságilag természetes kiegészítő részét képezik a számban és erőben szintén megfogyatkozott nagybányai egyházmegyének, a 65—1931. számú egyházmegyei határozatban foglalt javaslatot elfogadva, a szóban forgó 9 egyházközséget a nagybányai egyházmegye kebelében meghagyja s e kérdésben minden további lépést megszüntet.

95. szám. A bánsági ref. egyházmegye közgyűlése 38—1931. számú határozatával jóváhagyta a lippai egyházközség presbitériumának 2—1931. és egyházközségi közgyűlésének 2—1931. számú névszerinti szavazással hozott határozatát, melyben azt kérte, hogy az egyházközség 27,096 Leies betétjét a kezelő takarékpénztárból kivehesse s az ingatlan vásárlásba befektethesse.

Egyházkerületünk közgyűlése az egyházmegye jóváhagyó határozatát megerősíti s az ingatlanvételt az egyházi törvények szigorú betartásával engedélyezi.

96. szám. A bánsági egyházmegye 69—1931. számú határozatával jóváhagyta és megerősítette a lugosi egyházközség által felterjesztett szabályszerűen megalkotott alapító leveleket s azokat 3—3 példányban további megerősítés és levéltári elhelyezés céljából az egyh.-ker. közgyűlés elé terjesztette.

Egyházkerületünk közgyűlése az iratokat azzal küldi vissza a bánsági egyházmegye esperesi hivatalának, utasítsa a lugosi egyházközség presbitériumát, hogy az alapítványokat alapokként a céloknak megfelelőleg külön kezelje.

97. szám. A bihari egyházmegye közgyűlése 12-11—1932. számú határozatával az új egyházlátogatási jegyzőkönyv 45. pontjának pótlását kéri, hogy a zárszámadás maradványa is kitüntethető legyen.

Egyházkerületünk közgyűlése e tárgyban már a püspöki jelentés kapcsán intézkedett.

98. szám. A bihari egyházmegye közgyűlése 41—1932. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta a szalárdi egyházközség presbitériumának a lelkeszi díjlevél tárgyában 10—1932. szám alatt névszerinti szavazással hozott határozatát. A négy példányban kiállított díjlevelet egyházkerületi megerősítés céljából felterjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése megállapítja, hogy a hozott határozatok törvényes keretek között jöttek létre s hogy díjlevél csonkulás nincs, miért is a díjlevelet megerősíti.

99. szám. Az egyházkerület elnöksége a margittai presbitérium kérésére a néhai özv. Romhányi Istvánné-féle hagyatékot képező ház eladására vonatkozó adásvételi szerződést az ügy sürgösségére való tekintettel jóváhagyta és záradékolta azzal a kikötéssel, hogy 1. a hagyaték átadó végzés gyámhatósági jóváhagyása és jogerőre emelkedése előtt semmiféle kifizetés nem teljesíthető az örökösök részére, 2. hogy az eredeti adásvételi szerződés csak az utolsó részlet teljes kifizetése ellenében adható ki vevő részére. Elnökség megerősítését kéri.

Egyházkerületünk közgyűlése az elnökség szükség parancsolta gyors intézkedését megerősíti s a kikötések betartására a presbitériumot felelősség mellett utasítja.

100. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 93—1931. szám alatt tárgyalta és feltételesen jóváhagyta az apai egyházközség presbitériumának az önálló énekvezéri állás díjlevele tárgyában VIII—1931. szám alatt névszerinti szavazással hozott határozatát. A négy pél-

dányban kiállított díjlevelet egyházkerületi megerősítés céljából felterjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése megállapítja, hogy a hozott határozatok törvényes keretek között jöttek létre, miért is a díjlevelet megerősíti. Utasítja azonban a presbitériumot, hogy az egyház érdekeinek megóvása céljából a kántori állást helyettes alkalmazásával töltsse be.

101. szám. A nagybányai egyházmegye 85—1931. számú határozatával jóváhagyta a szatmári presbitérium 32—1931. számú névszerinti szavazással hozott határozatát az előzőleg megvásárolt 4059—3. hrsz. ingatlan — tulajdonjog biztosítását szolgáló — telekkönyvi kiigazítása tárgyában. Hozott határozatát megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztette.

Egyházkerületünk közgyűlése az egyházmegye hozott határozatát megerősíti és a jóváhagyó záradék rávezetésére az elnökséget felhatalmazza.

102. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 76—1931. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta a szamoskrassói egyházközség presbitériumának 38—1930. számú határozatát, melynek értelmében az egyházközség az ottani hitelszövetkezethél fentálló 220,000 Lei adósságát az állami adó csökkentése végett saját ingatlanaira bekebelezte. Egyházmegye közgyűlése az iratokat a határozat megerősítésének kérésével az egyházkerület közgyűlése elé terjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése a nagybányai egyházmegye 76—1932. számú határozatát indokaira való tekintettel megerősíti s utasítja a szamoskrassói presbitériumot, hogy amennyiben az egyházközségnek a tisztviselők javadalmi földjén kívül más fedezetképes ingatlanai is vannak, fedezetül elsősorban ezeket kösse le. A váltóbiztosítéki okirat záradékolására egyebekben az elnökséget felhatalmazza.

103. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 73—1931. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta az atyai presbitérium 22—1931. számú határozatát 20,000 Lei alaptőke felvétele tárgyában azzal, hogy az egyházközség a kölcsön visszafizetéséről 10 év alatt akár rendkívüli adó kivételése útján is gondoskodni tartozik. A határozatot megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszli.

Egyházkerületünk közgyűlése az egyházmegye 73—1931. számú határozatát megerősíti, egyben utasítja az atyai presbitériumot, hogy az alap biztosításáról kölcsönbiztosítási okirat készítése által felelősség mellett gondoskodjék.

104. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése tárgyalta és jóváhagyta 74—1931. szám alatt a mikolai egyház presbitériumának 3—1931. sz. 12,000 lejes kölcsön felvétele tárgyában hozott határozatát. A határozatot megerősítés céljából az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztette.

Egyházkerületünk közgyűlése a nagybányai egyházmegye közgyűlésének 74—1931. számú határozatát megerősíti, kötelezi azonban a mikolai egyházközség presbitériumát, igazolja az illetékes esperesi hivatalnál, miből és mennyi idő alatt fogja a kölcsönt visszafizetni.

105. szám. Olvaslatott a nagybányai egyházmegye közgyűlésének 75—1931. számú, a nagybányai egyház által az egyház alapítványaiból és alapjaiból bérházjavítás költségeinek fedezetére felveendő 150,000 lejes kölcsön felvétele tárgyában a presbitérium 1931. június 11-én névszerinti szavazással 43. szám alatti határozatát jóváhagyó határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése az egyházmegye 75—1931. sz. határozatát egyhangú határozattal megerősíti, utasítja azonban a nagybányai presbitériumot, hogy a kölcsönző

alapot biztosításáról kölcsönbiztosítási okiratok készítése által felelősség mellett gondoskodjék.

106. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 77—1931. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta a sárközi egyház presbytériumának 149—1931. számú 3,000 lejes alapkölcsön felvétele tárgyában hozott határozatát.

Egyházkerületünk közgyűlése a vonatkozó egyházmegyei határozatot megerősíti s a sárközi egyház presbytériumát az alap javára adóslevél kiállítására felelősség mellett kötelezi.

107. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 78—1931. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta a turtarebesi egyház presbytériumának 3—1931. számú 17,680 lejes alapkölcsön felvétele tárgyában névszerinti szavazással hozott határozatát. E határozatot megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése az egyházmegye vonatkozó határozatát megerősíti, utasítja azonban a turtarebesi egyház presbytériumát, hogy a kölcsönző alap biztosításáról adóslevél készítése által felelősség mellett gondoskodjék.

108. szám. A nagykarolyi egyházmegye közgyűlése 78—1931. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta a szaniszlói egyházközség presbitériumának a lelkészi díjlevél megállapítása, illetve részbeni módosítása tárgyában 3—1931. szám alatt névszerinti szavazással hozott határozatát. A három példányban kiállított díjlevelet egyházkerületi megerősítés céljából felterjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése megállapítja, hogy a hozott határozatok törvényes keretek között jöttek létre s hogy díjlevélcsontkulás nincs, miért is a díjlevelet megerősíti, azzal a meghagyással, hogy a régi szolgáltatások forint értékének lei összegre való átszámítása

lekintetében a presbytérium és a lelkész egyezzenek meg a mindennapi valutáris érték figyelembevételével s megállapodásukat az esperesi hivatalnak esetről-esetre jelentsék.

109. szám. A nagykárolyi egyházmegye közgyűlése 23—1932. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta a királydaróci egyházközség presbytériumának a lelkészi díjlevél tárgyában 7—1932. szám alatt névszerinti szavazással hozott határozatát. A három példányban kiállított díjlevelet egyházkerületi megerősítés céljából felterjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése megállapítja, hogy a hozott határozatok törvényes keretek között jöttek létre s hogy díjlevél csonkulás nincs, miért is a díjlevelet megerősíti.

110. szám. A nagykárolyi egyházmegye közgyűlése 52—1931. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta a domahidai egyház presbytériumának 37—1931. számú kellő anyagi fedezet és garancia mellett 150,000 lejes egyházkerületi kölcsön felvétele tárgyában névszerinti szavazással hozott határozatát. A határozatot megerősítés céljából az egyházkerület elé terjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése az egyházmegye határozatát megerősítve, a kölcsön felvételére az engedélyt megadja.

111. szám. A nagykárolyi egyházmegye közgyűlése tárgyalta és jóváhagyta a nagykárolyi egyházközség presbytériumának lelkészi lakás újjáépítése céljára felveendő 100,000 lejes egyházkerületi kölcsön felvétele tárgyában 39—1931. szám alatt névszerinti szavazással hozott határozatát. A határozatot megerősítés céljából az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése az egyházmegye vonatkozó határozatát megerősíti s a kölcsön felvételére az engedélyt megadja.

112. szám. A nagykarolyi egyházmegye közgyűlése Lovász Béla kaplonyi lelkész indítványára 25—1932. számú határozatában az egyházak tartozásáért a lelkészek anyagi felelősségét kimondó 24-122—1927. és 177—1930. számú egyházkerületi határozatok hatálytalanítását kéri.

Egyházkerületünk közgyűlése teljes tudatában van annak, hogy a Főtiszteletű Püspök ur, mérlegelve a nyomasztó gazdasági körülményeket s átérezve a lelkészi kar súlyos helyzetét, eddig is csak kivételes esetekben élt a nevezett határozatokban biztosított jogával. Semmi oka sincs kételkedni abban, hogy eddig is megmutatott belátását és méltányosságát az egyre súlyosbodó időben a lelkészi karral szemben fokozottabban gyakorolja. Erre őt a maga részéről ezúttal is kéri.

A jog fenntartásához azonban ragaszkodik, mégpedig nemcsak azért, mert a jogtulajdonos azzal vissza soha nem élt, hanem azért is, mert elvitathatatlan igazság, hogy a kötelességmulasztások nem mindég a szükség kényszere alatt történnek s hogy a feloldani kívánt határozatok érvényének megszüntetése a befizetések még nagyobb hiányosságaira vezetne, ami talán alapjaiban renditené meg az egyházkerület pénzügyi épületét. Továbbá az is igaz, hogy bár az anyagi felelősségnek a presbytériumok tudatában vannak, gyakran még olyan természetű kötelezettséget sem teljesítenek pontosan, mint a tüzbiztosítási díjak befizetése, amelynek mulasztásából pedig mérhetetlen károk származhatnának éppen az egyházközségekre.

Egyházkerületünk közgyűlése tehát a felterjesztésben foglalt kérésnek nemcsak az egyházkerületi pénztár, hanem az egyházközségek nagy érdekeire tekintettel sem tehet eleget.

113. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 29—192. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta az erdőhegyi egyházközség presbytériumának a lelkeszi díjlevél tárgyában 8—1932. szám alatt névszerinti szavazással hozott határozatát. Az öt példányban kiállított díjlevelet megerősítés céljából az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése megállapítja, hogy a hozott határozatok törvényes keretek között jöttek létre, hogy díjlevélcsonkulás nincs, miért is a díjlevelet megerősíti azzal, hogy a megjegyzés rovatban a „hajlandó“ kifejezés helyébe „köteles“ irandó.

114. szám. Az erdőhegyi egyházközség lelkeszi díjlevele a javadalmi földek ármentesítési adója kétharmad részének fizetését lelkész kötelességévé teszi. A valóságban azonban ezt az adót több, mint két évtizede az egyházközség pénzlára fizette. Az erdőhegyi presbytérium 24—1931. számú határozatával elkötelezte lelkészt a teljes ármentesítő adó fizetésére. E határozatot lelkész hirtelen elhalálózása után annak özvegye megfeleltette.

A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése a felebbezést elfogadta s 15-68—1931. számú határozatával a presbytérium határozatának sérelmes részét megváltoztatva, lelkész özvegyét mentesítette az ármentesítő adóhátralék fizetése alól. Határozathozatalában figyelembe vette: 1. hogy az ármentesítési adónak díjlevél szerint is csak kétharmad részét tartoznék javadalmas fizetni, 2. hogy az ármentesítési adót lelkész hivatali elődje, akivel állást cserélt, sohasem fizette, 3. hogy az egyházközség annak a lelkésznek, akivel szemben halála után is a díjlevélhez felettébb ragaszkodik, erősen megcsontított fizetést szolgáltatott ki, mert nem folyósította 322 arany forint, 41 köbméter tűzifa és egyéb naturálékban díjlevélben előírt tartozását s így miután maga a presbytérium tekintett el a mindkét félre egyformán érvényes díjlevéltől, sem törvényes, sem erkölcsi joga nem volt sérelmes határozata meghozatalára.

Presbytérium az egyházmegyei közgyűlés határozatát azzal az indokolással, hogy 21 éven keresztül a presbytérium tudta nélkül fizették ki az egymást követő gondnokok a Körös-adót, megfélebbezte.

Egyházkerületünk közgyűlése a felebbezést elutasítja s a nagyszalontai egyházmegye közgyűlésének 15-68—1931. számú határozatát indokainál fogva helybenhagyja.

115. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 21—1932. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta az anti egyházközség presbytériumának 8—1932. szám alatt névszerinti szavazással hozott határozatát 138,000 lejes takarékpénztári váltó-tartozásának jelzálogos tartozássá való átalakítása tárgyában. Egyházmegye közgyűlése a becsatolt biztosítéki okiratnak egyházmegyei jóváhagyási záradékkal való ellátását elrendelte, az iratokat és eredeti okiratot egyházkerületi megerősítés végett közgyűlésünk elé terjesztette.

Egyházkerületünk közgyűlése a nagyszalontai egyházmegye 21—1932. számú határozatát megerősíti s a jóváhagyási záradéknak a biztosítási okira-ra való rávezetésére az elnökséget felhatalmazza.

116. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 24—1932. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta a vadászi egyházközség presbytériumának XXIV—1932. sz. alatt orgonavásárlás céljára 10,000 lejes alapkölcsön felvétele tárgyában névszerinti szavazással hozott határozatát. A határozatot megerősítés céljából egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése az iratokat azzal adja vissza az illetékes esperesi hivatalnak, utasítsa a vadászi egyházközség presbytériumát, hozzon határozatot arról, hogy a 10,000 lejes kölcsönt miből és mennyi idő alatt óhajtja a kölcsönző alapnak visszafizetni. Szabályszerű adóslevél kiállítása és megfelelő

biztosíték nyújtása mellett esperes a kölcsön felvételét engedélyezze.

117. szám. A bányai egyházmegye közgyűlése 61—1931. szám alatt tárgyalta és jóváhagyta a krassófüzesi egyházközség presbytériumának a díjlevél tárgyában hozott határozatát. A négy példányban kiállított díjlevelet megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése megállapítja, hogy a hozott határozatok törvényes keretek között jöttek létre, miért is a díjlevelet megerősíti.

118. szám. Egyházkerületünk elnöksége Kursinszky Kálmán tanügyi előadó, egyházkerületi tanácsossal az 1931—32. iskolai évre a rendelkezésre álló költségvetési fedezet keretein belül az alkalmaztatására nézve megegyezett.

Tudomásul szolgál.

119. szám. Abból az alkalomból, hogy folyó év szeptember 10—15. napjain Gusztáv Adolf halálának 3 évszázados fordulója alkalmából a protestánsizmus védelmére alakult nemzetközi szövetség rendezésében Stokholmban nagyszabású emlékűnnepély tartatik, — Osgyáni István lippai festőművész, aki különben ottani egyházközségünknek h. gondnoka, egy Gusztáv Adolf emlékét megörökítő történelmi kép megfestésére ajánlkozik. A képet elgondolása szerint sokszorosítaná az egyházkerület s eljuttatná a gyülekezetekhez. A művész, — műve sikere esetén — méltányos tiszteletdíjat, vagy percent járadékot igényel.

Egyházkerületünk közgyűlése Osgyáni István ötletét, hogy az értünk is küzdő hős király emléke a nagy évforduló alkalmából történelmi képben megörökíttessék, szépnek tartja, vállalkozását azonban egyházkerületünk nehéz anyagi helyzetére való tekintettel pénzzel nem támogathatja. Amennyiben a művész

saját anyagi felelősségére a vállalkozásba bele-
megy, műve sikere esetén erkölcsi támogatás-
ban szívesen részesíti.

120. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyü-
lése 23—1931. számú határozata kapcsán jóváhagyó
záradékolás végett öt példányban felterjeszti a boros-
jenői anya- és a seléndi fiókegyház között kötött
egyezséglevelet.

Egyházkerületünk közgyűlése a szabály-
szerű határozatokkal elfogadott egyezségleve-
let jóváhagyja s a záradéknak az egyezségi
okmányra való rávezetésére az Elnökséget
felhatalmazza.

121. szám. Kalmár Ferencz László vetési ref.
énekvezér 1931 május 29-én kelt folyamodványában
kéri, hogy néki, aki a theologiai tanfolyamot állítólag
elvégezte és Debrecenben abszolutoriumot szerzett, az
egyházkerületi közgyűlés engedje meg, hogy Kolozs-
vároft az első lelkészképesítő vizsgára előálljon. Abszo-
lutoriumát, noha Püspök ur 2277—1931. sz. levelében
felhívta, hogy idejében beküldje, csak közgyűlésünk
napján terjesztette be; bemutatja a debreceni Tudomány
Egyetem 1924 október 24-én szabályszerűen lezárt in-
dexét és a Tiszántuli Egyházkerület Lelkészképző Inté-
zetének 1925 július 30-án lezárt, de a lezárást tartal-
mazó oldalon az intézet pecsétjével el nem látott indexét.
A kérvényhez mellékelt iratokból csak az tűnik ki, hogy
folyamodó 1924 június 1-től szeptember 1-ig Makón
és 1924 szeptember 1-től 1925 március 1-ig Gebén
teljesített szolgálatokat.

Közgyűlésünk a bemutatott iratokból nem
állapíthatja meg, hogy Kalmár Ferencz László
abszolutoriuma szabályszerű-e és hogy ha
szabályszerű, vajjon az E. T. II. t.-c. 68. §-a
értelmében, tekintettel arra, hogy folyamodó

nem igazolja, hogy micsoda körülmények gátolták eddig a lelkészképeségi vizsga letételében, nem vesztette-e el érvényességét: ennek következtében a kérés felett most nem dönt, hanem Püspök urat felhatalmazza, hogy ha a bemutatott abszolutoriumokat a kolozsvári Theologiai Fakultás elfogadja és ha Kalmár Ferenc László igazolja, hogy a lelkészképeségi vizsgát elfogadható okok miatt nem tette le eddig, akkor folyamodónak a kért engedélyt megadhatta.

122. szám. A nagyszalontai egyházmegye 23—1932. sz. határozatával jóváhagyta a nagyszalontai egyházközség presbiteriumának 71—1932. sz. határozatát, hogy amennyiben az ottani nőszövetség és ifjúsági egyesületek az e célra szükséges fedezetet előteremtik és az egyháznak átadják, úgy ezen összegből a presbiterium a templom fűtéséről és világításáról gondoskodik; s az egyházmegye közgyűlése elutasította Oláh Miklós nagyszalontai lakos és társai felebbezését, miután a presbiterium határozata feltételes és az egyházközséget semmi újabb anyagi megterhelés nem éri. Az egyházmegye elutasító végzése ellen Oláh Miklós és társai az egyházkerületi közgyűléshez felebbeztek.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegye 23—1932. sz. határozatát indokainál fogva jóváhagyja és Oláh Miklós és társai felebbezését elutasítja; azonban figyelmezteli a nagyszalontai egyházközség presbiteriumát, hogy a templomfűtési és világítási berendezést — még a szükséges fedezet megléte esetében is — csak akkor végezheti el, hogyha a munkatervet és költségvetést megfelelő szakemberekkel elkészítette s a tervet az egyházmegye jóváhagyta.

123. szám. A Királyhágómelléki Egyházkerület
Nagyváradra 1932 május 25—26, napjaira egybehívott
közgyűlését a kitűzött tárgyak elintézése után

Püspök ur hálaadó imádsággal bezárja.

Sulyok István,
püspök.

Dr Thüry Kálmán,
főgondnok.

Csernák Béla,
főjegyző.

Ardai Aladár,
aljegyző.

Birósági ügyek.

124. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület bírósága az 1932. évi május 25-én tartott teljes ülésében az 1932—33. évi időszaki tanácsot a következőképpen alakította meg: rendes tagok: Végh József, Kassay Béla, Vaday Béla esperesek, Telegdi József e. m. gondnok, dr Ajtai Nagy Gábor e. ker. tanácsbíró; póttagok: dr Nagy Sándor, Pappszász Lajos e. m. gondnokok, dr Kölcsey Ferenc, Boros Jenő, Takács Zsigmond e. ker. tanácsbírák.

125. szám. A bíróság elnöksége bejelenti, hogy a Királyhágómelléki Egyházkerület időszaki tanácsa, mint felelőviteli fegyelmi bíróság, 1932 március 8-án Nagyváradon tartott ülésében Zöld István bihari kántortanító elleni fegyelmi ügyben a következőképpen

ITÉLT:

A bihari egyházmegye 1931 október 19-ik napján tartott időszaki tanács ülésében hozott ítéletét részben és aként változtatja meg, hogy Zöld István kántortanítót az E. T. V. t.-c. 34. §. A) 1. 3., 4., 9. pontjaiban meghatározott vétségek elkövetésében vétkesnek mondja ki és ezért őt az E. T. 35. §-nak b) pontja értelmében feddésre és 2300 lei felmerült költség 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett a bihari e. m. pénzlárába befizetésére itéli.

126. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület bírósága mint felelővezési bíróság Zöld István

bihari kántor-tanító, presbyter, továbbá Bereczki Dániel és Szőke Lajos bihari presbyterek ellen indított és egyesített fegyelmi ügyekben a bihari református egyházmegye fegyelmi bírósága által Nagyváradon, 1932 április 26. napján tartott ülésében hozott 53. sz. ítélete ellen panaszoltak által törvényes határidőben bejelentett felebbezés folytán Nagyváradon 1932 május 25-én tartott ülésében következőleg

ITÉLT:

Az egyházkerületi bíróság, mint II. foku fegyelmi bíróság a bihari református egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróságnak 53—1932. sz. ítéletét részben és akként változtatja meg, hogy Zöld István kántor-tanító presbytert a terhére rótt, az E. T. V. t.-c. 34. §. 3., 6. és 7. pontjába ütköző azon fegyelmi vétségnek, mely szerint nevezett templomi közbotrány okozásában való felbujtás fegyelmi vétségében mondatott ki bűnösnek, — terhe és következménye alól a hivatkozott t.-c. 118., illetve 98. §. alapján felmenti, az ugyancsak nevezett terhére rótt és az I. foku ítélet indokolásában részletesen körülírt többi fegyelmi vétség miatt, melyeket az által követelt el, hogy a bihari ref. egyházközség tulajdonát képező, bekötött presbyteri jegyzőkönyvet önhatalmulag magánál tartotta s azt tőle világi karhatalom alkalmazásával kellett elvenni és hogy 1931 december hó 10-én a bihari egyháztagok gyülekezetében meghajolt egy törvénytelen kivánság előtt és az egyházmegyei felsőbb hatóságok rendelkezései ellenére felfüggesztett tanítói állását önkényesen visszafoglalta s onnan csak hosszas eljárás után, világi karhatalommal kellett és lehetett eltávolítani és hogy vallásából kitért és tevékenységével az egyházi közállapotok botrányos elfajulását elősegítette, az I. birói fegyelmi minősítés kiegészítésével, az E. T. V. t.-c. 34. §. A) 1., 3.

és 4. pontjában ütköző minősítés megállapításával Zöld István kántor-tanító presbyter bűnöségét megállapító I. birói ítéletet helybenhagyja, büntetését azonban részben és akként változtatja meg, hogy az I. foku ítélet vonatkozó rendelkezése mellőzésével nevezettel e most említett vétségek miatt az V. t.c. 35. §. d) pontja alapján, a bihari egyházközségben viselt kántortanítói és presbyteri tisztétől való — minden javadalom nélkül — elmozdításra bünteti. — Bereczki Dániel és Szöke Lajos bihari presbyterek terhére rótt fegyelmi vétség és az alkalmazott büntetés tekintetében pedig az I. foku bíróság ítéletét, — valamint ezen ítéletnek a költségek viselésére vonatkozó rendelkezését indokainál fogva helyben hagyja.

127. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Egyházi Bíróság, mint fegyelmi bíróság Nagyváradon 1932. május hó 25-én tartott ülésében a batizi református presbytériumnak, mint panaszosnak Hadházi Gábor batizi gondnok, mint panaszlott elleni fegyelmi ügyében, Hadházi Gábor panaszlott felebbezése folytán a nagybányai egyházmegyei első folyamodású bíróságnak 1931. május 15. napján kelt 48—1931. sz. ítéletét vizsgálat alá vevén a következőképpen

ITÉLT:

A felebbezési bíróság az első folyamodású bíróság ítéletét megváltoztatja s Hadházi Gábor panaszlottat vétkesnek nyilvánítja az E. T. V. t.c. 34. §-ának A) 1. pontjába ütköző fegyelmi vétségben s ezért őt a E. T. V. t.c. 35. §. a) pontja alapján rosszalásra és 420 lei megtérítésre ítéli.

128. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Bírósága, mint felebbezési fegyelmi bíróság

Horváth Pál csomaközi lelkész, mint szaniszlói felügyelő lelkész panaszára Ozsváth Lajos szaniszlói gondnok ellen folyamatba tett fegyelmi ügyében a nagykárolyi egyházmegyei bíróságnak, mint fegyelmi bíróságnak 1932. április hó 27. napján tartott ülésében 32—1931. f. b. sz. alatt hozott ítélete ellen beadott felebbezés ügyében a következőképen

ITÉLT:

Az Egyházkerületi Bíróság a nagykárolyi egyházmegyei bíróság 32—1931. sz. ítéletét indokainál fogva helybenhagyta azzal a helyesbitéssel, hogy az „Ítélet“ szövegéből törlendők: „és Ozsváth Lajos viszont panaszosnak Horváth Pál viszont panaszlott elleni“ szavak.

129. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Bírósága, mint közigazgatási bíróság Nagyváradon, 1932. május hó 25-én tartott ülésében, Ottmayer Gyula kismajtényi református tanító panaszosnak, tanítói fizetésének az egyházkerület által elrendelt minimumig ki nem egészítése miatt a kismajtényi ref. egyház, mint panaszlott elleni közigazgatási ügyében panaszlott egyház által törvényes időben beadott felebbezése folytán a nagykárolyi ref. egyházmegyei első folyamodású bíróságnak 1931. évi szeptember hó 29-ik napján kelt 31. b—931. kb. számú ítéletét vizsgálat alá vevén, következőképpen

ITÉLT:

Az Egyházkerületi Bíróság az elsőfoku bíróság ítéletét indokainál fogva helybenhagyja annyival is inkább, mert a tanítói fizetésnek tanító által értékelt 5 éves átlaga jóval magasabb, mint a presbitérium értékelése.

130. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Bírósága, mint közigazgatási bíróság Nagyvára-

don 1932 május hó 25-én tartott ülésében Farkas László nyüvedi egyházzag ügyében a bihari református egyházmegye bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak Nagyváradon 1932 április hó 26-án hozott 50. sz. ítéletét vizsgálat alá vevé, egyhangulag a következőképpen

HATÁROZOTT:

Az Egyházkerületi Bíróság az elsőfoku bíróság ítéletét feloldja és az ügyet a bihari református egyházmegye közgyűlése elé utasítja határozathozatal végett, mert az ügy elbírálása az E. T. I. t.-c. 110. §-nak második bekezdése értelmében az egyházmegyei közgyűlés jogkörébe tartozik.

131. szám. A Királyhágómelléki egyházkerület rendes bírósága, mint fegyelmi felebbviteli bíróság Tarnóczi Lajos bihari ref. lelkész ellen hivatalból folyamatba tett fegyelmi ügyben egyrészt az ügyész, másrészt panaszlott felebbezése folytán Nagyváradon 1932. év május hó 25-én megtartott tárgyalás után a következő

ITÉLETET HOZTA:

A felebbviteli bíróság a bihari egyházmegye ítéletének a vétkesség megállapítását kimondó részét helyben hagyja, a büntetés mérvét megállapító részét azonban megváltoztatja s Tarnóczi Lajos bihari ref. lelkészt az E. T. V. t.-c. c) pontja alapján 5000 lei, azaz ötezer lei pénzbüntetésre ítéli s arra kötelezi, hogy a pénzbüntetés megállapított összegét, különbeni végrehajtás terhe mellett 15 nap alatt a Királyhágómelléki egyházkerület pénztárába fizesse be.

132. szám. A Királyhágómelléki egyházkerület rendes bírósága, mint felebbviteli fegyelmi bíróság,

Bereczki Dániel és társai panaszára Tarnóczi Lajos bihari lelkész ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben egyrészt panaszosok, másrészt panaszlott felebbezése folytán Nagyváradon 1932. május hó 25-én megtartott tárgyalás után a következő

ITÉLETET HOZTA:

A Királyhágómelléki ref. egyházkerület fegyelmi bírósága, mint felebbviteli fegyelmi bíróság, Tarnóczi Lajos által a bihari egyházmegye fegyelmi bíróságának 1932. április hó 26. napján az ellene folyamatba tett fegyelmi ügyben hozott azon döntés ellen, hogy Bereczki Dánielnek egyszeri nyilatkozási jogot biztosít, bejelentett semmiségi panaszát elutasítja;

ugyancsak elutasítja Zöld Istvánnak az egyházmegyei bíróságnak a bizonyítás eljárásának befejezése tárgyában hozott határozat ellen bejelentett felebbezését is;

végül az egyházmegyei bírósági ítélet ellen Tarnóczi Lajos panaszlottnak, továbbá Zöld István és Bereczki Dánielnek, mint a panaszosok képviselőjének bejelentett és Tarnóczi Lajosnak írásban is indokolt felebbezését ugyancsak elutasítva, az egyházmegyei bíróság ítéletét helyben hagyja.

133. szám. A Királyhágómelléki egyházkerület bírósága, mint másodfoku közigazgatási bíróság, a nagyváradi ref. egyházközség presbitériumának, valamint Joós Viola tanárnő által a Bihari Ref. Egyházmegye Közigazgatási Bíróságának Joós Viola nagyváradi ref. leánygimnáziumi tanárnő panaszosnak a nagyváradi ref. egyházközség presbitériuma ellen, mint iskolafenntartó panaszlott elleni fizetési különbözet ügyben 1931. évi október 19-én hozott ítélete ellen beadott felebbezése tárgyában Nagyváradon 1932. május 25-én tartott tárgyalás után a következő

ITÉLETET HOZTA:

Egyházkerületi bíróság, mint felebbezési közigazgatási bíróság a nagyváradai egyház felebbezésének helyet ad, a bihari egyházmegye közigazgatási bíróságának idézett keltü ítéletét megváltoztatja és a Joós Viola felebbezésének elutasításával a nagyváradai egyházközség presbitériumának a Joós Viola fizeteskiszolgáltatása tárgyában 1931. június hó 14-én 66. sz. alatt hozott határozatát helybenhagyja.

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ.

Dr Ajtay Nagy Gábor zsinati rendes taggá választott	10
Ant jelzálogos kölcsöne	115
Apa énekvezéri díjlevél	100
Atya kölcsöne	103
Autorizációs kérvények benyújtása	21-i
Áldozatkészség	20-5
Állampénztár a központi hivatal ügyviteléhez semmivel nem járul	25-7
Árvaházi Képes Naptár számadása	25-9
Baldácsy-alapból segélyek	49
Baldácsy-alapról jelentés	26
Dr Baltazár Dezső tiszántuli püspök jubileuma	15
Bartha István zsinati világi rendes tanító-tag	10
Bálint Miklós bányai gondnok	6
Bányai egyházmegye név-helyesbitése	41
Bányai egyházmegye az iskolák magyar szekcióinak megnyitása érdekében	64
Beiratások a felekezeti iskola termében tartandók	21-l
Beiratási díjak megszüntetése	24-5
Belhivatalnokok fizetését az egyházközségek kiszolgáltatassák	20-5
Belmissziói jelentőivek készítése	85
Bereczki Dániel bihari presbyter fegyelmi ügye	126
Béli fiókegyház szórványai	47
Béres Károly a Nánay-féle valláskönyveket átadja	65
Béres bizományi raktárának megvizsgálásáról jelentés	67
Béres Károly rendezti a Nagy Vilmos-féle Magyar nyelvtan jutalékot	66
Biblia minden tanteremben legyen	21-h
Bihari egyházmegye a konfirmálás korhatárának leszállítását kéri	82
Bihari egyházmegye a Nagyhetek előadásainak kinyomatását kéri	83
Bizottságok megszervezése 1932—37. évekre	54
Borosjenő és Selénd egyezsége	120

Borossebesi iskola megnyitását újból kérelmezzük	70
Bors Baldácsy-segélye	24-7
Csomaköz segélyezése	38
Derna-Tatarosi misszió munkaterve	46
Domahida kölcsöne	110
Dunaszentilona cseh nyelvű egyházközség lelki gondozása	45
Egyháztegyelem kérdése — zsinat elé	93
Egyházkerületünk államjogi helyzete	20-7
Egyházkerületi nőszövetség tisztikara	77
Egyházkerületi világi aljegyzőségre szavazás elrendelése	8
Egyházkerületi világi tanácsbiróságra és zsinati vil. póttag- ságra szavazás elrendelése	52
Egyházközségek kérése különböző taxák elengedése tár- gyában	24-9
Egyházkerületi tanár- és tanítóképviselők választásának el- rendelése	59
Egyházlátogatási jegyzőkönyv átdolgozása	20-9
Egyházlátogatási jegyzőkönyv revideálása	97
Egyházmegyék arányosításának kérdésében a további lépé- seket megszünteti	94
Egységes liturgia tárgyában javaslat — zsinat elé	78
Egyháztalagok megszámllálása	20-6
Eladósodni ne engedjék az egyházközségek belhivatal- nokaikat	20-5
Elemi iskolai hitoktatás	21-m
Elemi iskoláink ellenőrzése	21-b
Elemi iskolai kézikönyvek kiadása	68
Elemi iskolai takarékpénztárak alapszabályai	73
Elnökség arcképe a tantermekben kifüggesztendő	21-h
Erdőhegyi lelkészi díjlevél	113
Erdőhegyi lelkészi földek adóját az egyház fizesse	114
Esperesek a kátémagyarázat és hétköznapi istentiszteletek dolgában jelentést tegyenek	20-2
Esperesi kar az egyházlátogatási jegyzőkönyvet dolgozza át	20-9
Evangélizáló lelkészek küldessenek a szekták által fenye- getett helyekre	20-3
Érábrány közalapi segélykérése	39
Farkas István tiszáninnyi püspök üdvözlése	16
Farkas László nyüvedi egyháztag ügyében az egyhm. köz- gyűlése hozzon határozatot	130
Főbiróság tagjainak megválasztása	53

Főgondnok ur közgyűlést megnyitó beszéde	2
Gönczy Sándor nagykárolyi esperes	7
Gulácsy Sándor dr zsinati póttaggá választatott	65
Gusztáv Adolf emlékét megörökítő történelmi kép megfestése	119
Hadházi Gábor balizi gondnok fegyelmi ügye	127
Hangjegyes énekeskönyv minden tanteremben legyen	21-h
Hangjegyes énekeskönyvek ára	56
Havas Gyula nagykárolyi esperes lemondása	13
Heidelbergi Káté magyarázása kötelező	20-2
Hétköznapi istentiszteletek tartása kötelező	20-2
Hibásan szavazott egyházak névsora	11
Hivatalos lap szerkesztőségének jutalmazása	25-5
Időszaki tanács alakítása	124
Ifjúsági utazó titkári állás szervezése	81
Iratterjesztés jelentése	88
Iratterjesztési gócpontok	89
Iskola szünetek	21.e
Járulékok mérséklése, törlése tárgyában érkezett kérvények	28
Jogositott tagok járulékaikat pontosan fizessék	32-4
Joós Viola közig. bírósági ügye	133
Kalmár Ferenc lelkészi vizsgára jelentkezése	121
Kálvin nyomda ügyében bizottság küldetik ki	29
Karánsebesi levita fizetés kiegészítése	44
Karánsebes anyaegyház és Orsova fiókegyház egyezsége	55
Károli Gáspár alapítóke els ámolása	25-2
Király Ófelségéhez üdvözlő távirat	3
Királydaróci lelkészi díjlevél	109
Kisházai misszió munkaterve	48
Kisperegi lelkészek vitás fizetés ügyében az egyházmegyei bíróság határozzon	42
Kisszántó Baldácsy segélye	34-8
Kitérések ügye	20-3
Kolozsvári Ref. Theológia fenntartásához hozzájárulás	24 6
Konfirmációi oktatás kézikönyve	21-g
Konfirmálás korhatára	82
Konverziós törvényre tekintettel intézkedés	32-6
Koroknay István Gábor lelkészi oklevelének megsemmisítése	17
Költségelőirányzat 1932. évre	27
Közalap 1931. évi számadása	35
Közalapi bizottságok szabályszerűen járjanak el	35-3

Közalapi járulékok az egyházmegyei pénzkezelőknél fizetendők	35-4
Közalapi hátralékok	35-5
Közalapi perselypénzek	35-6
Közalapi iverk 10. és 11-ik rovatának felirata helyesbitendő	35-7
Közalap 1932. évi kivetése	36
Közalapi járulékok szeptember 1-ig befizetendők	36
Közalap 1932. évi költségelőirányzata	37
Középiskolák számadásai	69
Közigazgatási pénztár 1931. évi számadása	25
Közigazgatási járulékkal hátralékos egyházközségek	25-6
Közgyűlés alkotó tagjainak névsora a jegyzőkönyv elején	—
Közgyűlés szavazati joggal bíró tagjainak száma	5
Közgyűlés berekesztése	123
Közponli hivatal tisztviselői kara	20-8
Községek iskolai segélye	21-d
Krassófüzes díjlevele	117
Kultur taxa 1 lei	25-4
Kursinszky Kálmán a V. B. tagja marad	31
Kursinszky Kálmán tanügyi tanácsos alkalmazása	118
Külmisszió kérdése	90
Legációk ügye	51
Lelkészek rendkívüli segélye	25-8
Lelkészegyesület megalakításának kérdése zsinat elé	92
Lelkészek anyagi felelőssége az egyházak tartozásáért	112
Lelkiügyekkel foglalkozó presbyteri gyűlések jegyzőkönyvei	91
Léviták kongrua ügye	19
Lippai ingatlan vétel	95
Lugosi alapító levelek visszaadatnak	96
Magyar érettségivel bíró lelkészek kongrua ügye	18
Margittai adásvétel	99
Máramarosszigeti lyceum igazgatótanács helyettes tanárt delegál a szatmári lyceumhoz	74
Mikola kölcsöne	104
Missziói jelentések következő gyűlésen tárgyalatnak	40
Nagybányai e. m. 24—1931. sz. felterjesztésében foglaltak felett közgyűlés határozatai	24
Nagybányai e. m. 24—1931 sz. felterjesztésében foglalt indítványok tárgyában a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtóbizottságának javaslatait a közgyűlés elfogadja	30

Nagybányai egyházközség kölcsöne	105
Nagykárolyi egyházközség kölcsöne	111
Nagykárolyi egyházmegye tanítósa a tanítói fizetések rendezését kéri	75
Nagyszalontai Arany Emlék Egyesület adománya	21-n
Nagyszalonta több mint negyedmillióval tartozik a kerületi pénztárnak	28-2
Nagyszalontai tanítók fizetés ügye	71
Nagyszalontai e. m. kéri, hogy a nagyheteken a lelkészek megjelenése kötelezővé tétessék	86
Nagyszalontai templomfűtés és világítás	122
Nagyvárad Árvaházról jelentés teendő	23
Nagyvárad egyházközség az ifjusági utazótitkár javadalmához járuljon hozzá	81
Nőszövetség egyházkerületi tagozatának megalakulása	77
Nőszövetségek a másfelekezetek és szekták támadásai ellen védjék egyházunkat	20-3
Nőszövetségek a szatmári fiu-lyceumért	76
Nyugdíjint. Alabszabály 30. §-ának módosítása	30-6
Nyugdíjint. alapszabályának 24. §-a módosítottatik	32-4
Nyugdíjintézet alapszabályának 6. §-a kiegészítettetik	33
Nyugdíjintézet 1931. évi számadása (III. sz. melléklet)	32
Nyudijjárulékkal hátralékosok felszólíttatnak	32-2
Nyugdíjintézet 1932. évi költségvetése	34
Orsova főkegyházközség ügye	55
Osgyán István lippai festőművész ajánlata	119
Ottmayer Gyula kismajtényi tanító panasza	129
Ozsváth Lajos szaniszlói gondnok fegyelmi ügye	128
Perselypénzek emelése	32-5
Presbyterek eljárása a vadházasságok ügyében	20-4
Presbyteriumok a szekták, másfelekezet támadása ellen védjék egyházunkat	20-3
Püspök ur a közgyűlést imádsággal megnyitja	1
Püspök ur évi jelentése	20
Püspök ur jelentése elemi iskoláinkról	21
Püspök ur az áll. elemi isk. hitoktatás kérdését rendezze	21-m
Püspök urnak a Nagyszalontai Arany Emlék Egyesület ajándékkönyveiről jelentés teendő	21-n
Püspök ur jelentése a középiskolákról	22
Püspök ur jelentése az internátusokról	23

Püspök ur intézkedik a Kalmár Ferenc lelkeszi vizsgára jelentkezése felett	121
Püspök ur a közgyűlést imádsággal berekeszti	123
Református Férfiak Szövetségének alapszabálya miniszteri jóváhagyás alá terjesztetik	79
Rendőrség a közgyűlés megtartását tudomásul veszi	5
Révész Kálmán tiszáninneri püspök halála	14
Románnyelvi vizsgákat minden tanító letegye	21-c
Sárköz kölcsöne	106
Segélyosztó-bizottság jelentése	57
Segélyosztó-bizottság megalakítása	62
Selénd és Borosjenő egyezsége	120
Soós István dr egyházkerületi vil. főjegyzővé választott	8
Stóla szabályozása tárgyában esperesi kar tegyen javaslatot	50
Szabolcska László dr bányai esperes	6
Szalárdi lelkeszi díjlevél	98
Szamoskrassó kölcsöne	102
Szaniszlói lelkeszi díjlevél	108
Szatmári fiu-lyceum szegény tanulóinak segélyezése	76
Szatmári fiu-lyceum támogatása erkölcsi kötelesség	76
Szatmári egyházközség tulajdonjogát biztosító telekkönyvi kiigazítás	101
Szavazólapokat magába záró boríték pecséttel ellátása	11
Szekták elleni védekezés	20-3
Szomszédságok munkatervével az egyházmegyék foglal- kozzanak	84
Szőke Lajos bihari presbyter fegyelmi ügye	126
Tankönyvkiadó-bizottság megalakítása	61
Tanítók autorizációs kérvénye	21-i
Tanítói fizetések megállapítása	21-k
Tanítók véglegesítési vizsgája megszűnik	21-f
Tanítók szünidei kurzusa	21-f
Tanítói (egyházmegyei) gyámintézetek alapszabályait ügyész véleményezze	72
Tankönyvkiadó-bizottság jelentése	56
Tanulmányi segély 50 bani	25-4
Tanügyi bizottságok megalakítása	60
Tarnóczi Lajos bihari lelkész hivatalból megindított fe- gyelmi ügye	131
Tarnóczi Lajos bihari lelkész fegy. ügye	132
Távolmaradásukat bejelentő közgyűlési tagok	4

Templomlátogatók számának apadása	21-1
Tóti közalapi segély kérése	39
Turterebes kölcsöne	107
Ujkisoda-Fratelia anyásítása	43
Ünnepnap perselypénzek a szatmári fiu-lyceumnak	76
Vadász kölcsöne	116
Vadházasságok elleni küzdelem	20-4
Vallástani pótképesítő-bizottság jelentése	58
Vallástani pótképesítő-bizottságok megalakítása	63
Vasárnapi iskolai ügyek	80
Vásároknak vasárnapról eltétele	87
Zöld István ügyében időszaki tanács ítélt	125
Zöld István bihari tanító felett bíróság ítélkezik	126
Zöld Mihály bánági esperes halála	12
Zsinati világi póttagságra és tanítói póttagságra szavazás elrendelése	10
Zsinati rendes lelkészi tagságra szavazás elrendelése	12, 13
Zsinattartási költségek	25-5

I. sz. melléklet a _____/1932. sz. egyházker. határozathoz.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Nem hiszem, hogy azok közül, kik az idei fehérvasárnapon a váradi központi vashidről szivszorongva nézték, hogy a Körös hideg, szennyesen hömpölygő árja — háztetőket, butorokat, szegényes kis vagyonokat tovasodorva, — mint nő pillanatról pillanatra, nem hiszem — mondom — hogy azok közül, akik ott álltak és lesték, hogy emelkedik a vizállás-mérőn fokról-fokra a félelmetes vitztömeg, bárkit is érdekelt volna az a kérdés, vajjon az áradás hol, mely napon kezdődött s milyen magas volt a vizállás azelőtt. A „pusztulás utálatossága“ ott hömpölygött előtök, a genezisére nem volt kíváncsi senki.

Eszembe kellett jutnia ennek a szomoru fehérvasárnap képek két okból.

Először azért, mert hiszen valamennyien így állunk mi is: hidon, amely merészen ivel az örökkévaló halmok magasságai felé, alattunk pedig a mélyben, a sebesen tovarohanó élet hideg, szennyes áradata, melyben fehér és fekete Körösök, fehér és fekete vasárnapok összefolynak, vagyonok, egzisztenciák, hatalmasságok, patinás „uri“ becsületek elvesznek és elvész az is mind, aki a magas hidról beleszédül.

Másodszor pedig azért, mert abba a nehéz helyzetbe jutottam, hogy most, mikor a gazdasági és erkölcsi válság áradata már nemcsak a lábunkat csapkodja, de kezd behatolni a lelkünkbe is, arról kell beszámolnom, miként nőttek, sokasodtak, tornyosultak kerületünk életében mind ezek a bajok, nyomoruságok az 1930. év folyamán. Mert bármit mondjak is, abban a mi visszanező tekintetünk csak ennek az egy kérdésnek a feleletét látja, már pedig alig hiszem, hogy ezek az — idestova két évvel túlhaladott — adatok, vagy prognózisok is ma már valamilyen érdeklődésre számíthatnának.

És még is meg kell tennem jelentésemet. Mert a kegyelmes Isten akarata — negyedmillió református magyar testvérem bizalmából — engem az egyházkerületi élet gépezete mellé állított, hogy ott tartsam a kezemet ennek az életnek a lüktető pulzusán és ahogy valaha a francia nemzet színe előtt is ki kellett kiáltani, amit pedig mindenki ugyanis tudott, hogy: „a király meghalt, éljen a király!“, nekem is kötelességem itt a kerület legfőbb kormányzó testülete előtt hivatalosan is kijelenteni, amit pedig mindnyájan ugyanis tudunk, hogy kerületünk királyi papsága nem halt ugyan meg, — él, de beteg.

S hogy a betegség tünetei mind rajta voltak már az 1930-ik évben is, az esperesi jelentések nyilván bizonyítják. Sőt maguk ezek a jelentések is mintha összebb zsugorodtak volna, sok helyt szófukarok, homályt hagyók, néhol egészen néma, fehér foltokkal. Igyekeztem ugyan — amennyire lehetett — utólagos jelentések bekérésével pótolni a hiányzó adatokat, de egyes kérdések így is válasz nélkül maradtak.

I. A kerület *belső* életének működési zavarai és úgynevezett „kihagyásai“ már az ünnepi isteni tiszteletek látogatásában is megnyilvánultak, amennyiben a legutóbbi jelentések 45—56 %-os átlagával szemben a templomlátogatók száma 38—54 % ra apadt. Viszont némi jelentéktelen emelkedést mutat a vasárnapdélutáni templombajárók százaléka.

Abban a körülményben, hogy vasárnap délutánokon a Heidelbergi Káté magyarázatában részesülő gyülekezetek száma a legutóbbi kimutatásokkal szemben emelkedést mutat, nem az örvendetes mozzanatot látom, hanem a mélyen sajnálatosat, hogy még mindig van egyházközség, ahol kerületünk 1930. évi közgyűlésének 144. számú szigorú rendelkezése ellenére sem tartják meg a kátémagyarázatot. Hogy pedig 59 ilyen gyülekezet van, az nemcsak a szolgálati engedelmesség nagy fogyatékoságára mutat, hanem arra a sajnálatos tényre is, hogy a lelkészek nagy hányada — nyilván a maga egyéni felfogásához ragaszkodva — egyszerűen és megtorlás nélkül tulteheti magát legfőbb kormányzó hatósága rendeletein. Ez ellen a magatartás ellen nemcsak a kérdésben levő ügy nagyfontossága, hanem a törvényes hivatali rend és fegyelem szempontjából is

a leghatározottabban óvást emelek és a Főtiszteletű és Méltóságos Közgyűlés szigorú rendelkezését kérem. Méltóztassék minden kétely elkerülése végett elrendelni, hogy nyílt, egyenes válasz adassék ennél a pontnál a következő kérdésekre:

1. hány gyülekezetben volt kátémagyarázat és hányban nem, és 2 ahol nem volt, ott: a) miért nem volt és b) mi volt helyette.

A hétköznapi isteni tiszteletek kérdésénél is homályosak a válaszok. Egyik egyházmegyében semmiféle számtani művelettel nem lehet megállapítani pl., hogy hány gyülekezetben nem volt. A többi öt egyházmegye statisztikája szerint azokban még mindig 28 templom van, melyben egész esztendőn át egyetlen hétköznapi reggel sem zendül meg soha a mindenható Isten dicsérete. Papot, kántort, tanítót, harangozót, iskolás gyermekeket vajjon miféle fontosabb ügyek akadályozhatnak abban, hogy — ha már senki más, — legalább ők megjelenjenek néhány percre az imádság házában, megszentelni könyörgésükkel, éneklésükkel, hálaadásukkal a kemény és verejtékes munka napjait? Az ilyen néma templomok papjai joggal elmondhatják-e vajjon a zsoltáros királlyal, hogy „a Te házadhoz való féltő szeretet megemészt engem”? (Zsolt. 69 10). Vajjon tudna-e igazán gerjedezni a szívük Isten beszédén, hiveik lelkiügyén, mikor nyilván viszontagságos életük ösvényeit tapodva ők magok is éppen azon az egyetlen emauszi úton járnak a legritkábban (hét napban egyszer), amelyiken pedig legbiztosabban találkozhatnak a megáldó, kenyeret, megnyugvást, vigasztalást osztogató Úr Krisztussal?

Újból kérnem kell tehát a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés olyértelmű rendelkezését, mely minden gyülekezetnek elengedhetetlen kötelességévé teszi a hétköznapi istentiszteletek megtartását és elrendeli a világos válaszadást, — mint ezt már legutóbb is kértem, — a következő kérdésekre: 1. van-e minden gyülekezetben hétköznapi istentisztelet, vagy nincs; 2. ha nincs, mely gyülekezetekben és miért nincs; 3. ott ahol van, milyen módon megy végbe [könyörgéssel, bibliaolvasással, biblia-magyarázattal]. Az egyházlátogatási jegyzőkönyv nyomtatványok ilyen részletességgel nem adják ugyan fel ezeket

a kérdéseket, de én a magam részéről ezt a kiegészítést szükségesnek vélem.

Az *urvacsorához* 51,603 férfi és 68,192 nő járult, tehát 305-el több férfi, 4865-el kevesebb nő, egészben véve 4560-nal kevesebb egyháztag, mint az 1929-ik évben. Nem lehet azonban megállapítani, vajjon a 2655 presbiter közül hányan éltek minden alkalommal urvacsorával, mert egyik egyházmegyei jelentés szerint a presbiterek 59%-a járult „rendesen” s nem tudom, hogy ez a megjelölés egyértelmű e azzal, hogy kivétel nélkül minden alkalommal.

A *bibliakörökről* és *vasárnapi iskolákról* szóló adatok annyira hiányosak hogyha csupán ezekből kellene képet alkotnunk működésükről és előmenetelükről s egyéb értesüléseink nem volnának, azt kellene gondolnunk, hogy itt visszaesés mutatkozik. Mellőzöm tehát a megbízhatatlan adatok felsorolását s ehelyett örömmel jelentem ki, hogy úgy a vasárnapi iskolák, mint a bibliakörök lelkiismeretesen folytatják a maguk munkáját egyre több, meg több gyülekezetben rendszeresítettnek, csoportjaik tagjaik száma folyton növekszik. Bennük a jövő magyar kálvinista férfi- és női társadalom öntudatos hitélete veti előre a maga fényét s már ezért is minden gondoskodásunkat és szeretetünket megérdemlik. Hangsúlyoznom kell ezt a gondolatot azért is, mert több esperesi jelentés szerint erős bolsevista propaganda van kialakulóban ifjaink megnyerésére s éppen a bibliakörök ellensúlyozására. Nincs egyéb mód a védekezésre, mint egyre intenzívebbé tenni a bibliakörök munkáját és ami legfőbb, megtölteni azt lélekkel, krisztusi tartalommal.

Kérem kell azonban itt is az egyházlátogatási jegyzőkönyv kérdőpontjainak olyan kibővítését, hogy kitűnjék azokból: 1. hány gyülekezetben van csak fiu- és 2. hányban csak leánybibliakör; 3. hányban mind a kettő; 4. hányban felnőttekké is, illetőleg csak felnőttekké; 5. mindezek a típusok hány csoportban, hány taggal működnek; 6. azokban a gyülekezetekben, melyekben nincs semmiféle bibliakör, mi a szervezés akadálya.

Egyébként úgy tudom, hogy az új belmissziói kérdőívek ezeket a pontokat is felölelik.

A *pasztoráció*, amennyiben az adatokból megállapíthattam, annak előző évi menetéhez viszonyítva, csupán lé-

nyegtelen eltéréseket mutat — az ügy javára. A lelkészek 175 egyházban végeztek családlátogatást, 69 egyházban tartottak házi isteniszteletet.

Fájdalmas azonban a *vallásváltoztatások* statisztikája. Igaz ugyan, hogy az áttértek száma hárommal nagyobb volt, mint az előbbi évben, de a kitértek száma viszont 45-el több. E címen egyházunk vesztesége 165.

Tudjuk ugyan mindnyájan, hogy a kitérések tulnyomó része házasságkötések alkalmából letagadhatatlan lelki terrorok hatása alatt szokott történni s a másik részétől sem választható el száz százalékig, — a mai nagy elszegényedésben fokozottabb mértékben csábító és érvényesülő ígéretések ingere, avval is tisztában vagyunk, hogy nekünk sem hitelveinkben, sem földi berendezettségünkben nincsenek mindezekkel a ráhatásokkal szembeállítható és aquivalens eszközeink, de azért mindez nem vigasztalás, sőt inkább komoly intelem, hogy vigyázzunk azokra, kiket Isten nekünk adott, hogy a lelkiismereti szabadságnak nem éppen mindig veszélytelen, sőt sokszor nagy szakadékok közt huzódó, igen-igen keskeny ösvényén megőrizzük őket, hogy el ne vesszenek.

Néhány szóval meg kell itt emlékezni a *szechtákról* is. Kár, hogy az egyházlátogatási jegyzőkönyv idevonatkozó pontja, csak azoknak a szechtáriusoknak a számát kérdezi, akik egyházunkból törvényes formák közt kiléptek, mert több olyan szehta él és prozelitáskodik ma már, melyeket az állami törvényhozás nem ismert el, amelyekbe tehát törvényesen áttérni nem lehet. Így aztán ezeknek a szechtáknak a követői, ha jogilag és számszerűleg még igen, de tényleg, lélekkben, már nem tagjai egyházunknak.

Amilyen általános megnyugvásra szolgált a Gyengeféle vallási alakulat megszűnése, épen olyan sajnálatos másrészt egy újabb, ugynevezett „*reszketősök*“ szechtájának a fellépése és terjedése különösen itt Váradon az alacsonyabb kulturájú és szegényebb társadalmi rétegekben. Szinte megdöbbenítő minden gondolkodó emberre, hogy a repülőgépek és elektromos sugárzások századában az emberi lelkekben még mindig elég sötét zug maradt arra, hogy bennük ilyen primitív képtelenségek dudvái megteremhessenek. Sajnos, hogy a tömeghisztéria e szerencsétlen áldozatainak a gyermekei is átszenvedik a lelki fertőzés súlyos következmé-

nyeit is, tanulásra, iskolai fegyelemre képtelenné válnak, úgy hogy az egyik állami iskola tanszemélyzete csak nemrég sorra eljárt a váradi egyházak fejeinél avégből, hogy velük egyetértésben a felsőbb hatóságok erélyes közbelépését kieszközöljék.

Ha az összeirt adatok teljesen megbízhatók volnának, akkor azt kellene konstatálnom, hogy a *házasságkötések* száma lepadt s az előző évi 400 párral szemben 411 pár nem esküdött meg egyházunk szertartása szerint. Sok jel szól azonban az adatok csoportosításából amellet, hogy a valóságban a mérleg itt ránk nézve esetleg még kedvezőlenebb.

Kereszteleetlen maradt 65 gyermek, az egyházi temetést állítólag csak egy esetben mellőzték.

A *vadházasságok* száma 392-ről 377-re, tehát 15-el apadt. Itt szóvá kell tennem, hogy az 1929-ik évi egyik esperesi jelentésnek az a megállapítása, hogy „a falu nem szívesen nézi, a presbitérium sem az ilyen ügygel” — t. i. ezeknek a vadházasságoknak a megszüntetésével „való foglalkozást” s amelyet előző püspöki jelentésben is erősen kifogásoltam az 1930. évi esperesi jelentésben is szóról-szóra meg van ismételve.

Távol áll tőlem, hogy ebből a stereotip megjegyzésből kázust csináljak s ha valami jelentéktelen dologról volna szó, egyszerűen hallatlanra is venném, de így kénytelen vagyok — válaszképpen — én is megismételni csodálkozásomat: 1. afelett, hogy ez így van, 2 még inkább azon, hogy még mindig így van, de legfőképen 3. azon, hogy azok a presbitériumok, melyek az erkölcsi pocsolyák kiszáritására vagy az ilyen botránykövek tapintatos eltávolítására fordított pásztori törődést nem szívesen látják, — még mindig a helyükön vannak. Ilyen gondolkozásu presbiterek nem méltók arra, hogy az egyházközség valláserkölcsei életének irányításába beleszólásuk legyen.

Én tehát innen az én felelős őrálló helyemről kérem, intem és felszólítom a lelkész urakat, hogy Isten népének s e nép jövőjének erkölcsi tisztasága érdekében tegyenek meg minden lehetőt a rossz példák megakadályozására vagy szanálására s kövessék Pál apostol intelmét: „hirdesd az igét, állj elő vele alkalmas és alkalmatlan időben, ints, feddj, buzdíts teljes béketűrőssel és tanítással,

mert lesz idő, mikor az egészséges tudományt el nem szenvedik". (II. Tim. 4, 2—3.)

II. Az egyházak *külső életében* azok a számadatok, amelyek az egyháztalok teljesítményeit tartalmazzák, már minden kétséget kizáróan mutatják a gazdasági leromlás kihatását.

Adózók száma: 57,901, választójogosultaké 36,743, presbitereké 2655. Tőkék és alapok összege 14,342,677 leu (az előző évben: 13,541,368 leu), magtári vagyon az előző 2,211,296 leuval szemben 1,308,137 leu. Ezen ingóvagyonokkal szemben az egyházakat 6,650,761 leu adósság terheli. Az adósság tehát az előző évről kimutatott 5 100 764 leuval szemben 1,549,997 leuval növekedett, mely körülmény már az idők jele.

Az egyházközségek készpénzben 10,465,693 leut, természetben pedig cca 3500 mm, különféle gabonát fizettek s évváró számadásaik végösszege pénzben: 30,011,104 leu bevétel, 28 727,936 leu kiadás, 1,283,368 leu maradvány. Terményszámadások összesítő adatai hiányosak. Új építkezésekre 2,835,275 leut fordítottak (1929 ben 2 499,651 leut), javításokra 2 783,480 leut. (Előző évben 3,029,472 leut.) Az egyházi épületek tűzkár ellen biztosított értéke 110,186,926 leu, ennek évi díjtétele 202,204 leu. Hogy ezek a járulékok ki vannak-e fizetve, két egyházmegye nem említi.

Hátralékban vannak a gyülekezetek: belső tisztviselők járandóságából 619,293 leuval, egyházmegyei, egyházkerületi, közalapi nyugdíjintézeti stb. közkiölségekből pedig 686,611 leuval.

A hátralékok növekedésével természetesen fordított arányban áll az adakozás mértéke. A felnőttek segélyezésére ugyan — nyilván a rossz kereseti viszonyok következtében — az előző évi 268 896 leuval szemben 280,756 leut fordítottak az egyházak, de a gyermekek felsegélyezésére az előző 582 477 leuval szemben most csak 501 679 leut. A külső jótékonyosság összege viszont cca 10,000 leuval emelkedett, az adományok 1929. évi 2,574,466 leu összege azonban 2,204,132 leura csökkent.

Am a fokozatos leromlás közepette sem szakadt meg az áldozatkész lelkek évről-évre megújuló sorozata. A legalább is 10,000 leunyi adományokat a szép példa megbecsülése s hálás elismerésünk nyilvánítása okából az eddigi

szokáshoz hiven itt közlöm: Domahidán: a Domahidy, Kölcsey és Csaba-család 36.500 leut, Géresen: Halász Jánosné szül. Kis Ilona és társai Amerikából 12.500 leut, Belényessonkolyoson: Fenesi Mihály és neje Csapó Juliánna, Tenkén: néhai m. Köteles József adtak 10 000 leun felül, — a nagybányai egyházmegyében: Avasujváros község faadomány: 13,462 leu. Felsőbánya: kertimulatság 25,000 leu, néh. dr. Vajay Károly 10,000 leu, Uray Jenő 10,000 leu. Lorántffy-Egylet: 7500 leu, sirkerti alapítvány: 13 610, templomrenoválási adomány: 21,200, Lorántffy iskola-fenntartó-alap: 13,913 leu. Kisebb összegekben ez alapok növelésére: 10,758 leut a szatmári egyháznak, néhai Ungváry Antalné, Péterffy Lajos: 12,500 leut.

Az iskolai élet menetéről külön teszem meg jelen tésemet.

Püspöki vizitációt az 1930. évben nem tartottam. Három egyházmegyét is érintő programját kitűztem ugyan, de egyikben az esperes egyenes kérésére, a másikban az érdekelt egyházak egymással ellentétes véleményét látva, a harmadikban pedig saját elhatározásomból egyelőre eljöttem, számot vetve avval, hogy magyar népünk nem tudja elképzelni a püspöki körutakat bizonyos megszokott külső ünnepélyességek nélkül, melyek a nehéz gazdasági helyzetben talán a gyülekezetek megterhelését jelentették volna.

A népmozgalmi statisztika szerint a születések száma 5936, a halálozásoké 3730, tehát a szaporulat 1206, áttért 129, kitért 294 egyén. Állami anyakönyvi hivatalban házasságot kötött 1243 tiszta ref. és 760 vegyes pár: ezek közül ref. egyházunk szertartása szerint megesküdött 1130 tiszta ref. és 432 vegyes pár, ami egyben azt is jelenti, hogy 113 tiszta ref. és 328 vegyes pár mellőzte egyházunk szertartását, kik közül 113 nyilván semmilyen, 328 pedig vagy sehol, vagy ref. templomban nem esküdött meg.

Összes reformátusaink lélekszámára vonatkozólag méltóztassanak megengedni, bizonyos kételyeim kifejezését.

Az egyházkerületi szervezkedés idején a magas kultuskormány — nyilván nem ötletszerűen, hanem bizonyára feltétlenül hiteles adatok birtokában — megállapította, hogy kerületünk területén 240,000 ref. lélek él. Minthogy pedig az egyházmegyék kimutatása szerint minden évben nagyobb

a születések száma, mint a halálozásoké és mert nincs tudomásunk arról sem, hogy hittestvéreink nagyobb lömegben költöznének el kerületünkől, nem találok elfogadható magyarázatát annak a nagy különbségnek, mely a mi belkörüleg összeállított statisztikánkban e pontra vonatkozólag nemcsak megvan, de szinte évről évre nagyobb. Az egyik esperesi jelentés maga megállapítja, hogy a lélekszám adatai — különösen a szórványokban — megbízhatatlanok. A legtermészetesebb módja a kérdés megoldásának az volna, ha az idevonatkozó adatokat az országos népszámlálásból vennők át. Ámde attól el is tekintve, hogy egy ilyen állami statisztika nem áll rendelkezésünkre, a kérdést nem tudnók tisztázni abból sem, mert az összeírásnál a reformált vallások híveit „protestáns” gyűjtőnéven egy kategóriába sorozzák.

Nekünk azonban nemcsak kiválóan fontos, de szinte vitális érdekünk, hogy magunkat, amennyire emberileg lehetséges, pontosan nyilvántartsuk. Azt a kérést intézem tehát a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűléshez, méltóztassék elrendelni, hogy kerületünk református lelkei a f. év december 31-ig bezárólag úgy az anyaegyházakban, mint valamennyi filiában, szórványban és lakott helyeken pontosan, lelkiismeretesen összeírassanak.

Az *iratterjesztés* 175 gyülekezetben van megszervezve. Eladatott 523 biblia, 1490 ujszövetség, jár a gyülekezetekbe 2806 néplap, elkelt naptárból és egyéb iratokból 11 146 darab. Énekeskönyvből három egyházmegyében 875 darabot vettek, két egyházmegyéből nincs adat. Az iratterjesztés újabb izléses bibliajelző képecskéket is hozott forgalomba, melyek szép kiállításban s olcsó árak mellett nagy kelendőségnek örvendenek. Ez az új üzemág azonban, mint említettem, már a legújabb idők szülötte s így kívül esik az 1929 ik év keretén, melynek nyers statisztikai adatait ez el is zártam.

Kivül esik azonban még több minden, amiket a helyzetkép teljessége okából meg kell említenem. Hogy mindjárt az iratterjesztésnél maradjak, ennek és az egyházkerület hivatalos lapjának, valamint egyéb nyomtatványainak előállítására kapcsában fölmerült több helyen az a gondolat, hogy ezeknek a kiadványoknak helyesebb finanszírozása céljából kívánatos volna az egyházkerületre nézve egy

saját könyvnyomda beszerzése. Erre ugyan a kerületnek ez időszert nincs fedezete, a terv megvalósítása végett azonban mégis indult mozgalom olyan formában, hogy a jelenlegi *Kálvin (volt Béres-féle) nyomdát* egy részvénytársaság — melyben az egyházkerület, anyagi erejéhez mérten, szintén részt venne, — vásárolja meg. Sajnos azonban a részvényjegyzésre szóló felhívás, nyilván a rossz gazdasági helyzet, még inkább azonban a kellő méltánylás hiányából és az áldozathozatal elől kényelmesebb elzárkózás okából eredménytelen maradt, legalább is egyelőre, — a későbbi siker reményében.

Legutóbbi püspöki jelentésemben az akkor még alakulásnak indult *nőszövetségekről* azt mondtam, hogy „velük új szín, új fény jelent meg a gyülekezetek arculatán, új, szebb világ szent, tavaszos ígérete, hogy ime, új szívek kapcsolódtak be a lelki megújulás szolgálatába...“ Örömmel jelenthetem, hogy ezek a szép ígéretek Isten jóvoltából valóra váltak. Bár az egyházmegyei jelentések hiányossága következtében pontos statisztikával nem is szolgálhatok, de egyéb adatokból tudom, hogy nőszövetségeink egyre több és több gyülekezetben kelnek életre, tagjaik száma is folyton növekszik, tevékenységük pedig egyre szélesebb mezőket ölel fel.

Ma már nemcsak az egyházmegyei tagozatok vannak mindenütt kiépítve, hanem az egyházkerületi nőszövetség is megalakult az 1931. évi váradi nagyhéten s így most már teljes megszervezettségében, az erdélyi egyházkerületi nőszövetséggel testvéri kapcsolatban, a célok és eszközök tekintetében közös megállapodással végzik az intézmény keretében református nőtestvéreink azt az áldott munkát, amely annyira és egyedül az övék, amennyire más halandóé nem lehet a földön.

Jól esik látnom, hogy abban az egyházmegyében is, mely pedig eleinte bizonyos tartózkodással ítélte meg a szervezkedés lehetőségeit, már 36 gyülekezetben van megalakítva s a jelentés azt írja róla, hogy ez „a legújabb szerve egyházunknak erőteljes és áldásos munkát fejt ki és sok reményre jogosít a jövőben“. Az „egyoldalú fejlődés“ veszélyétől azonban, melyre a jelentés, mint eshetőségre céloz, a magam részéről az intézményt nem félttem. Mert a nőszövetség a szívek szövetsége és nem az elméké,

a mindent megbecsülő, melengető, védelmező és defenzív szereteté és nem a fennhéjázó, hideg, romboló és agresszív gyűlöleté. Már pedig a szeretet találékony, mindent eltűr, mindent elvisel, mindent túl él, sőt maga az élet, mert „aki nem szeret, a halálban marad“. És meglát, észrevesz mindent: mosolyt, könnyet, gyermekkacagást, feldult otthonokat, utszéli szegények, nyomorultak, betegek sóhajtását. Átfogóbb, sokoldalubb, odaadóbb szolgálata lehet e valakinek, mint az evangélium munkásnőinek?

Szent és ezerszer áldott szolgálat az különösen ma, a nyomoruság napjaiban, mert ott van mindenütt, ahol szenvednek, gyógyulást, vigasztalást keresnek. Minden megváltozhat a világon, de ahogy az Ur Krisztus „ugyanaz ma, tegnap és mindörökké“ a szeretet is, mellyel szolgáló leányai az Ő alterégióinak kálváriás útján, keresztjét, halálos ágyát körülveszik, mindig ugyanaz marad. Drága kenetet nem visznek ugyan, mint Mária Krisztusnak a poklos Simon házába, de a szentek gyülekezetében a Krisztust példázó nyomorultakra alabástrom lelkük minden enyhítő olaját éppen úgy kiöntik. Erzsébet magyar királyleány ismert legendájának egyik mély értelme éppen az, hogy bár minden darab kenyér, melyet férfikéz tör is meg a szegénynek, egyformán áldott, de ezek az alamizsna kenyerek rózsákká szépülni csak a Krisztuskirály leányainak a kötényében tudnak, hogy akik elfogadni kénytelenek, csak a szeretetet lássák, mely azt nyújtja, a kenyér maradjon szinte láthatlan, aféle Isten adta, — madárlátta kenyér.

Érthető, hogy a nőszövetségek mindenre kiterjedő áldásos munkássága kitermelte a *férfiszövetségek* megszervezésének a gondolatát is. Az erre vonatkozó intézkedés szintén egyik tárgya mai közgyűlésünknek.

Sajnálatosképen most sem hiányozhatnak jelentésemből azok a panaszok, melyek egyházkerületünk életmenetének zavaró jelenségeiről az egyházközségektől beérkeznek.

A kultuszminisztérium 1929-ik évi 33173. sz. rendelkezésének kiadása óta, amellyel tudvalevőleg a nőszövetségek alapszabályát jóváhagyta, az ilyen panaszos esetek száma örvendetesen leapadt s már abban a hiszemben voltunk, hogy lassanként egészen meg is szűnik. Fájdalom, az utóbbi idők meghiusították ezt a reménységet, amennyiben szinte feltűnő módon emelkedett azoknak az eseteknek

a száma, amelyekben belmissziói összejöveteleink szabadságát főképpen a határmenti községekben a helyi hatóságok intézkedései korlátozták. Emiatt panaszos felterjesztésemet megtettem a Kultuszminiszter urhoz.

Agrársérelmeink, melyek tárgyában az illetékes minisztériumokkal levélváltásokat folytattunk, nagyrészt még ma is elintézetlenek. Külön meg kell említenem *Borosjenő* esetét, amenyiben agrárföldjét sok utánajárással sikerült ugyan visszakapnia, de az agrárhatóságok — állítólag felsőbb utasításra — azt újra elvették tőle.

Vannak azonfelül iskolaügyi sérelmeink is, melyekről külön teszem meg jelentésemet.

Nagyon hiányos volna ez az én számadásom egyházkerületünk állapotáról, ha meg nem említeném, hogy a kerület államjogi helyzete még mindig tisztázatlan. A Főtisztelendő és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés előtt ismeretes dolog, hogy az 1926. év óta az elnökség hol memorandumokban, hol Bukarestben való személyes megjelenés útján állandóan kérelmezte egyházkerületünk törvényhozási elismertetését. A változó kormányok illetékeseinek erre vonatkozó ígéretei után a jelenlegi kormány jóindulatát is kikértük, főleg annak kihangsúlyozása és iratszerű igazolásával, hogy már évekkel ezelőtt maga a kultuskormány hozánk intézett egyik leiratában egyházkerületünknek szükségzerű megszervezését maga elismerte, valamint arravaló hivatkozással, hogy az 1928. április hóban közzétett kultusztörvény kifejezetten létezőknek nyilvánította azokat az egyházkerületeket, amelyek akkor tényleg működtek és mi mindemellett lojálisunk és az állam iránti tiszteletünk dokumentálásával vállaltuk ügyünknek ismételt kérelmezéssel való elintézését s midőn egyházkerületünk főjegyzője a múlt év december havában kéresemre és nevemben Bukarestben ebben az ügyben is eljárta, a kultuszminiszteri államtitkár urtól azt az értesülést nyerte, hogy a kerület elismerését kimondó egyszakaszos törvényjavaslat megszövegezésére a rendelkezés kiadatott. S bár e javaslattal szemben bizonyos anomozításra is számítanunk kellett, azt hiszem, hogy jogos ügyünk sikeréhez egyhamar oly közel nem voltunk, mint akkor, — most pedig, hogy az ügynek a félretételéről értesültem, végignézve annak viszonttagságos történetén, — az a benyomásom, hogy en-

nek a kérdésnek a megoldásától soha messzebb nem voltunk, mint ma vagyunk.

Erős bizodalommal valljuk ugyan itt is, hogy „a leányzó nem halt meg, csak aluszik” és jobb, kedvezőbb idők tavasza mégis csak életre hívja, de ma a rideg valóság az, hogy kerületünk közjogi helyzete, sorsa továbbra is a hamupipőkéé, vagy még annál is rosszabb, mondhatnók: kényesebb, sőt kinosabb; mert jóllehet a püspök elismerését 1926. március hóban maga Lapedatu Sándor kultuszminiszter úr leiratilag közölte, sőt 1925. dec 1 én a nála járt küldöttséget az államsegély mérvének megbeszélése végett a kisebbségi egyházak generális direktorához utasította, utólag mégis oda van sültve a kerületre, a kánonjogi szabálytalanságnak az a hamis bélyege, melynek a neve „defectus legitimorum natalium”. A kerület elnöksége e beállítással szemben annak idején a kellő határozottsággal rámutatott illetékes helyen is a valóságra, sajnos azonban, ezzel magát azt a fájdalmas tényt, hogy egyházkerületünk adminisztrációs államsegélye az állami költségvetésből 1931. évi január 1-től kezdődően e címen töröltetett, sem megakadályozni, sem utólag reperáltatni nem tudta. Így ettől a naptól kezdve a püspöki hivatal tisztviselői kara a legminimálisabb életszükséglethez viszonyítva is igen szűkös fizetés mellett látja el a jobb idők reményében hivatali teendőit és egyházkerületünk nélkülözi azt az állami szubvenciót, amelynek éveken át élvezetében volt. Mindezeket pedig azért kellett elmondanom, hogy egyházkerületünk bölcsessége döntsön a továbbiak tekintetében.

A lelkészek élete kb. 66 %-al redukált és hónapokon át kifizetetlen államsegélyeik mellett, a tanítóké meg az e címen ezelőtt kapott morzsáknak teljes megvonása folytán, a szó *legnyersebb értelmében mizerábilis*. Azok a gyors segélykölcsonök, melyeket kerületünk felhatalmazása alapján az elnökség a gyermekeket taníttató lelkészek és tanítók részére folyósított, hoztak ugyan átmenetileg valamelyes enyhülést, de az a forrás, melyből ezeket a kölcsonöket nyújtani lehetett, már régen kimerült és sok lelkészt, más helyeken is felvett kölcsonneivel terhelten, a hullámok már a teljes eladósodás s az ezzel együtt járó erkölcsi dezoláció örvénye felé sodornak.

Hacsak idejében segítség nem érkezik.

De honnan?

Kivülről nem, az biztos. Legalább hamarosan nem. A világhipokrizis — Istennek hála — még mindig nem érte utól a világhipokrizis szédületes nagyságát, de ez utóbbinak, megannyi ellentétes érdektől telített, magasfeszültségű atmoszférájában el kell pusztulnia a legnemesebben kigondolt és felépített szanálási terveknek is. Megvárjuk talán, míg utóléri? Hogy véle elpusztuljon minden?

Tehát honnan a segítség?

Csak belülről.

A kerülettől talán? Nem, legalább most nem. Mikor tehetette, sietett vele, de most üres a pénztára. A kerületi járulékok nem folynak be. Egymás után érkeznek hivatalomhoz az egyházközségek kérvényei, hol a kulturtakszának, hol a tanulmányi segélynek az elengedése, hol meg valamennyi kerületi járulék törlése iránt.

Ugyanilyen kérelmek jönnek már az idei egyházmegyei közgyűlésekről is — ajánlással kísérve. Kérvények minden oldalról, egyik adótörlésért, másik ugyanakkor segélyért. Mondhatnók: „együtt mélység és magasság“. A nyomor mélysége és az emberi önszeretetnek az a magasfoku belátatlansága, mely sehogy sem akarja megérteni, hogy, *ha a gyülekezetek nem teljesítik kötelességüket a kerület egyetemes érdekeivel szemben, a kerület sem tehet eleget a segélynyújtás kötelezettségének*

Itt már a régi gyakorlatias, bár kissé utilitárista felfogás: a „do, ut des“ elve is kezd csődöt mondani s helyette egy új, csupa önzés-elv jut szóhoz: „non do, sed des“, azaz „nem adok, de te adj!“ Ez már csakugyan az a sokat emlegetett „mélypont“, melynél lejjebb már nincs út, legfeljebb — zuhanás. Tudniillik: *a lelkiválság mélypontja*. Ennél mélyebb már csak a fájdalom lehet, hogy ime, a magyar kálvinista lelkekből kiölték a mostoha idők a hitbuzgó ősök öröklött hithűségét, hogy a vizek ezuttal mégis erősebbek voltak, mint az „Énekek-énekének“ diadalmas szeretete, mert itt, ahol a nyomoruság szinfóniája mindenünnen ugyan abban a hangnemben harsogja azt az örökké egyforma szöveget, hogy *„a gazdasági válság miatt nem tudunk fizetni“* itt, sajnos, el tudták oltani az unokák szívében az áldozatkész szeretetet és ragaszkodást református egyházukhoz. Nekik ez ma már talán mindössze csak *egy ház*, viharverte

öreg épület, melyet már szinte fentartani sem érdemes, de nem *egyház*, amelyben köztük lakozik, szól velök és hozzájuk az örökkévaló Isten.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Nekünk, kik a változó emberi hangulatok és vélekedések fölött messzire magasló felelős őrálló helyünkről nézzük a jövő és tovasuhanó napokat és esztendőket, nem maga a gazdasági válság, nem a vagyoni pauperizmus fáj a legjobban, — hiszen szegények mindig lesznek velünk és miért ne lehetnének azok éppen mi magunk — hanem református magyar hiveink erkölcsi válsága, lelkiekben való teljes leszegényedése fáj, mert az már a magunk szégyene, hogy azt a mérhetetlen erkölcsi tőkét és kincset, amelyet hitvalló őseink Isten és egyház szeretetének nagy momentumaiban évszázadokon át örökségül kaptunk, nem tudtuk megbecsülni. És mert nem becsültük meg, eltékozoltuk, elvesztettük. A magunk szégyenében is az a legszégyenletesebb, hogy a gazdasági válságot fizetési eszközzé léptettük elő. „*A sulyos gazdasági helyzetben nem tudunk fizetni*“, Ez a summája a presbiteri határozatoknak. Lapidáris, rideg kemény, megfelebbezethetetlen ítéletek. Néha, itt ott egy-egy bágyadt kísérlet is valamelyes indokolásfélére Fedezetlen váltók református atyánkfiainak adóságáról, amellyel egyházuknak, multjoknak, jövődjüknek, lelki életüknek tartoznak.

Nos, mi prezentáljuk ezeket a váltókat oda, ahova szólnak: az örökké élő Istennek, azzal az alázatos szivbeli esedezéssel: „Uram, ne tulajdonisd nekik e bünt“. [Csel 7. 60.] És ezt mondván nem alszunk el, míg le nem telik a mi vigyázásunk órája, hanem virrasztunk tovább őrálló helyünkön hűséges virradat-várással.

Mert a hajnalt várjuk, mely a tévelyedett lelkekben ki fog gyulladni egyszer a tespedt, hosszú éjszaka után és meg fognak majd kondulni sorra az alvó lelkiismeretek ébresztő harangjai, hogy visszahívják a tékozlófiakat az atyai házba. „Fölkelvén elmegyek az én Atyámhoz“. [Luk. 15. 18.]

S mihelyt oda visszatértek, a lelkiválság véget ér. De előbb nem. A csüggeteg, defetista lelkek akár egyenként, akár gyülekezetenként, csakis azon az uton találhatják meg önmagukat, melyen Isten várja őket. De ott biztosan. S ha már egyszer magukra eszméltek, nem kell nekik óriás

drágakő, mint valaha Szigfriednek kellett, hogy annak világánál megtalálhassa a Niebelung ősök elrejtett kincseit — van nekik szebb, fénylőbb szövétnekük „a világosság Atyjától“ — kincsek tárházához, miket rozsdá és moly meg nem emészt, lopók el nem lopnak.

Isten- és emberszeretetek ebből a nagy kincstárából telik majd mindenre. És megindul majd a segítség — belülről. A gyülekezetekből. Ahogy majd futja. Kevésből kevés, sokból sok. Hogy lesz e valaha sok, nem tudjuk. A gazdasági válság problémájának kulcsa nem a mi kezünkben van. De mitőlünk függ hogy életigényeinket és szükségleteinket ahhoz mértén állapítsuk meg. Istennel gondolkodó gyülekezeteket nem kell féltünk akkor sem, ha a pauperizmus tovább tartana. Bőségben nem élnének sőt úgy lehet, igen szűkösen, de a „nem adózás“ örök-egyforma nótája menten elhallgatna, papjaikat, tanítóikat nyomorogni, eladósodni nem engednék, a legációktól a jövőendő lelkész-nemzedéket sorra meg nem fosztanák.

Erős a hitem, hogy a gazdasági válságot csak lelkileg folytonosan megújuló gyülekezetekkel tudja túlélni anyaszentegyházunk. Másképen el kell pusztulnia. Sós, keserű vízcseppekből nem lesz soha édesvízü tenger. Beteg sejtekből nem épülhet egészséges szervezet.

Igazat kell adnunk egyházi vonatkozásban is annak a nagynevű francia államférfiúnak, aki pár napja ezeket a szavakat írta a községnek, mint a közélet alapvető sejtjének életfunkciójáról: „a legkorlátoltabb lehetőségű munkában is ott van a végtelenség. Csak fel kell fedezni. Az államok szembekerülnek egymással, érdekeik eltérők, minisztereik csatáznak. *A községben látok születni, harcolni, szenvedni, remélni és meghalni. Ebben a körben tanulja meg az ember legjobban, hogy mi az: embernek lenni.*“

Az egyházközségek az egyház nagy szervezetének a fundamentális sejtjei, munkájukban nemcsak benne van a végtelenség, de az egyenesen az örökkévalóság számára folyik. Ezért az örökkévalóságért harcolnak, szenvednek benne, ennek a számára születnek és halnak meg is.

A lelki válságból tehát ezeket a sejteket kell kimenteni és meggyógyítani, hogy a nagy szervezet egészséges lehessen. Hogy ahonnan jött a betegség, onnan jöjjön a

gyógyulás, vagy amint az őskeresztyén egyház éneke más vonatkozásban mondja: „ut unde mors oriebatur, inde vita resurgeret“, hogy ahonnan a halál jött, onnan támadjon az élet is . . .

Akkor azután zudulhat reánk a mérhetetlen nyomorúságok áradata, akár a tenger. Mert a magyar református egyház nem fél a tengertől. Apostolai ott vették fel annak csapkodó hullámain és gályáin a szenvedések tűzkereszt-ségét. És akkor sem magok vagy övéik sorsán keseregtek, hanem drága Sionukról énekelték Istenben való megnyugvásuk hallhatatlan himnuszát. Esztendőig oda láncolva egymáshoz a rabság gyalázatában, hogy késő unokáik az Isten fiainak szabadságában és dicsőségében egymás mellett lehessenek.

Mert minden ezért történik. Ezért jönnek a látogatások, tűz, jég árvíz s elemek pusztító dulása az ember munkáin, hogy azok, kiket az Atya a Fiúnak adott, örökké egyek legyenek, ahogy Longfellow is mondja a „Világítótorony“ című költeményében, mikor e szavakat adja a torony őrének ajkára: „nekem az a feladatom, hogy a világítófény ki ne aludjék, nektek pedig, ti hajók az Océánokon: hogy uszóhidjaitokat egymáshoz feszítve közelebb vigyétek az embert az emberhez!“

Hogy jó és balsorsban, vidám és szomorú napokban mindig legyen mellettünk valaki, kinek az embertestvériség áldott szeretetében odanyujthassuk vigasztaló, felemelő kezünket, vagy megtaláljuk azt magunk is, mikor keressük a csüggedés idején.

Gazdasági, vagy lelki válság bármilyen magas és szennyes áradatától nem kell akkor félnünk, mert megépítette nekünk a hidat azon keresztül Istenhez az Örökkévaló „Pontifex Maximus“, az Ur Krisztus s míg az Ő átalvert kezeibe élő hittel erősen belefogózunk, nem fogunk beleszédülni a zajló hullámokba.

Talán azért küld Isten szomorú fehér és fekete vásárnapokat is, hogy a szorongó félelem odagyűjtse és megállítsa rohanó gyermekeit azon a nagy hidon, hogy legalább ott és így közelebb vigye az embert az emberhez.

Meg azután azért is, hogy onnan jobban megláthassák az Isten szép magas szivárvány hidját belemosolyogni a

XVIII

nyomorúságba és megértsek belőle az ígéretet, hogy még egy vizözön nem lesz a világon.

Jelentésem elfogadását kérve, kiváló tiszteletem nyilvánításával vagyok

a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek

Oradea—Nagyvárad, 1932. május 14.

alázatos szolgálja :

Sulyok István s. k.,
püspök.

II. sz. melléklet a/1932. sz. egyházker. határozathoz.

Főtiszteletű és Méltóságos Pénzügyi Bizottság!

Van szerencsém az egyházkerület alapjairól, nyilvántartási számláiról, hivatalos kiadványairól és végül a közgazgatási pénztárról szóló és 1931 december 31-én lezárt számadást a következőkben előterjeszteni:

I. CSOPORT.

Alapok.

1. Kerületi iskola-alap

Tőke állag 1930 december 31-én	---	---	---	Lei 2594
" " 1931 " "	---	---	---	" 2671
				<u>Emelkedés Lei 77</u>

2. Központnál kezelt egyházfenntartási alap

Tőke állag 1930 december 31-én	---	---	---	Lei 239.296
" " 1931 " "	---	---	---	" 253.189
				<u>Emelkedés Lei 13 893</u>

3. Sajtó-alap

Tőke állag 1930 december 31-én	---	---	---	Lei 60.829
" " 1931 " "	---	---	---	" 147.086
				<u>Emelkedés Lei 86.257</u>

4 Rendkívüli segély-alap

Tőke állag 1930 december 31-én	---	---	---	Lei 95.635
" " 1931 " "	---	---	---	" 92.910
				<u>Csökkenés Lei 2725</u>

[Az év folyamán történt indokolt esetekbeni segélyezés folytán csökkent.]

5. Baldácsy-alap osztaléka

Tőke állag 1930 december 31-én	---	---	---	Lei 41.903
" " 1931 " "	---	---	---	" 3.452
				<u>Csökkenés Lei 38.451</u>

mely egyházker. határozat értelmében özvegyek és egyházközségek segélyezésére fordított.

6. *Károli Gáspár-alap tőke-elszámolása*

Ezen alap 1930 december 31-iki állaga Lei 69.795 tőke időközi kamataival együtt a Károli Gáspár Irodalmi Társaság javára elszámolásba tétetett az elmúlt év folyamán. Mégpedig olyképen, hogy a közigazgatási pénztár által előlegezett Lei 38.755 a 32-1931. sz. egyházker. határozat értelmében levonásba hozatott. Az elmúlt évben elszámolás után még folyt be, mely összeg az Irodalmi Társaság rendelkezésére áll.

Lei 3.125

II. CSOPORT.

Hivatalos kiadványok.

1. *Vallástani kézikönyvek számlájának egyenlege* Lei 8 352
maradványt tüntet fel. 1931 december 31 én raktáron volt Lei 293.000 bruttó értékű vallástani kézikönyv. Ezen kiadvány, illetve a raktáron lévő érték tehermentes.
2. *Zsoltár kiadás számlájának egyenlege* Lei 2.855
maradványt tüntet fel. Zárlatkor a raktár készlet 807.901 Lei bruttó értéket képviselt és az egyházközségeknél bizományi eladás alatt 83.935 Lei értékű zsoltár volt kint. A zsoltár kiadás az elmúlt év folyamán 70.000 Leit törlesztett vissza a Nyugdíjintézetnél fennálló kölcsönére, miután ezen kölcsön Lei 380.000-re csökkent. A zsoltár kiadási számla elszámolatlan jutaléka a közigazgatási pénztár javára 39.088 Leit tett ki, amelynek fedezetül a bizományi kintlevőség szolgál.
3. *Naptár kiadás számlájának egyenlege* zárlatkor 50,674 Lei tartozást tüntetett fel, tekintettel arra, hogy a szétküldött és megrendelt naptárak ellenértéke az év végéig nem küldettek be a kerületi pénztárhoz. Így

812 Ezen összeget az iratterjesztési alap kölcsönözte ideiglenesen a naptár kiadásnak.

4. *Hivatalos lap kiadás* számlájának egyenlege Lei 19.352
maradványt tüntet fel. Ezen összegből volna kiutalandó a múlt év szerkesztői és a munkatársakat megillető irói tiszteletdíj.

5. *Iratterjesztési tőke* készpénz állaga --- --- Lei 245.461
Kintlevőség egyházközségeknél Lei 18.627
Raktár készlet --- --- " 60.170
Naptár kiadásnak kölcsön --- " 50.674
" 129.471 Lei 129.471

Tőke állag 1931 december hó 31-én Lei 374.932

III. CSOPORT.

Nyilvántartási számlák.

1. *Kulturátaxa pénztár* egyenlege --- --- Lei 82.425
maradványt tüntet fel. Kulturadó és kulturátaxa címen az egyházközségek zárlatkor több mint 1,100.000 Lei összeggel tartoztak, jól lehet annak beszédését a pénztári hivatal a ker. határozatokkal elrendelt negyedévenkénti felhívásokkal állandóan szorgalmazta, de eredménytelenül. A hátralék fenntartása kívánatos.

2. *Tanalmányi segélypénztár* egyenlege --- --- Lei 285
maradványt tüntet fel. Az egyházközségek e címen több mint 200.000 Leiel tartoznak, bár annak befizetésére szintén több ízben felhívtak, a fentiekhez hasonlóan. A hátralék fenntartása kívánatos.

3. *Zsinattartási pénztár* egyenlege --- --- Lei 326.706
tüntet fel. Ezen összeg az esetben, ha a folyó évben a zsinat összeül, valószínűleg teljes összegében felhasználják és így az 1933. évre új kivetés látszik szükségesnek.

4. *Kongrua pénztár* egyenlege --- --- Lei 24.027
Ezen összeg folytatólagos elszámolás tárgyát képezi.

IV

5. *Pogány missziói perselypénz egyenlege* ... Lei 6818
Ezen összegből 5714 Lei az elmúlt évben folyt be, míg 1104 Lei, az előző évről hozatott át.
6. *Tűzdió számla egyenlege* ... Lei 8486
maradványt tüntet fel. Ezen összeggel szemben a Fonciera még 6776 Leit követel a folytatólagos elszámolás alapján.
7. *Tanszer letét egyenlege* ... Lei 1642
maradványt tüntet fel, amely tanszerek folytatólagos beszerzésére tartalékoltatott.
8. *Letétek címén* ... Lei 144.895
kezeltek, mely áll különböző célokra részben beküldött, részben visszatartott összegekből, amelyek folytatólagosan elszámolás tárgyát képezik.
9. *Fennálló követelések összege* ... Lei 7652
tesz ki, mely apróbb ideiglenes természetű és lelkészek, valamint egyházközségek részére előlegezett tételekből áll.

Közigazgatási pénztár kimutatás.

BEVÉTELEK:

	Előirányozva	Befolyt	Kevesbblet	Többle
1. Közig. járulék címen	328,000	120,852	207,148	—
2. Kongrua kezelés után	142,000	59,568	82,432	—
3. Tankönyv és zsolts. jut.	68,000	94,995	—	26,995
4. Közép és elemi isk. tan. j.	50,000	25,533	24,467	—
5. Jegyzőkönyv. nyomtatása	65,000	37,640	27,360	—
6. Könyvek, nyomtatványok	15,000	8,676	6,324	—
7. Tűzdió visszatérítés	40,000	50,860	—	10,860
8. Birósági díjakból	5,000	6,000	—	1,000
9. Nyugd.-int. tőkekezelésért	50,000	50,000	—	—
10. Dologi államsegély	10,000	—	10,000	—
11. Előre nem látottakból	—	74,775	—	74,775
12. 6% kölcsön kamatokból	—	12,460	—	12,460

Összesen: 773,000 541,359 357,731 126,090

Áthozott tőke egyenleg 1930 december hó 31-ről 512,863

1931. évi bevételek összege: ... 541,359

Bevételi főösszeg: Lei 1,054,222

KIADÁSOK:

	Előirányozva	Kiadatott	Többlet	Kevesbblet
1. Tiszteletdíjak	186,000	183,000	—	3,000
2. Tiszti fizetések	644,400	263,280	--	381,120
3. Utiköltség és napidíjak	130,000	70,595	—	59,405
4. Irodaszükséglet	15,000	11,395	—	3,605
5. Postaköltség	16,000	9,586	—	6,414
6. Nyomtatványok és könyvek	25,000	20,878	—	4,122
7. Irodafűtés és világítás	24,000	4,883	—	19,117
8. Iroda és raktár helységbér	20,000	20,800	800	—
9. Fordítói díj	4,000	2,400	—	1,600
10. Telefon előfizetése	7,000	6,674	—	326
11. Jegyzőkönyvek nyomtatása	65,000	36,326	—	28,674
12. Előre nem látott kiadások	10,000	30,420	20,420	—
13. Visszatérített köz. jár.	—	872	—	872
14. Kolozsvári és temesvári ü.	6,000	—	—	6,000
Összesen:	Lei 1,152,400	661,109	21,220	514,255

Bevétel főösszeg: Lei 1,054,222

Kiadási főösszeg: Lei 661,109

Közigazgatási egyenleg: Lei 393,113

Ebből 6%-os kölcsön címen a lelkészi karnak kiadatott Lei 392,710

Közigazgatási pénztár állaga: Lei 403

Megokolás a bevételhez:

1. Közigazgatási járulék címen az előirányozott 328,000 leiből mindössze 120,852 lei folyt be és így az egyház-községek csak az elmúlt évről 207,148 leiel voltak hátralékban.

2. Kongrua kezelés után járó 1 % címen az előirányozott 142,000 leiből csak 59,568 lei folyt be, vagyis 82,432 leiel kevesebb, mivel a második félévi államsegélyt az év végéig a legerélyesebb sürgetés dacára sem sikerült felvenni az állampénztártól.

3. Tankönyv és zsolttár jutalék címen előirányozott 68,000 leiel szemben 94,995 lei folyt be, ezek szerint 26,995 lei többlet mutatkozik, ami főképen a vallástani kézikönyvek sikeres lebonyolításának eredménye volt.

4. Közép és elemi iskolai tanulók járuléka címen az előirányozott 50,000 lei helyett 25,533 lei folyt be, ezek

szerint 24,467 leiel kevesebb. Az egyházközségek több izben felhivattak az iskolai járulékoknak a határidőig leendő befizetésre, de annak ellenére sem küldettek be.

5. Jegyzőkönyvek nyomtatására az előirányzott 65,000 leiel szemben 37,640 lei fordított s így a megtakarítás 27,360 leit tesz ki, ami abból származott, hogy kerületi közgyűlés az elmúlt évben csak egyszer tartatott.

6. Könyvek, nyomtatványok címen az előirányzott 15,000 leiből mindössze csak 8676 lei adatott ki, vagyis 6324 leiel kevesebb.

7. Tüzdij vissztérítés címen 50,860 lei számotattott el a közigazgatási pénztár javára az előirányzott 40,000 leiel szemben, ami főképen a biztosítási érték összeg emelésében leli magyarázatát, így a többlet bevétel 10,860 lei.

8. Birósági díjakból az előirányzott 5000 lei helyett 6000 lei folyt be.

9. Nyugdíjintézeti tőke kezelésért a nyugdíjintézet térítette változatlanul az előirányzott 50,000 leit.

10. Dologi államsegély címen nem sikerült megkapni az állampénztártól az előirányzott 10,000 leit, mivel a kultuszminiszter ez ügyben történt többszöri felterjesztést fedezet hiányában elutasította.

11. Előre nem látottakból bevételeztetett 74,775 lei. Magában foglalja a Károli Gáspár Irodalmi Társaság részére alaphiányában egyházker. határozat alapján kielőlegezett 38,755 lei emlékűnnepi kiadások megtérítését, ugyszintén ezen számla és különböző átmenő tételek, vagyis előre nem látott kiadások vissztérítését, amelyek a kiadási rovat 12. szám alatt szerepelnek.

12. 6% kölcsön kamatok címen vételeztettek be a kamatok, 12,460 lei összegben, amelyek a lelkeszi kar tagjainak nyújtott 6% kölcsön után számítottak fel.

Kiadásokhoz :

1. Tiszteletdíjak címen kiadatott 183,000 lei az előirányzott 186,000 lei helyett, ami a tisztikarban történt változás következtében állt elő.

2. Tiszti fizetések címen kiadatott az előirányzott 644,400 lei helyett 263,280 lei, tehát e címen a megtakarítás 381,120 leit tesz ki, ami a 33-1931. sz. egyházker. határozatban foglalt és a tisztviselői kar részéről tett azon

nyilatkozatnak tudható be, miszerint a központi hivatal tisztviselői az anyagi nehézségekre tekintettel jogaik fenntartása mellett késznek nyilatkoztak hivatali kötelességeiknek eleget tenni, azért az ellenszolgáltatásért, amelyet az egyházker. közgyűlés 18—1927 sz. határozatának 9 pontjában körülírt és minél fogva az egyházkerület közönségére újabb teher és áldozat nem hárult.

3. Utiköltség és napidíjak címen az előirányzott 130.000 lei-ből mindössze csak 70.595 lei használtatott fel és így a megtakarítás 59.405 leit tesz ki.

4. Iroda szükséglet címen az előirányzott 15.000 lei-ből 11.395 lei használtatott fel vagyis 3605 leiel kevesebb.

5. Postaköltség címen előirányzott 16.000 leiből 9586 lei használtatott fel, vagyis 6414 leiel kevesebb.

6. A nyomtatványokra és könyvekre előirányzott 25.000 lei-ből 20.878 lei használtatott fel, e címen a megtakarítás 4122 lei

7. Iroda fűtés és világítás címen 24.000 lei-ből 4883 lei adatott ki, így a megtakarítás 19.117 leit tesz ki.

8. Iroda és raktár helység bér címen 20.800 lei adatott ki, az előirányzott 20.000 lei helyett. Ezen túllépést az időközben bérelt és hivatalos kiadványok raktár helységének bérösszege idézte elő.

9. Fordítói díj címen 4000 leiből 2400 lei adatott ki, e címen a megtakarítás 1600 lei.

10. Telefon előfizetés címen az előirányzott 7000 lei-ből 6674 lei használtatott fel, a megtakarítás 326 lei.

11. Jegyzőkönyvek nyomtatására előirányzott 65.000 lei-ből 36.326 lei használtatott fel, tekintve azt, hogy csak egy közgyűlési jegyzőkönyv került kinyomtatásra.

12. Előre nem látott kiadások címen az előirányzott 10.000 lei helyett 30.420 lei adatott ki amely összeg teljes egészében megtérül a bevétel rovat 11. pontja alatt bevételezett előre nem látottakból,

13. Vissztérített közigazgatási járulék címen 872 lei, mint kétszeresen befizetett közigazgatási járulék.

14. A kolozsvári és temesvári ügyvivők javára előirányzott 6000 lei nem használtatott fel, mivel ezen összeg csak a következő évben utólagosan számoltatik el.

Mint a közigazgatási pénztár számadása mutatja az 1931. évre előirányzott 1,152,400 lei kiadási főösszegeből mindössze csak 661,109 lei használtatott fel, vagyis 491,291 leiel kevesebb.

Igaz, hogy nagymértékű csökkenést mutat az előirányzott közigazgatási bevétel rovat is. A remélt tisztviselői államsegély elmaradásával — mely összegszerűleg 381,028 leit tett volna ki — előirányoztatott közigazgatási bevételek címen 773,000 lei, de ezen összegből mindössze csak 541,359 lei folyt be, vagyis 231,641 leiel kevesebb. Így annak ellenére, hogy a kiadási rovatok jelentős mértékben megtakarítást mutatnak, a közigazgatási pénztár múlt évi bevétele nem tudta egyensúlyba tartani a közigazgatási pénztárt s ennek tudható be az a körülmény is, hogy az 1930. évről áthozott 512,863 lei közigazgatási pénztár egyenleg lecsökkent 393,113 leire.

Ugy az összes bevételi, mint kiadási tételek okmányoltattak és azok mindenben egyeznek.

A zárszámadással kapcsolatban javaslom, méltóztatásuk elkötelezni az egyházközségeket a közigazgatási járulék és különböző hátralékos taxák sürgős befizetésére, annyi-
val is inkább, mert a hátralék rohamos emelkedése egyenesen veszélyezteti a pütköki hivatal kötelesség teljesítését, valamint az ügyvitel zavartalan menetét.

Tisztelettel kérem a Főtiszteletű és Méltóságos Pénzügyi Bizottságot, hogy jelentésemet tudomásul venni, javaslatomat elfogadni és a pénztárnoknak a felmentvényt megadni méltóztatásuk.

Maradtam a Főtiszteletű és Méltóságos Pénzügyi Bizottságnak

Oradea—Nagyvárad, 1932. május hó 2 án.

alázatos szolgálója:

Vargha László sk.,
egyházker. számvevő.

III. sz. melléklet a/1932. sz. egyházker. határozathoz.

Főtiszteletű és Méltóságos Nyugdíjintézeti Végrehajtó-Bizottság!

Van szerencsém a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nyugdíj és Árva Gyámintézet 1931. évi zárszámadását a következőkben beterjeszteni:

BEVÉTELEK:

	Befolyt	Előirányozva	Többlet	Kevesblet
1. Tagdíjak:				
a) Kötelezett tagok díja	955,924	1,818,337	—	862,413
b) Jogositott tagok díja	114,022	187,530	—	73,508
2. Fenntartói járulékok	112,000	119,500	—	7,500
3. Tagdíj visszatér. nyugd.-ból	151,540	184,646	—	33,106
4. Belépési járulékok:		151,000	—	112,412
a) Kötelezett tagoktól	24,880	—	—	—
b) Jogositott tagoktól	13,708	—	—	—
5. Perselypénzek	7,752	13,000	—	5,248
6. Kamatok:				
a) Jelz. bizt. kölcsön után	46,736	280,000	—	34,197
b) Előleg. kölcsön után	199,067	—	—	—
c) Betétek után	223,806	280,000	—	56,194
d) Késedelmi kamatok	1,106	—	1,106	—
7. Fonciera jutalék	50,000	50,000	—	—
Összesen:	Lei 1,900,541	3,084,013	1,106	1,184,578

Áthozott tőke egyenleg 1930 december hó 31-ről Lei 6,035,084
1931. évi bevételek összege — — — — Lei 1,900,541

Bevételi főösszeg: Lei 7,935,625

KIADÁSOK:

	Kiadatott	Előirányozva	Többlet	Keveslet
1. Nyugdíjak:				
a) Kötelezett tagok	716,300	778,900	—	62,600
b) Jogositott tagok	110,000	90,000	20,000	—
2. Neveltetési segélyek	7,750	7,000	750	—
3. Segélyek:				
a) Régi lelk. és özv.	411,000	408,000	3,000	—
b) Árvák segélye	20,800	25,000	—	4,200
4. Temetkezési segélyek	40,000	24,000	16,000	—
5. Nyomtatványok	6,450	10,000	—	3,550
6. Tőke kezelésért	62,000	62,000	—	—
7. Tőke kamat adó	13,599	—	13,599	—
8. Visszatérítések:				
a) Tagsági díjban	2,709	—	2,709	—
b) Belépési járulék	1,464	—	1,464	—
c) Kamatokban	249	—	249	—
Összesen:	Lei 1,392,321	1,404,900	57,771	70,350

Bevételi főösszeg: Lei 7,935,625

Kiadási főösszeg: Lei 1,392,321

Tőke egyenleg 1931 december 31-én: Lei 6,543,304**EGYBEVETÉS:**

Tőke egyenleg 1931 január hó 1-én Lei 6,035,084

Tőke egyenleg 1931 dec. hó 31-én Lei 6,543,304

Tőke emelkedés: Lei 508,220

Az 1931 dec. hó 31-iki tőkéből betétben fekszik Lei 4,334,104

" " " " " kihelyezett kölcs. " Lei 2,209,200

A Nyugdíj és Árva Gyámintézetnek zárlatkor a következő kintlevőségei voltak:

1. Tagdíjhátralék kötelezett tagoknál	—	—	—	862,413
2. Tagdíjhátralék jogositott tagoknál	—	—	—	73,508
3. Fenntartói járulékok címén	—	—	—	7,500
4. Belépési járulékok címén	—	—	—	112,412

Összesen: Lei 1,055,833

Az 1931. évre érvényes és közgyűlésileg jóváhagyott költségvetés, valamint a tényleges bevételi és kiadási rovatokban lényeges eltérések mutatkoznak aminek fő oka részben az államsegély hátralékos kifizetésében és redukciójában, részben pedig a rohamosan változó és leromlott gazdasági viszonyokban keresendő.

Ezen lényeges eltolódásokra vonatkozó indokaimat a következőkben terjesztem elő:

Bevételi tételeknél:

1-a. Bár a költségvetésben Lei 1,818,337 összeg irányszabott elő az 1931. évi teljes államsegély alapján, de mivel zárlatig a július—december havi államsegélyeket az állampénztártól felvenni nem állt módjában a püspöki hivatalnak, ennek következtében az ezen hónapokra esedékesé vált államsegélyből Lei 862,413 összeg levonása a nyugdíjintézet javára nem történhetett meg.

1-b. A jogosított tagok ugymint tanárnők, kántortanítók és tanítók Lei 73,508 tagdíj hátralékban voltak, amit egyrészt fizetésük csökkentése, másrészt pedig különféle előre nem látott gazdasági okok idéztek elő.

2. Fenntartói járulékot nem szolgáltatták be az elmúlt év folyamán: Kispereg, Valkány, Végvár, Nagykakucs Paptamási, Albis, Érkeserü, Csomaköz, Borosjenő, bár arra több ízben felhivattak.

3. Kötelezett tagok nyugdíjazása mérsékeltebb számban történt az előirányozottnál és így a tagdíj vissztérítés is kevesebb.

4. Jogosított tagok belépési járulékaikat 3 év alatt kötelesek kiegyenlíteni és ennek következtében az előirányozott összegből mindössze csak Lei 38,588 összeg folyt be.

5 Perselypénz címen az előirányozott 13,000 leiből mindössze csak 7758 lei folyt be és így jóval alatta maradt az előző évinek.

6 a-b. Minthogy 1931. április hó 1-től kezdődőleg életbeléptetett kamattörvény maximálta a kamatokat, így a kölcsönök után a törvény rendelkezése szerinti kamatláb alkalmaztatott.

6 c. A kamattörvény életbeléptetése időpontjától természetesen a betétkamatláb is csökken, de főképen a nagymérvű tagdíjhátralék idézte elő a kamat csökkenését.

de lényegesen befolyásolta az államsegély állandó és késedelmes kifizetése is, ami az utóbbi időben olyan arányokat öltött, hogy az 1931. év második félévi államsegélyt zárlatig nem lehetett felvenni, viszont ezzel szemben a nyugdíjintézet rendes időben és zavartalanul utalta ki nyugdíjainak és segélyezetteinek illetményeit.

Kiadási tételeknél:

- 1-a. Kevesebb kötelezett tag nyugdíjaztatott.
- 1-b. Előre nem számított jogosított tag nyugdíjaztatott.
2. Több árva részesült neveltetési segélyben.
- 3 a. A költségvetés összeállításánál figyelembe vett csökkenés nem következett be.
4. Elhalálozottak száma meghaladta az előirányzottak számát.
5. A nyugdíjintézet nyomtatvány szükséglete részben fedeztetett az előző évben beszerzett nyomtatványokkal s legfeljebb csak az 1932 évben válik szükségessé újabb mennyiségű nyomtatvány beszerzése.
7. Zálogjogilag bekebelezett kölcsönök után felszámított mindenkor kamatok terhére lerovandó.
- 8-a. Az Erdélyi Református Egyházkerülethez szabályzat értelmében átutaltatott.
- 8-b. Feltételesen jelentkezett, de az intézet tagjai sorába fel nem vett jogosított tag befizetésének visszautalása 41-b—1931. sz. egyházker. határozat alapján.
- 8-c. Kamat visszatérítés 1931 április 1. utáni időre lejárattal előtt visszafizetett kölcsön után a kamat törvény értelmében.

A kintlevőségekhez:

1. Bár a nyugdíjintézetnek zárlatkor kötelezett tagoktól Lei 862 413 összeget kitevő tagdíjhátraléka állott fenn, de ezen összegből legjobb esetben csak Lei 709.000 remélhető az is csak akkor, ha az elmúlt év második felére esedékesé vált és a lelkeszi kart megillető kongruát sikerül az állampénztártól felvenni.
2. Jogosított tagoknál fennálló lei 73.508 összeget kitevő tagdíjhátralék bevételezése teljes összegében nem remélhető.
3. A 7500 Leit kitevő hátralékos fenntartói járulék bevételezése késedelmi kamataival együtt remélhető.
4. Belépési járulékok címén nyilvántartott 112 412 Lei

hátralék az intézet jogositott tagjait terheli, akik a szabályzat értelmében jogositottak azt 3 év alatt befizetni, de a teljes összeg bevételezése nem remélhető.

Illetményeit minden nyugdíjas lelkész, özvegy és árva segélyes megkapta az elmúlt év végéig bezárólag. Tehát e címen hátralékos kötelezettsége a nyugdíjintézetnek nincs, hacsak özv. Kiss Bertalanné lelkészözvegy, ki időközben eltávozott eddigi lakóhelyéről nem támasztana igényt az elmúlt év utolsó negyedében javára esedékessé vált 3000 lei illetmény felvételére.

Az intézet taglétszámában az elmúlt év folyamán a következő változások fordultak elő:

<i>Kötelezett tagok száma</i> 1930 december hó 31-én volt	203
Beiratkozott a mult év folyamán	5
	Összesen: 208

Tagsága megszűnt:

Elhalálózása folytán	5
Nyugdíjazás „	3
Eltávozás „	1
	Összesen: 9

Kötelezett tagok száma: 199

Kötelezett tagok közül elhalálózott: Bottyán Pál erdőhegyi, Kalas István albisi, Zöld Mihály végvári, Szaploneczay Bertalan nagybányai és Oroszlán István paptamási-i lelkészek.

Nyugdíjaztattak: Nagy Lajos felsőbányai, Sziky Ádám sárközujlaki és Takács Ferenc szaniszlói lelkészek.

Eltávozott: Borbáth Dániel temesvári segédlelkész.

<i>Jogosított tagok száma</i> 1930 december hó 31-én volt	25
---	----

Tagsága megszűnt:

Nyugdíjazás folytán	1
Törlés „	2
	Összesen: 3

Jogosított tagok száma: 22

Jogosított és kötelezett tagok létszáma: 221.

Nyugdíjban részesültek száma 1930 december 31 én	21
Nyugdíjaztattak az év folyamán	6
<i>Nyugdíjasok száma az év végén</i>	<u>27</u>
Árvasegélyben részesültek 1930 december hó 31 én	11
Uj árvasegélyesek száma az elmúlt év folyamán	8
<i>Árvasegélyesek száma 1931 december hó 31-én</i>	<u>19</u>

Segélyben részesült tagok száma 1930 december hó 31-én 33 lelkészi özvegy, 2 lelkész és 5 árva. Összesen 40.

Az elmúlt év végén volt 31 lelkészi özvegy, 2 lelkész és 5 árva Összesen 38.

A segélyezett özvegyek közül elhaláloztak: Nagy Sándorné és Vajda Mihályné.

A nyugdíjintézet számadásának minden tétele okmányoltnak és igazoltnak találtatott.

Tisztelettel kérem, hogy az előterjesztett zárszámadást, annak helyességét, továbbá felsorolt indokaimat tudomásul venni és a pénztárnoknak a felmentvényt megadni méltóztassék.

Egyben méltóztassék felhívatni a jogosított tagokat a tagdíj befizetés kötelezettségének teljesítésére.

Maradtam a Főtiszteletű és Méltóságos Nyugdíjintézeti Végrehajtó-Bizottságnak

Oradea—Nagyvárad, 1932 január hó 1 én.

alázatos szolgálja:

Vargha László sk.,

egyházker. számvevő.

